

zeneKar

2009/05

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

<http://www.aho.hu>

nka
Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete

**JUBILEUMI HANGVERSENYEK:
SZEGEDEN 40, SZOMBATHELYEN 35 ÉVE
MŰKÖDIK HIVATÁSOS ZENEKAR**

PÉCSRŐL IS HIRTELEN TÁVOZOTT A ZENEIGAZGATÓ

**„AZ A BAJ, HOGY A POLITIKUSOK FELESLEGES
PÉNZKIDOBÁSNAK TEKINTIK A KULTÚRÁT!”**

Lendvai Kamilló a Szegedi Szimfonikus Zenekar jubileumi koncertjére írott művének bemutatóján

5

A KULTÚRPONT IRODA hírei

3

KALENDÁRIUM

4

A MusiciansWho.hu híreiből

6

ZENEI KÖZÉLETÜNK

SZEGED

„A zenekart szeretik a városban”

Nagyszabású gálaesttel ünnepelte negyvenedik évfordulóját szeptember 18-án a Szegedi Szimfonikus Zenekar. A díszhangverseny mellett egész napos programsorozattal is várták a publikumot a Korzó Zeneházban, ahol az érdeklődők bepillantást kaptak az együttes életébe. *(Réfi Zsuzsanna)*

8

„Ez a munkám legszebb része”

Bár Gyüdi Sándor tavalay a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója lett, karmesterként most is rendszeresen dolgozik a muzsikussal. A jubileum megünnepléséből is kiveszi a részét, ahogy az azt követő munkából is. A dirigens ugyanis szeretné, ha az értékteremtés stabil, alkotó légkörét megőrizné a zenekar, illetve ezt a színház is megteremtene a művészei számára. *(Réfi Zsuzsanna)*

10

SZOMBATHELY

„Meglátjuk, hogyan tudunk együttműködni”

Sok évtizeddel ezelőtt, a hetvenes években muzsikált először a Szombathelyi Szimfonikus Zenekarral Vásáry Tamás. Bár a megbízatást egyelőre csak egy szezonra vállalta el. A zongoraművész-karmester élvezi, hogy ismét zenekari műhelymunkát irányíthat, annak ellenére, hogy nincs sok ideje, hiszen balettművész feleségével, Tunyogi Henriett-tel, valamint zongoristaként is rendszeresen pódiumra lép, s írja az életregényét, amellyel 2016-ra szeretne elkészülni. *(Réfi Zsuzsanna)*

12

Harmincöt esztendő emlékei

Hatalmas sikert aratott a Savaria Szimfonikus Zenekar harmincötödik születésnapja előtt tisztelő hangverseny, amelyet 2009. szeptember 11-én rendeztek meg a Bartók Teremben. A koncert első számaként a III. Leonóra-nyitány hangzott fel, s a Beethoven-műben sokan az egykori tagok közül is muzsikáltak. *(Réfi Zsuzsanna)*

13

PÉCS

„Véget ért egy szerelem...”

A Pannon Filharmonikusok szeptember 1-jei koncertje végén, a sokadik meghajlásnál a karmester szokatlan gesztust tett. Sorban, egyenként kezét fogott a muzsikussal. Hamar Zsolt így búcsúzott a társulattól. Nagyon fájdalmas volt számára, hogy tíz esztendő után kénytelen volt megválni együttesétől, a Pannon Filharmonikusoktól, de a karmester úgy érezte, már nem tudnak tovább azon az úton haladni, amelyen 2003-ban elindultak. *(Réfi Zsuzsanna)*

15

„A zenekar folytatja munkáját”

A Pannon Filharmonikusok igazgatója szerint zeneigazgatójuk, Hamar Zsolt távozása komoly próbatétel elé állította a zenészeket és a menedzsmentet ennek a kiemelkedő évadnak a kezdetén. Úgy véli azonban, hogy Kocsis Zoltán szakmai segítségének és Vass András munkájának köszönhetően zökkenőmentesen készülhetnek tovább az előttük álló koncertekre. *(Réfi Zsuzsanna)*

16

MŰPA

Mennyit ér a világ legjobb kulturális intézménye?

A Duna-parton álló épületben a művészet minden műfajának jut hely, s szinte sosem üres egyetlen helyszín sem, hiszen 800 előadást tartanak évente, amelyekre többszáz ezer néző kíváncsi. A produkciókról egyaránt elismerően ír a hazai és a külföldi kritika, s táblás házakat vonzanak. Mindehhez azonban négy esztendeje 2, 4 milliárd forint az állami támogatás, s most már ez az összeg is csökkenni kezdett... *(Réfi Zsuzsanna)*

18

EMT

Nyilvántartásba vették és besorolták a magyar zenekarokat, valamint énekkarokat

Sokak pihenéssel töltötték az idei nyarat, de nem így az Előadó-művészeti Iroda és az Előadó-művészeti Tanács (EMT), hiszen a beérkezett hatalmas mennyiségű adat és azok ellenőrzése, a segítségnyújtás, továbbá a beérkezett adatok alapján a miniszteri rendeletre vonatkozó javaslatok előkészítése rengetek aprólékos munkát igényelt. Lapunk az Előadó-művészeti Iroda szakmai tanácsadóját, Magi Istvánt, valamint az EMT elnökét, Dr. Gyimesi Lászlót kérdezte mindarról, ami remélhetőleg nem csupán olvasóink érdeklődését keltheti fel, de hasznos információkkal is szolgál. *(Pál Eszter, Réfi Zsuzsanna)*

20

PORTRÉ

„Nincs lobogó haj, izzadó homlok”

Talán már a fiatal dirigens-hallgatók elmúlt tanév végi vizsgája is jelezte, mennyire sikeres az az új metódus, amelyet Ligeti András a karmesterképzésben kidolgozott. A Kossuth-díjas művész 2009. június 1-jétől vezeti a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem (LFZE) karmester- és karvezetőképző tanszékét. Emellett az intézmény növendékekből álló zenekarának a munkáját is irányítja. *(Réfi Zsuzsanna)*

23

Misszió

Dr. Hudecz Ferenc, az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora április 30-i határidővel nyílt pályázatot hirdetett a rektor felügyelete alatt működő ELTE „Eötvös” Művészeti Együttes Bartók Béla Énekkaránál és Egyetemi Koncertzenekaránál betöltendő karnagyi (karmesteri) munkakörre, valamint az arra épülő, az Eötvös Művészeti Együttesnél betöltendő művészeti vezetői (zeneigazgatói) megbízásra. A bizottság szakmai értékelése és a személyes konzultációk alapján dr. Hudecz Ferenc rektor az ELTE „Eötvös” Művészeti Együttese karnagyi és művészeti vezetői tisztjére augusztus 1-jétől Kovács Lászlót, a Magyar Köztársaság Érdemes Művészt, Liszt-díjas karnagyot nevezte ki. *(Pál Eszter)*

25

KRITIKA

Hangversenykritika

A MÁV Szimfonikus Zenekar, Óbudai Danubia Zenekar, a Magyar Telekom Szimfonikus Zenekar és a Savaria Szimfonikus Zenekar hangversenyeiről. *(Fittler Katalin)*

27

ZENETÖRTÉNET

Reményi Ede hegedűművész életrajza –12. rész

Reményi három évi dél-afrikai időzése alatt különösen régi, értékes hegedűk gyűjtésére adta magát. Hogy miképp jutott hozzájuk, ezt 1891 január havában, Londonban, az „Evening Star” tudósítójának beszélt el. *(Közreadja: Rakos Miklós)*

32

PRÓBAJÁTÉK

31, 39, 40

HANGVERSENYNAPTÁR

41

SZLOVÉN TURISZTIKAI KÖZPONT TÁRSSZERVEZŐT KERES

Az Európai Unió Kultúra programja keretében benyújtandó pályázatához keres társszervezőket az szlovéniai Zavod Celeia Celje turisztikai központ. A Festival of the Human Voice (Az emberi hang fesztiválja) című projekt célja, hogy megvizsgálja az emberi hangnak a kortárs kreatív zenei és multimédiás gyakorlatban betöltött szerepét. A projekt keretében a szlovén központ oktatási és kreatív műhelymunkákat, művészeti ösztöndíjakat szervez Szlovéniában és a résztvevő országokban.

MODERN ZENEMŰVÉSZETI PROJEKTHEZ KERESNEK TÁRSSZERVEZŐT

Társszervezőt keres az Institution Building Partnership Programme (Intézményi Partnerkapcsolat-építő Program, IBPP) keretében benyújtandó pályázatához a Szentpétervári Filharmonikusok (Oroszország). Az EU-Oroszország kulturális együttműködési pályázatra beadandó projekt célja, hogy nemzetközi konferenciák, zeneszerző versenyek és zenei fesztiválok segítségével lépjen túl a modern zeneművészet krízisében. A projekt időtartama 14 hónap.

KULTÚRA PROGRAM: MAGYAR ÖNRÉSZ-PÁLYÁZAT

A kulturális szervezetek számára a programok lebonyolításában nagy lehetőséget teremt a Kultúra (2007-2013) Program keretében megpályázható támogatás, ugyanakkor sok esetben óriási akadályként gördült a magyar szervezetek elé az önrész előteremtése. Felismerve ezt a problémát a KultúrPont Iroda és a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) közösen kidolgoztak egy, az önrész hazai finanszírozását segítő programot, amely csökkenti annak lehetőségét, hogy jó pályázati ötletek finanszírozási okokból meghiúsuljanak.

A Nemzeti Kulturális Alap a Kultúra 2000 keretprogramban megkezdett gyakorlatát a Kultúra (2007-2013) Program esetében is folytatni kívánja. dr. Harsányi László, az Alap elnöke nyílt levélben jelentette be, hogy 2009. folyamán meghívásos pályázati felhívást tesznek közzé az új keretprogram 2009-es pályázatainak támogatást nyert magyar szervezetek önrészének támogatására. A 2009-re pályázatot benyújtott szervezeteknek 50 millió Ft elnyerhető támogatás áll majd rendelkezésére. A Nemzeti Kulturális Alap tájékoztatása szerint a pályázati kiírás még 2009. folyamán megjelenik,

azonban a támogatási összegek folyósítása csak 2010. év elején várható.

MAGYAROK EURÓPAI FESZTIVÁLJA

2009. szeptember 27. és október 18. között rendezi meg a Baranya Megyei Kulturális és Idegenforgalmi Központ és a Határokon Túli Magyarságért Alapítvány Pécssett és Baranya megye több településén 18. alkalommal a Magyarok Európai Fesztiválját. A Kárpát-medencében és Nyugat-Európában élő magyarság összművészeti találkozásán kiemelkedő határon túli közösségek, valamint a komoly- és könnyűzene, tánc, filmművészet, színhátság, képzőművészet és irodalom területén alkotó művészek mutatkoznak be.

ORSZÁGOS ÖRÖMZENÉLÉS

A ZENE VILÁGNAPJÁN

Spontán örömmenélésre buzdítja a profikat és a műkedvelőket 2009. október 1-én, a Zene Világnapján a Hungarofest Nonprofit Kft. KLASSZ Zenei Irodája. Az idei örömmenélés alcíme: Hallgass át! lesz, ennek jegyében a különböző zenei stílusok közötti falak ledöntésére buzdítanak a szervezők. Olyan előadók jelentkezését várják, akik szívesen adnak egy rövid koncertet egy szokatlan helyen. A 2009-es örömmenélésen a korábbiak mellett különleges kategóriákban is várják a megmozdulásokat: a crossover jegyében Játssz át! címmel, és a Haydn Év keretében Játssz Haydn Papát! mottóval tartott koncertek különdíjban részesülnek. A Zene Világnapján ismert zenészek is feltűnnek majd a köztereken, hogy a világnap üzenetét hirdessék.

ERASMUS: EDDIG ÖSSZESEN 2 MILLIÓ ÖSZTÖNDÍJAS

Az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta az Erasmus-program részvételi adatait. A 2009. július 30-án közzétett tájékoztató szerint az Európai Unió Erasmus-programjában 2009 közepéig már több mint kétmillió ösztöndíjas vett részt. A felsőoktatási mobilitást és együttműködést célzó program keretében a 2007-2008-as tanévben több mint 162 ezer európai diák és 27 ezer egyetemi oktató mehetett külföldre tanulni vagy tanítani. A megelőző, 2006-2007-es tanévhez képest a csereprogramok száma

5,2%-os növekedést mutat, ebből a tanulmányi célú mobilitás növekedése 2,1%-os mértékű volt. A program által nyújtott lehetőségek közül egyre nagyobb teret kap a külföldi szakmai gyakorlat is.

„Az a tény, hogy a program 1987-es beindítása óta kétmillió diákot segített abban, hogy külföldre mehessen tanulni és tapasztalatot szerezni, az Erasmust európai siker történetévé avatja. A kutatások világosan jelzik, hogy (...) a társadalom egésze nagy előnyökre tesz szert az ilyen, nemzetek közötti mobilitásnak köszönhetően.” – nyilatkozta Ján Figel, az EU oktatásért, képzésért, kultúráért és ifjúságért felelős biztosa. A Bizottság az Erasmus sikeréből kiindulva 2009 júliusában Tanulás külföldön címmel zöld könyvet tett közzé a mobilitási lehetőségekről azzal a céllal, hogy nyilvános konzultációt indítson a fiatalok külföldi tanulási vagy munkavégzési esélyeit növelő lehetőségekről.

ZENESZERZŐNÖK MŰVEIT VÁRJA EGY SVÉD EGYÜTTES

A 2010/2011-es évadra tervezett programjához várja női zeneszerzők jelentkezését a stockholmi (Svédország) Svéd Fúvós-együttes. A programmal az együttes arra kívánja felhívni a figyelmet, hogy a földlakosságának legalább a fele nő. Szimfonikus zenekari műveket, kórusra vagy szólistára komponált alkotásokat is várnak legalább 3, de legfeljebb 25 perces terjedelemben.

AZ NKA ZENEI SZAKMAI KOLLÉGIUMÁNAK FOLYÓIRAT-PÁLYÁZATA

A Nemzeti Kulturális Alap Zenei Szakmai Kollégiuma pályázatot hirdet a 2010. január 1. és december 31. közötti időszakra a tárgykörébe tartozó hagyományos és internetes folyóiratok megjelentetésére. A pályázaton hazai vagy határon túli magyar nyelvű folyóiratok tulajdonosai vagy kiadói vehetnek részt.

Pályázni a következő altémákban lehet:

- hagyományos folyóiratok;
- internetes folyóiratok.

Csak a folyóirat közvetlen előállításai költségeire lehet pályázni. A támogatásra szánt keretösszeg 43 millió forint.

Pályázati határidő: 2009. október 27.

HATÁLYON KÍVÜL HELYEZTÉK a Rádiókórus tagjai ellen hozott fegyelmi büntetéseket. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítéletet hirdetett a Magyar Rádió Énekkarának négy tagja, mint felperesek, valamint a Magyar Rádió Zrt., mint alperes ügyében.

A kórus tagjaiból a munkáltató által főszerkesztői utasításban meghatározott eljárási rend alapján kinevezett négy Énekkari Tanács tag – akik nem a teljes Énekkari Tanácsot alkotják –, nem jelent meg azon a tárgyaláson, amelyen a zenei együttesek jövőjét nagyban meghatározó kérdések megtárgyalására került volna sor, és amelyre – előzetes kérésük ellenére – nem kapott meghívót a munkavállalók nagyobb csoportját érintő kérdések esetén kompetenciával bíró szakszervezet. A négy felperes Énekkari Tanács tag úgy érezte, hogy ilyen fontos kérdésekben egyenként nem nyilatkozhatnak. A munkáltató először, mint Énekkari Tanács tagjait hívta megbeszélésre felpereseket, majd miután kiderült, hogy ők négyen nem a teljes Énekkari Tanács és nincs kompetenciájuk ilyen fontos kérdésben egyenként nyilatkozni, a munkáltató rosszhiszeműen, mint munkavállalókat egyenként hívta tárgyalásra.

A felperesek ezen a tárgyaláson nem jelentek meg, ezért a munkáltatói jogkört gyakorló Such György három tagot megrovás, egy tagot pedig szigorú megrovás fegyelmi büntetésben részesített.

A bíróság részletes bizonyítási eljárást folytatott le, és megállapította, „*bogy a felperesek, akik énekkari tagként mindig is testületileg nyilvánítottak véleményt, miután a munkáltató részéről azt tapasztalták, hogy azt próbálja elérni, hogy csonka testületként, szélesebb fórum figyelmen kívül hagyásával igen fontos témában értekezzen velük, erre nem érezték magukat feljogosítottak, ezért jogszerűen tagadták meg a megjelenést.*”

A bíróság továbbá megállapította, „*bogy a munkavállalókkal való jó kommunikáció elsősorban a munkáltató felelőssége, továbbá, bogy az alperes az utasítási jogát nem rendeltetésszerűen gyakorolta, mert a munkáltatónak is a jóhiszeműség és tisztesség elve alapján, kölcsönösen együttműködve kell eljárnia utasítási jogának gyakorlásakor.*”

A bíróság az alperes által a felperesek ellen hozott fegyelmi határozatait hatályon kívül helyezte, továbbá kötelezte az alperest a felperesek perköltségei megfizetésére.

JÚNIUSBAN ÚJABB ELISMERÉSEL GAZDAGODOTT A BARTÓK ÚJ SOROZAT: Choc-díjat kapott a 2. szvitet, a Román táncokat, a Román népi táncokat és a Táncszvitet tartalmazó korong.

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR A HUNGAROTONNÁL MEGJELENT TOLDI-LEMEZE elnyerte a Diapason d'or elismerést a Diapason folyóirat júniusi számában, amely a Budapesti Fesztiválzenekart is ugyanezzel a jelentős lemezkritikai minősítéssel jutalmazta.

FENYŐ LÁSZLÓ SZEPTEMBERTŐL A FRANKFURTI ZENE- ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA GORDONKA DOCENSE LETT. A frankfurti rádió zenekarában nyolc éve játszó művész nyár elején kapta meg ezt a címet.

BUDAPESTI SZÉKHellyel NEMZETKÖZI LISZT TÁRSASÁG JÖTT LÉTRE június 12-én Budapesten a világ különböző Liszt-társaságainak, Liszthez kötődő kulturális intézményeinek és Liszt-előadóinak találkozóán. A szervezet célja az, hogy összefogja a világ számos pontján működő Liszt Társaságokat, kulturális intézményeket, Liszt-előadókat és -kutatókat. A társaság létrejötté egyrészt a 2011-es Liszt-émlékév előkészületeit szolgálja, de azon jóval túlmutat, ugyanis a a célok között szerepel a Liszt-életmű megismertetése, a közös kutatások és a szélesebb körű együttműködés. Az egyesület elnöke az elismert Liszt-kutató, Detlef Altenburg, a weimari Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Zenetudományi Intézetének igazgatója, alelnöke Eduard Kutrowatz lett. Az elnökség további tagjai: Quinten Peelen, az utrechti Nemzetközi Liszt Zongoraverseny képviselője, Nicolas Dufetel, a lyoni Bibliotheque Nationale munkatársa, és a brit Kim Sargeant, az Európai Unió Ifjúsági Zenekarának képviselője.

A VILÁG LEGŐSIBB HANGSZERÉT TALÁLTÁK MEG német archeológusok a dél-németországi Ulm melletti barlang mélyén júniusban. A 35 ezer éves furulya mellett más hangszereket is találtak.

SENZÁCIÓKÉNT KÜRTÖLTE TELE A VILÁGOT A BULVÁRSAJTÓ AZZAL A HÍRREL, HOGY MEGTALÁLTÁK A FÜR ELISE MÚZSÁJÁT, ELISE-T. Beethoven a-moll bagatelljének címzettje után hosszú ideje kutatnak a zenetörténészek. Klaus Martin Kopitz német zenetudós a rendelkezésre álló adatok alapján Elisabeth Röckel szoprán énekesnőt tartja a legvalószínűbb „Elise”-nek.

NYÁRON NYILVÁNOSSÁGRA HOZTÁK A 2009-ES PRIMA PRIMISSIMA DÍJ JELÖLTJEIT, a primákat, akik közül december 4-én derül ki, ki kapja az 50 ezer euróval járó Prima Primissima elismerést. A Magyar zeneművészet kategóriában a Bartók Vonósnégyest, Kelen Péter tenorénekest, illetve Ifj. Sánta Ferenc hegedűművészt jelölték primának.

FISCHER ÁDÁM ÚJ TITULUST KAPOTT A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZBAN, július 1-től már nem főzeneigazgatóként, hanem az Opera Művészeti Tanácsadó Testületének elnökeként irányítja a dalszínház művészi munkáját. Ezzel együtt közalkalmazotti jogviszonya is megszűnt, amelynek munkajogi státuszából eredő kötelezéseit nehezen tudta összeegyeztetni külföldi felkéréseivel. Feladatköre az új pozíciójával lényegében nem változott. A zenekar és az énekkar tagjai esetében a munkáltatói jogokat mostantól Vass Lajos főigazgató gyakorolja, szakmai kérdésekben pedig Fischer Ádám mellett Kovács János első karmester hozhat döntéseket.

MEGRÁZTA A ZENEI VILÁGOT A HÍR, MISZERINT VESZÉLYBE KERÜLTEK AZ IDEI BAYREUTHI ÜNNEPI JÁTÉKOK. A szolgáltatóipar szakszervezete, a ver.di ugyanis sztrájkjal fenyegetett a rossz munkakörülményekre és a nem egyeztetett fizetésekre hivatkozva. Végül maratoni tárgyalások után sikerült megegyezniük a bayreuthi menedzsmenttel. A játékokat Katharina Wagner és Eva Wagner-Pasquier, a fesztivál új vezetői nyitották meg.

LEZAJLOTT A PÉCSETT RENDEZETT OPERALIA, AMELYNEK DÖNTŐJÉT A FŐVÁROSI OPERAHÁZBAN TARTOTTÁK. Az első díjat Julia Novikova és Alexei Kudrya yerte. Ezt követően Domingo nagy sikerű ingyenes koncertet adott Pécssett a Dóm téren Pannon Filharmonikusokkal.

EZÚTTAL ZENÉSZNEK, MÉGPEDIG JOSÉ CARRERASNAK ÍTÉLTE A LIPCSEI ÖREGEK TANÁCSA A VÁROS DÍSZTŰJÉT, amelyből összesen 25 darab van, így egyszerre ennyi élő személy birtokolhatja csak az elismerést. A kitüntetést a tenor decemberben, a tiszteletére szervezett gálán veszi át. José Carreras a leukémia kutatása érdekében tett erőfeszítése miatt kapja meg a díszít.

A HANGSZERGYÁRTÓKAT IS ELÉRTE A VÁLSÁG, ennek egyik jeleként a legnagyobb német zongora- és orgonagyártó cég, a Schimmel csődvédelmet kért. Megrendelések az elmúlt évhez képest közel a felére csökkentek. A Steinway helyzete sem sokkal jobb, az új eladásai a harmadával csökkentek.

NIKOLAUS BRASS ZENESZERZŐ KAPTA MÜNCHEN VÁROSÁNAK 1992-BEN ALAPÍTOTTA ZENEI DÍJÁT, amelyet 2000 óta három évente adnak át olyan személyeknek, akik a város zenei tekintélyének növeléséért sokat tettek. A díjjal tízezer euró is jár.

BULVÁRLAPOK IS CÍMOLDALON HOZTÁK A HÍRT, MISZERINT HAHN-BIN HEGEDŰMŰVÉS EZY NEW YORK-I TAXIBAN FELEJTETTE 120 MILLIÓ FORINTOS HANGSZERÉT. A hegedűt gyorsan megtalálták. Tíz évvel ezelőtt Yo-Yo Ma hagyott egy 2.5 millió dollár értékű csellót egy autóban, nyolc éve pedig Lynn Harrell 4 millió dolláros Stradivari csellója tűnt el hasonló módon. Mindegyik hangszer megkerült.

KIRI TE KANAWA NEGYVEN ÉV UTÁN VISSZAVONUL. Februárban még énekel a Metropolitanban, áprilisban a Kölni Operában, utána pedig búcsút int az operaszínpadnak. A 65 éves szopránénekes a jövőben a tanításnak és az új tehetségek felkutatásának kíván élni.

HÁROM MAGYAR FIATAL ÉNEKES IS BEJUTOTT az idén már másodszorra meghirdetett Operaverseny és Fesztivál a Mezzo Televízióval tehetségkutató vetélkedőjének döntőjébe. Nyári Zoltánt, Rác Ritát és Balczó Pétert a Szegeden november 3-17-ig tartó döntőkben hallhatjuk.

A BÁZELI SZÉKHELYŰ PRO EUROPA ALAPÍTVÁNY DÍJÁT Heinz Holliger svájci oboista, zeneszerző és karmester, illetve Andreas Scholl kontratenor kapta augusztus végén.

SZINTÉN AUGUSZTUS VÉGÉN DERÜLT KI AZ ELSŐ HELMUTH RILLING-DÍJAS NEVE: a venezuelai karnagy, María Guinand kaphatta meg először a tavaly alapított, 20.000 euróval járó elismerést, amelyet szeptember közepén át is vett Stuttgartban.

LERAKTÁK A JÖVŐ ŐSZRE ELKÉSZÜLŐ ÚJ PÉCSI HANGVERSENYTEREM ÉS KONFERENCIA-KÖZPONT ALAPKÖVÉT AUGUSZTUS 25-ÉN. Az épület egyben a Pannon Filharmonikusok új otthonául is szolgál majd. Nem sokkal később váratlanul lemondott zeneigazgatói posztjáról Hamar Zsolt. Utódját egyelőre még keresik.

KÉT HÓNAPRA BEZÁRTÁK A MILÁNÓI SCALA LOGGIONÉJÁT, mivel azbesztet találtak tavaly decemberben. A káros anyag eltávolítását éjjelente végzik, így mindössze 275 székert érintenek a munkálatok.

DVD-N IS ÉLVEZHETJÜK A JÖVŐBEN A BAYREUTH-I ELŐADÁSOKAT, a Bayreuthi Ünnepi Játékok és a londoni Királyi Operaház aláírták az erről szóló szerződést. Az első kiadvány novemberben jelenik meg, ezen a Trisztán és Izolda 2009. nyári felvétele szerepel.

LUC BONDY, A BÉCSI ÜNNEPI HETEK INTENDÁNSA 2013-BAN ÁTADJA IGAZGATÓI IRODÁJÁT, és nem él a felajánlott szerződés-hosszabbítással. 2011-ben még megrendezi a Rigolettót, a 2012-es Traviatát viszont már Deborah Warnerre bízta.

ELSŐ DÍJAT NYERT AZ ACCORD QUARTET az augusztus 30. és szeptember 6. között megrendezett Pörtlach Nemzetközi Brahms Versenyen a kamarazene kategóriában, amelyhez egy háromezer eurós pénzdíjazalom is járt.

NAGYVONALÚ AJÁNDÉKOT KAPTAK A NEW YORK-I FILHARMONIKUSOK, akik számlájára Henry R. Kravis tízmillió dollárt utalt át. Ennek következtében Magnus Lindberget rezidens zeneszerzőként szerződtették két évre, de a finn komponista az együttes kuratóriumának munkájában is részt vesz majd. Kravis egy 250.000 dollárral járó, kétévente odaítélhető díjat is alapított a zenekar számára, amelyből új műveket rendelhetnek.

MORAN KATZ, a New York-i Julliard School huszonöt éves izraeli növendéke nyerte a Freiburgi Nemzetközi Klarinétversenyt, ahonnan 10.000 eurót vihetett haza.

KOMOLY SIKERT ARATOTT BRESCIÁBAN A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR. Az együttes a Leducigiorate di Bressi nemzetközi zenei, színházi és táncművészeti fesztiválon lépett fel az ELTE Bartók Béla Kórusával, mindkét együttes zeneigazgatója, Kovács László vezényletével, Cserna Ildikó, Meláth Andrea, Xavier Rivadeneira és Cser Krisztián közreműködésével. A rangos eseményen Beethoven IX. szimfóniáját szólaltatták meg.

Carmina Universitatis

A Budapest Music Center és a Magyar Telekom Szimfonikus Zenekar augusztus óta hivatalosan is részt vállal a zenekar koncertéletének szervezésében.

A BMC ebből az alkalomból szervez koncertet szeptember 20-án a Művészetek Palotájában, mely a zenekar évadnyitó előadása, s amely egyben a zenekari Beethoven-Bartók Bérlet első programja. A fellépő művészek között köszönhetjük Klukon Editet és Ránki Dezsőt, valamint Rácz Zoltánt és Holló Aurélt.

Évadnyitó a Magyar Állami Operaházban

Négyvel bővült a Magyar Állami Operaház örökös tagjainak névsora, a címmel újonnan elismertek hétfőn, az évadnyitó társulati ülésen vehették át az erről szóló oklevelet.

A 2009/2010-es szezon a közönség számára csütörtök este Mozart Figaro házassága című operájának előadásával kezdődik. Szeptember 26-án egy nagyszabású gálaesttel, 27-én pedig a 125 évvel ezelőtti nyitóprogram „klónjával” ünneplik az évfordulót. Az alkalomra fotóalbum és egy 4 CD-ből álló gyűjtemény jelenik meg a legszebb zenei emlékekből. Idén hat opera és két balettpremier lesz, de az előadások száma nem csökken, hiszen a közönség érdeklődése sem fogy, a bérletek száma például nőtt – mondta el Vass Lajos főigazgató.

A közlés Melis György tiszte, de a gyengélkedő énekes helyett a főigazgató adta át az oklevelet Kincses Veronika Kossuth-díjas magánénekesnek, aki nemcsak örökös tag, hanem mesterművész címet is kapott. Ugyancsak kettős címmel ismerték el Miller Lajos Kossuth-díjas baritont is.

Örökös tag lett Oberfrank Géza karmester, az operastúdió vezetője, a berlini Komische Operben egykor Walter Felsenstein munkatársa is. Egy posztumusz örökös tagot is megválasztottak: a feledhetlen karakarakter tenor, Kishegyi Árpád helyett leánya, Kishegyi Júlia vette át az oklevelet. Kishegyiről mintázta egyébként Szász Péter rendező az 1944-es magyar ellenállásról szóló filmjében a kisebbik pékfiút, a kis Lapat alakját. A Melis Görgy-díjat Bazsinka Zsuzsanna vehette át.

Fischer Ádám főzeneigazgató zárta a társulati ülést azzal, hogy marad főzeneigazgató, nem hagyja el a házat, sikerült olyan megoldást találniuk, amivel csupán a közalkalmazotti jogviszonyból lépett ki.

(MTI)

A trombita az idei versenyhangszer

A Budapesti Zenei Hetek 50. születésnapját ünnepli idén a Filharmónia Budapest: a zenei világ akkor is Haydnt ünnepelte, az évforduló tiszteletére alapította az akkori Filharmónia. Ezzel a fesztivállal kezdték őszi koncertsorozatukat – szokás szerint egy zenei évforduló köré szervezve. Idén Joseph Haydn zenéje állt a középpontban. A nyitó hangversenyen csütörtökön Sergei Nakariakov volt a Nemzeti Filharmonikusok Grazioso Kamarazenekarának vendége a Zeneakadémia dísztermében.

A 43. Budapesti Nemzetközi Zenei Verseny most egy nemzetközi trombitaverseny volt Haydn tiszteletére szeptember 10–19. között. A Zeneakadémián zajló versenyre 24 országból – köztük Észtországból, Kínából és Venezuelából – 73 zenész jelentkezett. A nemzetközi zsűri választottjai 17-én és 18-án „mérkőztek meg” a döntőben a Zeneakadémián, és 19-én este a díjkiosztás után gálakoncertet adtak a győztesek. 1. helyezett: Alexandre BATY (Franciaország); 2. helyezett: Oliver BOMBRUN (Franciaország); 3. helyezett: CSÖKMEI Margit (Magyarország). A verseny feszültségét oldotta a 13-án a Régi Zeneakadémián megrendezett nemzetközi trombitagála, melyen a zsűri tagjai bizonyították a közönség előtt szakmai tudásukat.

A Korunk Zenéje kortárs zenei fesztivál szeptember 22-től október 5-ig tart. A Filharmónia ezzel a rendezvénnyel az új zene és a közönség találkozását szeretné megkönnyíteni – nem ítélkezve, „csak” bemutatva. Ennek a koncertsornak kétségtelenül leghíresebb közreműködője a francia Ensemble Intercontemporain szeptember 28-án. Ezenkívül vendégül látják egy-egy estére a vidéki kortárs zenére szakosodott fesztiválokat. A koncertek helyszíne a Trafó.

(Metropol Online)

Megkerült az ellopott Stradivari

Több mint tíz hónappal az ellopása után került elő egy Stradivari-hegedű, amely tavaly a németországi Hannover közelében lévő Benningsen uradalomról tűnt el.

A becses hangszereken kívül további értékes tárgyakat is lefoglalt a rendőrség. Két gyanúsítottat elfogtak, további két elkövető azonban még szökésben van. A csoport számáján több súlyos lopás szerepel – számolt be a hannoveri rendőrség.

Az 1721-ből származó, felbecsülhetetlen és pótolhatatlan hegedű – amelynek biztosítási értéke másfél millió euró (407,4 millió forint)

– 2008 októberében tűnt el egy olajfestményrel, régi rendjelekkel és ékszerekkel együtt. A nyomozók lehetséges vásárlónak álcázva magukat nyolc héttel ezelőtt vették fel a kapcsolatot a tolvajokkal, félmillió eurót (136 millió forint) ígérve a zsákmányért. A hatóság akkor csapott le a két férfira, amikor azok épp teherautóba pakolták az árut.

„Hihetetlenül boldog vagyok, hogy fellelték a Stradivarit. Soha nem adtam fel a reményt” – mondta a hír hallatán a tulajdonos, Roderick von Bennings felesége. Von Bennings elismert csellista és karmester, a ritka hegedűn felesége, Jeanne Christée játszott. A házaspár minden évben nyári fesztiválon látja vendégül a komolyzene nemzetközi hírességeit abban a kastélyban, amely már közel hétszáz éve van a család birtokában. (HírExtra)

Magyar-Japán Jubileumi Év

2009 szeptemberében és novemberében számos magyar könnyű- és komolyzenei koncerttel és egyéb kulturális programokkal mutatkozik be Japánban a magyar kultúra a Magyar-Japán Jubileumi Év keretében.

Magyarország és Japán 2009-ben ünnepli a diplomáciai kapcsolatok létesítésének 140., és újrafelvételének 50. évfordulóját. Japán nemcsak Magyarországon, de Ausztriában, Romániában és Bulgáriában is ünnepel a Japán–Duna Csereév keretében. Magyarországon az év folyamán közel hatvan program mutatkozik be a hagyományos japán művészetek és küzdősportok, valamint a modern japán formatervezés, divat és építészet is. Japánban a 2009 őszi szervezendő Magyar kulturális fókusz Japánban című rendezvénysorozaton mutatkozik be a magyar kultúra. 2009 februárjában és márciusában a Honvéd Táncegyüttes és a Romafest Együttes egy közös turnén vett részt Japánban. Az őszi programokon a magyar művészeti élet, és könnyű- és komolyzene egy-egy jelentős képviselője mutatkozik be a japán közönségnek. 2009 szeptemberében a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem és a Musashino Academia Musicae Szimfonikus Zenekara ad közös koncertet a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen: A magyar képfestés múltja és jövője című vándorkiállítás bemutatja a magyar tradicionális képfestést, majd a Kaláka Együttes turnézik Japánban, de Frenák Pál és Harcsa Veronika koncertjein is részt vehetnek az érdeklődők. Szeptemberben jelenik meg az Emlékkönyv a magyar-japán kapcsolatok kettős jubileumára című kiadvány is. A Jubileumi Év novemberi programjában olyan rendezvények szerepelnek, mint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egye-

tem szólistáinak és Szimfonikus Zenekarának turnéja, a Szolnoki Szimfonikus Zenekar és a Bartók Kamarakórus koncertje Rost Andrea operaénekesnő vendégszereplésével, valamint Hegedűs Endre zongoraművész koncertsorozata. *(KulturPont)*

Klasszikus zenével a stressz ellen

A brit rádióhallgatók a komolyzenei adókra kapcsolnak, hogy megküzdjenek a válság, a kedvezőtlen időjárás és a nyári vizsgák okozta traumákkal, állítja egy jelentés.

A Rajar adatai szerint a Classic FM kereskedelmi rádióadó hallgatóinak száma 303 000 fővel nőtt az elmúlt három hónapban. A szintén komolyzenét játszó Radio 3-at is már több mint 2 millió ember hallgatja, ezzel a hálózat két éves csúcsát döntötte meg.

Ezen időszak alatt a Radio 3 Händel, Haydn és Mendelssohn műveit sugározta, akiket az év zeneszerzői közé választottak. A heti 6,14 millió hallgatót vonzó Classic FM-t a gyermekek is kedvelik. A diákok és általános iskolások általában vizsgaidőszakban hallgatják őket. A 18 év alatti hallgatók száma elérte a heti 573 000 főt a legutóbbi negyedévben, mely 70%-os növekedést jelent.

„A gyerekeknél tapasztalható érdekes növekedés azt mutatja, hogy segítségünkkel egy újabb generációja nő fel a klasszikus zene hallgatóinak” – mondta a csatorna igazgatója, Darren Henley.

A műsorvezetők közül Mylenee Klass a legnépszerűbb. Reggeli műsorának hallgatósága az elmúlt három hónap alatt 100 000-ről csaknem egymillió före gyarapodott.

(Hírsarok.hu)

Utolsó félévét kezdi a felújítás előtt a Zeneakadémia

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem munkatársai sajtótájékoztatón számoltak be az intézmény előtt álló néhány hónap nem mindennapi feladatairól, különleges zenei programjairól. A Zeneakadémia november végén ugyanis bezárja patinás kapuit, hogy a következő két évben kívül-belül megújulhasson. A történelmi jelentőségű félévet az intézmény ünnepi hangversenyekkel, honlapjának teljes megújításával és búcsúfesztivállal teszi emlékeztetéssé. Az átmeneti időszakban az oktatás ideiglenes helyszínen folyik majd. Az új félév szimbolikus megnyitásként Perényi Benjámin, a Zeneakadémia hallgatója rövid műsorral köszöntötte a vendégeket.

Batta András, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora nyitóbeszédében elmondta:

„Az ősszel kezdődő nagyszabású rekonstrukció mérföldkő a Zeneakadémia életében. Büszkék vagyunk arra, hogy intézményünk külső megújulása a gazdasági válság ellenére is kiemelt uniós projekt maradhatott, hiszen az európai körülmények, a modern technika és eszközpark elengedhetetlen feltételei annak, hogy továbbra is biztosítani tudjuk az oktatás, a tehetségek gondozásának magas színvonalát. Úgy gondoljuk azonban, hogy az átépítési munkák mellett folytatnunk kell az általunk elindított gyökeres reformokat is: saját szervezésű hangversenyek, oktatási programunk, széles körű hazai külföldi kapcsolatrendszerünk, koncertturnéink mind legfőbb célunkat, a magyar zeneoktatás fejlesztését szolgálják.”

Lakatos Gergely, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem főmérnöke, a Zeneakadémia rekonstrukciójának projektmenedzsere ismertette az épületek rekonstrukciójának eddigi eredményeit. „A Liszt Ferenc Zeneakadémiája, az európai felsőfokú zenei oktatás megújuló központja Budapesten elnevezésű, az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával megvalósuló projekt összetett előkészítési folyamat után nyerte el a mintegy 10 milliárd forintos támogatást. A forrás döntő részét biztosító támogatási szerződés megkötését követően a nyáron elkészültek a megvalósításhoz szükséges építési tervek is. Ezt a főként adminisztratív munkával töltött időszakot most lezárva elmondhatjuk, hogy a projekt megvalósítása újabb, látványos szakaszához érkezett.”

A szakember elmondta, hogy a nyár folyamán eredményesen lezárult a műszaki ellenőrzést ellátó szervezet kiválasztására kiírt közbeszerzési eljárás. A Wesselényi utca 52. szám alatti kiegészítő épület az elmúlt hónapokban lezajlott tervellenőrzését követően a napokban fejeződnek be a kivitelező kiválasztására vonatkozó közbeszerzés előkészületei. A generálkivitelező kiválasztását célzó eljárás ajánlati felhívása várhatóan néhány héten belül megjelenik. A Liszt Ferenc téri épület esetében a közbeszerzési eljárás megkezdéséről szóló hirdetményt 2009 utolsó negyedévében teszi közzé az intézmény. A közbeszerzési eljárások teljes dokumentációja az uniós eljárásrendben résztvevő szervezetek bevonásával szigorú minőségbiztosítási folyamaton megy keresztül. A Zeneakadémia az építési beruházásokat is a nemzetközileg elfogadott szabványok szerint bonyolítja le. Ennek érdekében mindkét épület felújításának kivitelezése – a magyar-

országi magasépítési gyakorlatban még kevésbé elterjedt – FIDIC (Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils) ajánlása alapján valósul meg. Az egyetem kiemelt figyelmet fordít arra is, hogy a szigorú szabályok alkalmazása ne csorbítsa a pályázatban ígért műszaki tartalom megvalósítását, valamint az intézmény hosszú távú fejlesztési céljait.

A Wesselényi utcai és a Liszt Ferenc téri épület tervdokumentációin egy több mint negyven fős, elismert hazai és nemzetközi hírű szakértőkből álló csapat dolgozott. Ők gondoskodtak arról, hogy az épületek integrált és innovatív megoldások révén egyszerre feleljenek meg a speciális zaj- és rezgésvédelmi, teremakusztikai és technológiai követelményeknek, valamint a XXI. század elvárásainak. A Liszt Ferenc téri épület épületgépészeti, technológiai és légtechnikai rendszereit például úgy tervezték, hogy az épület műemléki értékei ne sérüljenek. Az új funkciók elhelyezésével mindkét épület alapterülete közel 2000 m²-rel bővül.

Mindkét épület esetében fontos szempontot jelent a meglévő építészeti értékek megóvása, így a Liszt Ferenc téri főépület falainak eredeti, 1907-es megjelenésének helyreállítása, valamint a teljes körű akadálymentesítése is. A Wesselényi utcai épület közlekedőiben ún. vezetőcsávokat alakítanak ki, és az épületek információs rendszerét is úgy tervezték, hogy az segítse a vakok és gyengénlátók tájékozódását. További újdonság lesz, hogy mindkét épület közösségi tereiben vezeték nélküli internet-hozzáférés áll majd a diákok rendelkezésére. Az átalakítás terveit a Zeneakadémia novemberben egy speciális kiállításon és szakmai előadások keretében mutatja majd be az érdeklődőknek.

November 3. és 9. között az egyetem rendezvénysorozattal búcsúzik a felújításra váró Liszt Ferenc téri épülettől. Az épületbúcsúztató fesztiválon kamarastúdió, zenekari hangversenyek, éjjeli orgonakoncert, jazz és népzene, bejárással egybekötött nyílt nap, „zeneovi”, valamint az épület múltját és jövőjét bemutató kiállítás várja a Zeneakadémiára látogatókat. November 8-án különleges Beethoven-ünneppel készül az intézmény: a Nemzeti Filharmonikusok és a Zeneakadémia Szimfonikus Zenekara Kocsis Zoltán vezényletével adja elő Beethoven összes szimfóniáját. *(PrivyCouncil)*

Bővebb információ valamennyi hírről:
www.musicianswho.hu

MUSICIANS WHO:HU

„A zenekart szeretik a városban”

Baross Gábor bízik benne, hogy előbb-utóbb hangversenyterem is épül Szegeden

Nagyszabású gálaesttel ünnepelte negyvenedik évfordulóját szeptember 18-án a Szegedi Szimfonikus Zenekar. A díszhangverseny mellett egész napos program-sorozattal is várták a publikumot a Korzó Zeneházban, ahol az érdeklődők bepillantást kaptak az együttes életébe. Baross Gábor igazgató reméli, ezekkel a rendezvényekkel is sikerül elérniük, hogy még többen érdeklődjenek az együttes koncertjei iránt. A szezon újdonságai közé tartozik az Egyetemi-bérlet, amelynek szintén fontos szerepet szánunk a közönségnevelésben. Az igazgató, aki egy esztendeje tölti be ezt a posztot, jól érzi magát a Tisza parti városban, s szeretné, ha a következő években a zenekar népszerűsége töretlenül fejlődne, és munkájuk sok zeneszerető ember számára okozna örömet.

I Milyen programsorozattal ünneplik a 40 éves évfordulót?

A jubileumi ünnepség előkészületeit már 2009 tavaszán elkezdtük. Felkértem a Kosuth-díjas zeneszerzőt, Lendvay Kamillót egy zenekari mű megírására. Így született a Jazz-szimfónia, ami a Szegedi Szimfonikus Zenekar jubileumi hangversenyén, szeptember 18-án este, a Szegedi Nemzeti Színházban rendezett gálánkon hangzott fel először. Olyan jeles szólisták, a város kiválóságai, mint Szecsődi Ferenc Liszt-díjas, érdemes művész, valamint Kosztándi István, a zenekar első koncertmestere és zenekari szólistája játszották Mozart Sinfonia concertante című művét. A koncertmesterünk ez alkalommal a hegedűt brácsára cserélte. A szünet után Dvořák: IX. (Új világ) szimfóniája hangzott fel. Ezen a szép estén az alapító, illetve 30–35 éve a zenekarban játszó, kiváló művészeket aranygyűrűvel jutalmaztuk. Másnap a Korzó Zeneház kapui délelőtt 10-től este 8-ig nyitva álltak a város polgárai előtt. A zenekar művészei különböző zenei stílusokat és műfajokat mutattak be a város közönségének. Délelőtt gyermek és ifjúsági program hangzott fel, délután könnyedebb műfajok, este pedig kamarazene. A Szegedi Kamarazenekar, Kosztándi István vezetésével zárta a napot. A rendezvénnyel az volt a célunk hogy olyan emberek kíváncsiságát is felkeltsük a zene iránt, akik eddig nem voltak muzsika-közelben. Reményeim szerint talán ezzel a programmal is sikerült újabb híveket toborozni a zenének és a Szegedi Szimfonikus Zenekarnak. Hiszen ezzel a négy évtizedes évfordulóval nagyon fontos jubileumhoz érkezünk. 1919–1969–2009-es

évszámok álltak a jubileumi koncert meghívóján. Az első évszám azt jelenti, hogy 1919 telén alakították meg a Szegedi Filharmonikus Társaságot. Ennek a korszaknak fénylő csillaga volt Fricsey Ferenc, akinek a működése 1934-től 1944-ig tartott. Akkor Fricsey külföldre költözött. A háború utáni korszak jelentős sikerei pedig Vaszy Viktorhoz fűződtek. 1957 után kezdődött Vaszy Viktor jelenlétével Szeged zenei életének aranykora. 1969-ben hivatásos együttesé vált a zenekar. Vaszy Viktor, Pál Tamás, Oberfrank Géza, Acél Ervin után 1999-től Gyüdi Sándor lett a zenekar igazgató-karnagyja. 2008 nyaratól az igazgató-karnagyi poszt kettévált, és sikeres pályázat eredményeképpen 2008. júliusától töltöm be az igazgatói állást. A zenekar művészeti vezetője, vezető karnagya pedig Gyüdi Sándor maradt.

I A város mennyiben támogatja a születésnapi rendezvényeket?

A város polgármestere, dr. Botka László vállalta a fővédnökséget a koncerten, és ünnepi köszöntővel emlékezett meg az alapításról. Anyagi támogatást is biztosított a jubileumi hangverseny zavartalan lebonyolítására.

I Hogyan fogytak a bérletek a jubileumi szezonban, mekkora az érdeklődés a Szegedi Szimfonikusok koncertjei iránt?

Bár még csak augusztusban kezdték el értékesíteni a 2009–2010-es évad bérleteit, annyit azonban már érzékelek, hogy a korábbi bérletulajdonosokra lehet leginkább számítani. Ez 700 embert jelent. De az üres helyek is elkelnek. Az évadonkénti 12 bérletes hangversenyünk minden esetben telt-

házas. Ami a kamaraprodukciónkat illeti, a bérletes vendégünk négyféle, sorozatonként három koncertből álló programokból válogathat. A kamarahangversenyekért nem kell külön fizetnie! Sokat javult a helyzet az általános és középiskolás bérletezés területén. A már meglévő 11 iskola mellé ebben a tanévben újabb négy iskola csatlakozik. Ezek az ifjúsági hangversenyek kizárólag Szegeden vannak. Az esti bérletes „nagykoncert” délelőtti főpróbáját évente három alkalommal közel 500 diák hallgatja a Szegedi Nemzeti Színházban. Ez a sorozatunk a „Hangverseny délidőben”. Ami izgalmas és szintén új kezdeményezés: az Egyetemi-bérlet. Eddig még ilyen hangversenybérlet nem volt a városban. Beindítottam annak reményében, hogy a közel 40 ezres diákseregéből akad 500–600 hallgató, akinek az érdeklődését kiváltja ez a program. Népszerű szimfonikus zenét játszunk ezeken a koncerteken. Sőt, az egyik hangverseny a jazz műfajába sorolható. Összegezve, nem állunk rosszul a bérletek terén, de soha nem vagyok elégedett az eddigi eredményekkel, mindig kell újdonságot is kínálni.

I Milyen ebben az évfordulós szezonban a zenekar helyzete?

Az együttes helyzete 2009-ben Szegeden pont olyan, mint amilyen a hasonló profilú művészeti intézményeké szerte Magyarországon. Sokat dolgozunk, a zenekart szeretik a városban. Őszintén elmondhatom, hogy a bennünket fenntartó Önkormányzat mindent elkövet, hogy a meglévő szintet tartani tudja. Jó a kapcsolatunk a Polgármesteri Hivatallal. Elismerik a zenekar munkáját.

Remélhetőleg a köztudatban keringő, mindenféle önkormányzati elvonások ellenére helyzetünk jövőre sem változik negatív irányba! A művészeti törvény életbe léptével a 2009-es évre kapott központi támogatás is emelkedett. Ez biztosította számunkra, hogy ebben az esztendőben a tervezett hangszervásárlásokat valóra tudjuk váltani.

Zenekarunk a központi támogatásból komoly összegeket áldoz arra, hogy a szegedi hangversenyélet még színvonalasabb legyen. Ez a fenntartóknak nem kerül többletkiadásba, viszont a szegedi, zenét szerető emberek élvezik ennek gyümölcseit.

■ *Látják már a művészeti törvény hasznát?*

El kell telni kis időnek, hogy az új művészeti törvény hasznát teljes vertikumában élvezhessük. A törvény létrejötté elsősorban a színházi világnak volt fontosabb. A zenekarok eddig is nagyon szervezettek, a kialakult tradíciók vívmányaira építve működtek. Kétségtelen, hogy a zenekarok kategóriába sorolása, a minősítési rendszer életbe léptetése, a központi támogatás összegének emelkedése nagy előrelépés!

■ *Amikor tavaly elvállalta az igazgatói posztot, említette, hogy szeretné, ha újabb és újabb közönségretegeket, főleg fiatalokat nyerhetne meg a zenének. Hol tart most?*

2008 júliusában kerültem Szegedre, s a kinevezésem 2013-ig szól. Az első hetekben, hónapokban felmértem a város zenei életét. Eseménydús, pezsgő kulturális élet van a városban. Ebből a mi zenekarunk is bőven kiveszi a részét. Ugyanis a szimfonikus zenekari koncerteken kívül mi látjuk el a Szegedi Nemzeti Színház zenés produkcióinak a kiszolgálását.

Megszámolva a színházi, illetve a koncertek szolgáltatásait, kicsit a színházi feladatok felé billen a mérleg nyelve. Úgy érzékelem, hogy vannak belső tartalékaink, amelyek lehetővé teszik a koncertezés bővítését. Szeged egyetemi és iskolaváros. Szerencsére komoly érdeklődést tapasztalok az oktatási intézmények felől. Amíg időnkbe belefér, boldogan koncertezünk, bővítjük a különböző bérleti konstrukcióban résztvevő intézmények számát. Hasonlóan korábbi, győri munkásságomhoz, itt Szegeden is sikerült bevonnunk a legkisebbeket, az óvodásokat is! Ha számokban szeretném kifejezni a koncerttevékenység bővítését, akkor a 2009/2010-es évadban kb. 15%-kal emelkedik a hangversenyek száma. Ezt mindenképpen jó eredménnyek tartom.

■ *Egy év után hogyan látja, milyen bassz-na volt a győri tapasztalatainak Szegeden?*

A közel 44 éves győri zenekari munka, amiből 26 esztendőt, mint a zenekar vezetője töltöttem, nem múlhatott el nyomtalanul. Szinte gyerekként kerültem a győri zenekarba, ahol 62 éves koromig dolgoztam. Ezalatt a hosszú idő alatt bőven volt lehetőségem ellesni a „titkokat”. A dolog nagyon egyszerű: szeretni kell a zenét, tisztelni kell egymást. Sok-sok toleranciára van szükség. Vezetőként is mindig muzsikuspárti voltam, s vagyok a mai napig. Annyi előnyöm van, hogy pontosan ismerem a zenekari élet minden csínját-bínját.

Szegedre kerülvén, csak annyi változott, hogy megismerkedtem 99 muzsikussal. Konszolidált, jó szándékú, becsületes művészek. Hivatásuknak élnek, hiszen erre a pályára készültek gyerekkoruk óta.

■ *Mennyire fogadta el az együttes az együtt töltött egy szezon alatt, s Ön hogyan érzi magát a Tisza-parti városban?*

Nagy változás volt az életemben ez a lépés, amit – őszintén mondom – eleinte nagyon tragikusnak láttam. Azért vágtam bele ebbe a szegedi munkába, mert úgy éreztem, nekem még van dolgom. Egy esztendő tapasztalata mondatja velem, a sors különös kegyeként kezelem ezt a lehetőséget. 62 évesen új lehetőséget kaptam, és ebben a szegedi létemben új tervekkel, új környezetben szárnyakat kaptam. Igyekszem a szegedi kollégákkal a város zenei életének fejlesztését szolgálni. Remélem, a környezetem is így látja. Jó a kapcsolatom a zenekar művészeivel. Sikerült néhány hét alatt beilleszkednem az együttes életébe.

A másik észrevételem, amit egy dunántúli érezhet, amikor az Alföldre megy: ez egy más világ. Az emberek sokkal nyitottabbak, segítőkészebbek, barátságosak. Én legalábbis ezt érzékelem a mai napig is. Egyszerűen, nagyon jól érzem magamat a Tisza partján.

■ *Mennyiben nehezíti meg a feladatát, hogy Gyüdi Sándor a Szegedi Nemzeti Színháznak az igazgatója, így kevesebb ideje jut a szimfonikusokra, mint korábban?*

A zenekar belső élete nagyon szervezett, jól működnek a különböző részlegek, mint például a titkárság, gazdasági iroda, kottatár stb. Gyüdi Sándor már egy esztendeje a Szegedi Nemzeti Színház főigazgatója, s emellett kinevezett művészeti vezetője a zenekarnak. Napi kapcsolatban vagyunk, és így bőven jut idő a zenekar művészeti dolgai-

nak megbeszélésére. Közös alakítjuk ki az évad műsorait, figyelembe véve a zenekar töretlen művészi fejlődéséhez szükséges repertoár ápolását, a konkrét problémák gondozását. Nem szükséges, hogy minden koncertet ő dirigáljon! Bérletes hangversenyeken vezényel 1-1 programot, és ő irányítja a város ünnepein szereplő szimfonikusokat. Gyakran előfordul, hogy CD-felvételek dirigálása is rá hárul. Ezeket a munkákat is jó időbeosztással, magas színvonalon végzi. Gyüdi Sándor személye a záloga töretlen, békés egymás mellett élésünknek a teátrummal. Korábban bizony akadt arra példa, hogy a két nagy művészeti intézmény fogaskerekei csikorogtak. Presztízharcok voltak a színház és a zenekar között. Ennek ma nyomát sem talál. Harmonikus, jó együttműködés van a két intézmény között, ami a színvonalas művészi munka záloga. Véleményem szerint intelligencia, közös akarat és tolerancia kérdése az egész!

■ *Amikor tavaly beszélgettünk, azt mondta, nehéz még magasabb szintet elérni, hiszen a Szegedi Szimfonikus Zenekar folyamatosan magas nívón dolgozik. Hogyan látja az első közös évad tükrében a teendőit, elérendő céljait?*

Ezt a megállapításomat most is tartom. Természetesen akad apróbb javítanivaló, de ez igazán elenyésző. Fontos dolognak tartom, hogy a próbajátéokra jelentkező jelöltek kiválasztásánál a lehető legjobbat kell felvenni. Nem szabad, hogy a kontraszelekció győzzön. Sok évtizedes tapasztalat mondatja ezt velem, előfordult már többször, különböző zenekaroknál, hogy a vezérelv az volt, hogy a felvételt nyerő ne legyen jobb legyen a már ott lévő tagoknál! Elérendő céloknak tekintem a zenekar státuszát a jelenlegi szinten megtartani, és lehetőség szerint fejleszteni.

■ *Milyen hazai és külföldi vendég szereplések várnak az együttesre a jubileumi évadban?*

A magam részéről nagyon örvendetesnek tartom, hogy zenekarunk munkája 80%-ban a város közigazgatási határain belül történik. Ez részben annak köszönhető, hogy tevékenységünk nagy részét teszi ki a Szegedi Nemzeti Színház zenés feladatainak az ellátása. A másik terület, a szimfonikus hangversenyek, bérletes felnőtt, ifjúsági, kamarazenekari, városi ünnepek, egyéb abszolválása. Más zenekarokhoz képest kevesebbet járunk a város határain túl, belföldre, illetve külföldre. De rendszeres, visszatérő zenekar vagyunk a Művészetek

Palotájában, Debrecenben, Kecskeméten, Békéscsabán. Részt veszünk a Miskolci Operafesztiválon, ifjúsági koncerteket adunk Csongrád megye városaiiban.

A 2009–2010-es évadban Spanyolország nagyvárosaiban – Barcelona, Valencia, Pamplona – szerepelünk 15 napig, Norbert Pfafflmeyer vezényletével, Rálik Szilvia közreműködésével. Bécsi Est címmel, Johann Strauss legnépszerűbb művei szerepelnek műsorunkban.

I 2013-ig szól a kinevezése. A zenekar és a város ismeretében a következő évek alatt hová szeretne eljutni az együttesrel?

A 2013-ig szóló kinevezésemből, azaz az öt-éves ciklusomból már egy esztendő eltelt. A fennmaradó négy év elég rövid idő nagy, grandiózus tervek végrehajtására. De mindenképpen szeretném megtartani a zenekar fejlesztését, az eddig, elődeim által kiharcolt vívmányok, hagyományok ápolását. Szeretném, ha a Szegedi Szimfonikus Zenekar népszerűsége töretlenül fejlődne és a városban való jelenlétünk, munkánk sok zene-szerető ember számára okozna örömet. Szeretném a zenekari hangszerállományt frissíteni, kottatárunkat bővíteni. Kiszámítható, előre tervezhető programokat igyekszem a zenekar művészeinek segítségével

megvalósítani. Ugyan szervesen nem a zenekar munkájához tartozik, de nagyon szeretném, ha a városban egy kifogástalan minőségű hangversenyzongora állna a rendelkezésünkre. Meggyőződésem, hogy ezáltal a kiváló magyar és nemzetközi zongoristák sokkal szívesebben jönnének hozzánk. Magyarországon Szeged az egyetlen nagyváros, ahol még nincs hangversenyterem. Tudom, hogy ez most, 2009-ben eléggé illuzórikus elképzelés, kevés az esélye, hogy valóra válhasson. De a magot el kell vetni! Ha jó talajba hullik, egyszer szárra szökken...

R. Zs.

„Ez a munkám legszebb része”

Gyüdi Sándor is kiveszi a részét a zenekari jubileum megünnepléséből

I 10 évvel ezelőtt lett a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgató karmestere, de az ezt megelőző évtizedben is gyakran dolgozott együtt a társulattal. Melyek ebből az időszakból az Ön számára legemlékezetesebb pillanatok?

Az első emlékezetes pillanatok még korábbiak: koncertélmények. Szegedi egyetemi éveim alatt sok nagyszerű koncerten hallottam a zenekart. Az együttműködés emlékezetes pillanatai akkor kezdődtek, amikor a Zeneakadémia után a Szegedi Nemzeti Színházhoz szerződtem. Első operai dirigálásom 1990-ben egy Don Pasquale előadás volt, amelyet nem is előzött meg próba a zenekarral. Gregor József, az operatársulat akkori igazgatója dobott be a mély vízbe – ezzel saját előadását is „kockáztatva”, hiszen ő énekelte a címszerepet. Hálával emlékszem a zenekar biztatására, segítőkészségére, amire az adott körülmények között rá is szorultam. A rendszeressé váló operai együttműködéssel párhuzamosan koncerten is a zenekar elé állhattam. Mivel a város oratóriumkórusának vezető karnagya voltam, ezeken a hangversenyeken eleinte oratóriumokat dirigáltam, de 1993-ban például már a Filharmónia bérleti koncertjén, Jandó Jenővel és a zenekarral dirigálhattam Grieg zongoraversenyét – fontos és emlékezetes pillanata volt a pályámnak.

I Ön mennyire vesz részt a jubileum megünneplésében?

A 40 éves Szegedi Szimfonikus Zenekar történetében nem váltogatták egymást sűrűn az igazgató karnagyok, Vaszy Viktor, Pál Tamás, Oberfrank Géza és Acél Ervin után ötödikként ért e megtiszteltetés, és – bármilyen furcsa – én töltöttem be leghosszabban a megbízatást. Ez a „rekordom” már nem is dönthető meg, hiszen az intézményvezetői és szakmai vezetői munkakör az én közel évtizednyi periódusom végeztével kettévált. Másrészt vezető karmesterként maradtam is az együttesnél, így természetes, hogy a múlt tekintélyes részével közvetlen a kapcsolatom, tehát a jubileumot személyes ünnepeként élem meg. Természetesen praktikus értelemben is részt veszek benne: a jubileumi kiadványok szerkesztésében is részt válllok, és én dirigálom a jubileumi koncertet – ahogy már a 30 éves jubileumon is én álltam a dobogón.

I Mennyire jut ideje a színház mellett az együttesre? Hogyan osztja be a napjait?

A színházi és a zenekari munka egyaránt rapszodikus, minden nap időbeosztása más. A színházban tartott próbáim zenekari próbákkal váltakoznak – mindig is így volt. Természetesen az utóbbi évben, mióta

Egyetemistaként hallotta először a Szegedi Szimfonikusokat, s aztán az együttesnek karnagy-igazgatója lett, s a zenekar eddigi történetében ő töltötte be a leghosszabb ideig ezt a posztot. Bár Gyüdi Sándor tavaly a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója lett, karmesterként most is rendszeresen dolgozik a muzsikussal. A jubileum megünnepléséből is kiveszi a részét, ahogy az azt követő munkából is. A dirigens ugyanis szeretné, ha az értéktérítés stabil, alkotó légkörét megőrizné a zenekar, illetve ezt a színház is megteremtene a művészei számára. Azt is el akarja érni, hogy a kollégái – mindkét művészeti műhelyben, a teátrumban és az együttesnél is – megbecsült embernek érezhetnék magukat, hogy munkájukra koncentrálhassanak. Emellett örülne, ha a gazdasági krízis nem veszélyeztetné a kulturális értékeket, ellenkezőleg, a művészet felértékelődne a válság közepette...

Baross Gábor kollégám a zenekar intézményvezetője, adminisztratív munkát csak a színházban végzek. A színház igazgatása – sikerek mellett – sok gond és vesződség, a zenekarhoz viszont csak zenélni megyek, ez a munkám legszebb része.

■ Ez mennyire jelent skizofrén állapotot? Szokott a színházigazgató vitázni a karmesterrel?

Azelőtt is gyakran vitatkoztam bennem a karmester és a zenekari igazgató, azaz vezetőként eddig is különböző szempontokat kellett integrálnom a problémák megoldásában. A zenekar négy évtizedének első felében, 1969 és 1989 között a zenekar igazgató karmestere egyben operaigazgató volt. A mostani személyi összefüggés azokhoz az időkhöz hasonlóan megteremti a nyugodt együttműködést, elkerülhetővé teszi a kilencvenes években visszatérően jelentkező súrlódásokat.

■ Hogyan látja színházigazgatóként, és hogyan karmesterként az előadóművészeti törvényt?

Az előadóművészeti törvény a zenekarok életében sokkal kevesebb változást hozott, mint a színházakéban. Ez nem is csoda, hiszen a zenekarok szervezeten és működésükben sokkal jobban hasonlítanak egymásra, mint a nagyon nagy sokféleséget mutató színházi műhelyek. A törvénynek a zenekarokra vonatkozó része kodifikálta a zenekari szakma meglevő sajátosságait, és a jobb körülmények között levő zenekarok működése irányába próbálja felhúzni a többieket. A Szimfonikus Zenekarok Szövetsége és a dr. Gyimesi László által irányított szakszervezet nagyon jó munkát végzett a törvény-előkészítő folyamatban, így a szabályozás életszerű, az állami támogatás elosztása arányos a teljesítménnyel. A színházaknál messze nem ilyen jó a helyzet. Számos teátrumban változik gyökeresen a munkajogi helyzet, az állami támogatás elosztása pedig kidolgozatlan, kevésbé érték-központú, nem mentes egyenesen kontraszelektív hatásoktól sem.

■ Két évvel ezelőtt fájdalmas létszámcsoökkentést kellett végrehajtaniuk, s öszszevonni a színházi együttest a szimfonikusokkal. Hogyan vált be ez a modell?

Az összevonásból a zenekari szakma nyereséggel került ki Szegeden. Nagy és szakmailag erős együttes jött létre, mely képes ellátni a koncertezés és a zenés színház feladatait. Az elmúlt két év – benne az általam már színházigazgatóként töltött utóbbi sze-

zon – azt igazolja, hogy jó döntés volt a színházi zenekart a színház szervezetéből kiemelni, az azonos munkákat végzőket egy intézményben, mégpedig erre a speciális munkára szerveződött intézményben – a zenekarnál – foglalkoztatni. A színház hozzáférése a zenekarhoz nem szenvedett csorbát, és a volt színházi muzsikusok sokkal jobb körülmények közé kerültek ott, ahol a zenekari művészek a főszereplők. A 10%-os létszámcsoökkentés nem drámai ahhoz a számos együtteshez képest, ahol ilyen mértékű megszorítások szervezeti átalakítás nélkül is végbementek. Ne feledjük továbbá, hogy eredetileg – és hosszú éveken át – egyesítés helyett a két zenekar közül az egyik megszüntetéséről volt szó...

■ Mennyire bat vissza a színházi munka a koncertezésre a muzsikusoknál?

Bonyolultabb lett az élet, komplikáltabb képet mutat a havi munkarend, a szólalom beosztása; nagyon kell figyelni, hogy mikor, hol kell lenni. Eddig is több műsoron kellett párhuzamosan dolgozni, pl. a koncertpróbák között sokszor esténként operaelőadások voltak. Most még több produkció rakódik egymásra. Ugyanakkor törekszünk arra, hogy senki se fásuljon bele abba, hogy a színház zenekari árkában estéről estére ugyanazt kell játszania, tehát váltásokkal játszunk a színházi előadásokat. A váltás lehetősége azt is megakadályozza, hogy a zenekari művész a munkája rabja legyen, ne tudjon még fontos családi eseményekre se elszabadulni, mert nincs, aki helyettesíthetné a pultjánál.

■ 2007-ben vették át új otthonukat, a Korzó Zeneházat. Mennyire szerette meg a közönség ezt az új koncerthelyszínt, a kétszáz fős kamaratermet, s Önök mennyire elégedettek vele?

A Korzó Zeneház elsősorban próbaterem, székház és nem koncertterem. Nyilvános rendezvényeket, elsősorban kamarakoncerteket a szabad kapacitás erejéig tartunk benne, de úgy érezzük, hogy a város főterén álló, esztétikailag szintén magas minőséget képviselő Korzó Zeneháznak közvetlenül is kell szolgálnia a közönséget. A körülményeink a költözéssel sokat javultak, a székház alapterülete háromszorosa a réginek, így magán a próbatermen túl létesültek közösségi terek, szólampróba termek, megfelelő raktár. A légkondicionált próbaterem is jóval nagyobb a réginél, akusztikai kiképzése alkalmas a munkára, sőt színvonalas hangfelvételek készítésére is. Büszkék vagyunk rá, belaktuk, megszerettük.

■ A következő esztendőben bőví szeretne eljutni a zenekarral és a színházi együttesrel?

Szeretném, ha az értékteremtés stabil, alkotó légkörét megőrizné a zenekar, illetve megteremtené a színház a művészei számára. Szeretném, ha a gazdasági krízis nem veszélyeztetné a kulturális értékeket, ellenkezőleg, a művészet felértékelődne a válság közepette. Szeretném, ha kollégáim – mindkét művészeti műhelyben – megbecsült embernek érezhetnék magukat, hogy munkájukra koncentrálhassanak.

■ Bár egy születésnap kapcsán készült beszélgetéshez kissé szomorú a téma, de több zenekarvezető mondogatja, hogy a válság hatása előbb-utóbb az együttesek számának csökkentéséhez vezet. Ön hogyan látja mindezt?

Remélem, hogy ez nem következik be, de nem mernék rá mérget venni. Speciálisan a magunk jövőjét egy szellemi értékeire építeni kívánó város zenekaraként biztosítva látom. Hasonlóképpen ítélem meg általában is a vidéki zenekarokét, mert nélkülük az adott országrész nem jutna hozzá rendszeresen a komolyzene legmagasabb rendű élményéhez, az élő zenekari hangversenyhez.

■ Mit kell tenni ahhoz, hogy a Szegedi Szimfonikusok az ötvenedik születésnapjukat is megünnepelhessék?

Meg kell becsülni a támogatást, amit kapunk és fel kell ismerni azt, hogy ezért felelősséggel tartozunk a közönségünknek. Ha komolyan vesszük magunkat, a feladatunkat és a tehetségen túl munkát is fektetünk a teljesítmény elérésébe, akkor az értékes előadások biztosítják a zenekar jövőjét.

R. Zs.

„Meglátjuk, hogyan tudunk együttműködni”

Vásáry Tamás a Savaria Zenekar tiszteletbeli elnök-karnagya lett

Sok évtizeddel ezelőtt, a hetvenes években muzsikált először a Szombathelyi Szimfonikus Zenekarral Vásáry Tamás. Kellemes emlékeket őrzött a közös koncertekről, így amikor az általa is kiváló muzsikusként tartott Mérei Tamás megkereste azzal az ötlettel, hogy legyen a Savaria Szimfonikus Zenekar tiszteletbeli elnök-karnagya, örömmel mondott igent a felkérésre. Bár a megbízatást egyelőre csak egy szezonra vállalta el. A zongoraművész-karmester szívesen irányítja a zenekari műhelymunkát. Irányíthat, annak ellenére, hogy nincs sok ideje. Sokrétű elfoglaltsága mellett balettművész feleségével, Tunyogi Henriett-tel is rendszeresen fellép, s írja az életregényét, amellyel 2016-ra szeretne elkészülni.

I Említette, a zenekar igazgatójának, Mérei Tamásnak a felkérésére vállalta el ezt a pozíciót, akinek kiváló muzsikusként tart, s akinek együttes-építő terveivel is szimpatizál. Emellett a zenekarról szintén kedves emlékeket őriz...

Amikor hosszú idő után ismét Magyarországon játszottam, akkor az egyik első együttes,

amellyel pódiumra léptem, a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar volt. A próbatéren egyik falán minden vendégművész ott szokta hagyni az aláírását. Én egy egész költeményt írtam a zenekarnak... A hetvenes és a nyolcvanas évek elején dolgoztam velük, s nagyon kellemes emlékeket őrztem a társulatról. Így amikor most Mérei Tamás megkeresett az ajánlatával, az együttes miatt is szívesen vállalkoztam a feladatra. Másrészt pedig azért, mert Tamást nemcsak kiváló művészként tartom, hanem az ötleteit is remeknek, tetszik a menedzser-vezetőként folytatott munkája.

I S gondolom, szeret zenekarral folyamatos műhelymunkát végezni...

Így igaz, de az is érdekelt, hogy Mérei Tamás azzal kecsegtetett, szeretne operát is műsorra tüzni Szombathelyen. Az utóbbi időben adott interjúmban, amikor rákérdeztek arra, mi az, amivel a zenén belül szívesen foglalkoznék még, mindig az volt a válaszom, hogy több operadirigálás. Gyerekkoromtól kezdve ugyanis ez a műfaj volt a mindennem. S aztán úgy alakult az élet, hogy hihetetlen véletlenek miatt nem dirigálhattam túl sokat... Pedig van még bennem erre igény, s ebben az életben szeretném még eldirigálni azokat az operákat, amelyekre vágyom. Így erre Szombathelyen is adódhat lehetőség...

I Mivel kezdi a munkát a Savaria Zenekar-karnál?

Még nem találkoztam az együttesel, meglátjuk, hogyan tudunk együttműködni, hogy milyen a helyzet. Az embernek ugyanis nagyon szép elképzelései, tervei lehetnek, de hogy mindebből mit tud megvalósítani, az attól is függ, hogy milyen a zenekari anyag és milyenek a keretek, mire mennyi pénz jut... S kérdés persze az is, hogy mit tudok egy szezon alatt csinálni... Egyébként a Rádiózenekartól is a szűkös anyagi keretek miatt voltam kénytelen megválni...

I Miért csak egy évadra vállalta el a szombathelyi megbízatást?

Mérei Tamás állandó elnök-karnagnak akart felkérni, én azonban azt gondoltam, először nézzük meg, hogyan tudunk együtt dolgoz-

ni, s ez egy szezon alatt kiderül. A zenekartól egyébként nem félek, hiszen száznál több együttest vezényelhettem már, és egyikkel sem akadt problémám. Október elején kezdek a Savaria Zenekarral próbálni, s utána kerül sor az első közös hangversenyünkre.

I Mennyiben tudta a maga kedvére alakítani a koncertek programját?

Semennyire. Készen volt már az évadterv, amikor megkaptam a felkérést, így azokat a koncerteket kell vezényelnem, amelyek meg lettek hirdetve. Öt hangversenyt dirigálok ebben az évadban a Savaria Zenekar élén. Mivel ezeknek az esteknek a programjában nem akadt ismeretlen darab, így szívesen vállaltam a feladatot. Viszont az utána következő évadokra akad már néhány ötletem. Ezeket még a Rádiózenekar élén találtam ki. Nagyon szép tervekkel készülök arra a különleges csillagállásra, amelyet a következő évek hoznak. Haydn halálának 200., Mendelssohn születésnapjának szintén 200. évfordulója előtt tiszteleg a zenei világ, de emellett Schumann- és Chopin-jubileum, aztán 2011 Liszt-, 2013-ban pedig Wagner- és Verdi-évfordulókat köszönhetünk. Ezek persze távolabbi tervek, és mindehhez szükség lenne egy jó helyszínre is. Persze ez is elsősorban pénzkérdés... Jó lenne, ha Szombathelyen születne egy állandó operaház, hiszen ez a város ott van a határon, így akár külföldről is jöhetnének a nézők. Mérei Tamás pedig fesztiválokat is szeretne szervezni a zenekarral...

I Zongorázik, vezényel, különleges, zenés-táncos esteken lép pódiumra és ír. Mennyire fért bele az életébe egy együttes?

A gazdasági válság miatt sok koncertet visszamondtak, zenekarok szűntek meg. Ebben a szezonban néhány olyan turném, ami már be volt tervezve, elmaradt. Ezek között akadt tökéletesen megszervezett angol vendég-szereplés, amelyet több éve készítettek elő. Az Operaház zenekarával, tizenegy koncerten muzsikáltunk volna, már minden kész volt, a program, a plakátok, utolsó pillanatban azonban valaki megakadályozta... Egyébként zongoristaként már nem olyan

sokat szerepelek, bár éppen most megyek Taibeiba, s utána pedig Beijing, azaz Peking következik, ahol szintén zongorázom. Október 30-án, a Zeneakadémián „A zongorán túli” sorozatomban pedig Schubert következik. Mivel azonban felszabadult néhány időpontom, így jut idő a szombathelyi együttesre. Számomra is nagyon lényeges a zenekarépítés. Ezt jól mutatja az általam életre hívott Kodály Zoltán Ifjúsági Zenekar. Velük is dolgoztam az idén, s nagy nemzetközi turnéra is készülünk. Ott a fiatalokkal tényleg a semmiből, két hét alatt építék fel egy zenekart. Szeretem a kihívást! Később pedig, ha tényleg jól tudunk a Savaria Zenekarral dolgozni, akkor már olyan darabokat is műsorra tűzhetünk, amelyek az együttes fejlődéséhez fontosak. Szeretnék olyan kompozíciókat be-

mutatni a zenekarral, mint Schumanntól az Éden és a Péri, de emellett is rengeteg érdekes művet lehet játszani...

■ Aztán majd a könyvében a zenekarnak is szentel néhány fejezetet... Hogy balad az írással?

Az elmúlt években nem nagyon jutott rá idő, sok dolgom volt, s a feleségemmel is közös műsorokkal léptünk pódiumra, új programot készítettünk. Most folytatni akarom az írást. Ez egy életregény lesz, de jövőre megjelenik rólam egy életrajzi kötet is, ezt már nagyon sürgették Angliában. A nagyregény kiadását – remélem még élek addig –, 2016-ra tervezem. Valaki a láthatatlan világból megírt egy elképesztő életet, s ezt le kell élnem, papírra kell vetnem. Olyan debreceni gyerek

vagyok, aki még lovaskocsival és gázlámpás utcákon közlekedett, s megérte, hogy ember lépett a Holdra, ráadásul úgy, hogy ebben valamennyire részt is vett... A londoni televízió ugyanis felkért, hogy a Holdra szállás közvetítéséhez játsszam el, Debussy holdfényhez kapcsolódó darabjait. A kötetben persze a forradalomról, az emigrációról, a második világháború végéről, a családi, politikai helyzetekről is szó esik. A legfontosabb benne a belső életem fejlődése. Nagyon érdekes és változatos a történet, hiszen a muzsika mellett az ezotéria és a keleti tudományok, valamint a jóga iránt is érdeklődtem. Jártam a Himalájában, a Filippi-szigeteken. Most is tervezem, hogy decemberben Indiába megyek...

R. Zs.

Harmincöt esztendő emlékei

Petró János dirigálta a szombathelyi együttes ünnepi estjét

Hatalmas sikert aratott a Savaria Szimfonikus Zenekar harmincötödik születésnapja előtt tisztelő hangverseny, amelyet 2009. szeptember 11-én rendeztek meg a Bartók Teremben. A koncert első számaként a III. Leonóra-nyitány hangzott fel, s a Beethoven-műben sokan az egykori tagok közül is muzsikáltak. A programban szerepelt még Mozart A-dúr klarinét-versenye Horváth László közreműködésével, befejező számként pedig Dvořák IX. (Új világ) szimfóniájának tapsolhatott a publikum. Az estet az együttes alapító elnöknagyja, Petró János dirigálta, aki ebben a szezonban ismét többször lép a karmesteri pulpitusra. Az ünnepi est apropóján szívesen idézte fel az együttessel töltött évtizedeit.

időszak egy részét is magában foglalja – két év múlva szeretnék beszámolni, hiszen akkor lesz a Savaria Szimfonikus Zenekar fél évszázados évfordulója. Most pedig a hivatásos szombathelyi együttes 35. évét ünnepeltük. Erről idézném fel emlékeimet.

■ Hogyan lehetett abban az időben hivatásossá válni?

Ehhez több dolog szerencsés vagy tudatos egybeesésére volt szükség. Ezek közé tartozott az ezt megelőző időszak előremutató zenekarszervezése, amelyben támaszkodhatam az itteni zeneiskola vezetőinek (Bozhy Ottó, Tibold Iván) és tanárainak támogatására, valamint a fenntartó szervezetek irányítóinak – abban az időben is – arisztokratikus mecenatúrájára (dr. Gonda György). A függetlenné válás segítője volt mesterem, Kórodi András a Zeneakadémia karmesterképzőjének professzora és a zenei közéletben „csak” Barnáné néven ismert hölgy, aki a Művelődésügyi Minisztérium zenei főosztály-vezetőjeként dolgozott. Jellemző, hogy irodájában zongora is helyet kapott, és mikor felkerestem – már nem emlékszem, mit – de zongorázott. Egy órával később aláírta azt a függetlenítésről szóló dokumentumot, amelyet olyan sok akkori zenei szervezet ellenzett. Ezután barátaimmal, koncertmesterekkel, szólamvezetőkkel jártuk az ország kamarazenei és egyéb hangversenyeit, amelyeket mi magunk „próbajátéknak” gondol-

tunk – és segített bennünk Mihály András örökös zsűritag, professzor hasznos, elemző kritikája.

■ Sok embert csábítottak ebben az időben Szombatbelyre...

Bizony, s ehhez hozzájárult talán az, hogy jobb fizetéssel és lakással is kecsegtethettük a zenészeket. Ezt a szintet egészen 1991-ig tartottuk! Így tényleg szívesen jöttek hozzánk az ország minden részéről. De persze nemcsak a pénzért, hanem a nálunk folyó művészi munkáért is, hiszen óriási lelkesedéssel kezdtünk neki a zenekarépítésnek az itt lévő, nagyon fiatal társasággal. A zenekarhoz gyakran hívtam itthonról és külföldről olyan művészeket, akik külön foglalkoztak az egyes szólamcsoportokkal, muzsikusokkal. Mégiscsak vissza kell utaltanom néhány dologra a 60-as években, hiszen már a kezdeti amatőr időszakban – betanításommal – Kórodi vezényletével, operaházi, élvonalbeli

■ Ez pedig már fél évszázadot jelent, hiszen 1959-ben került Szombatbelyre...

Valóban, akkor jöttem a városba a feleségemmel tanítani, de erről az időszakról és a zenekar alapításáról – amely az amatőr

művészekkel, évről-évre előadtuk Mozart Varázsfuvoláját. Magam dirigáltam a 70-es évek elején Mozart Thamos Egyiptom királya című, Gebler színműre írt zenedrámáját, amely Devceszéri Gábor magyar újraalkotásában világpremier volt. Bérleteinkkel, amelyeket a Filharmóniával közösen rendeztünk, valamint élvonalbeli, magyar és külföldi művészek közreműködésével tettük magunkat a kételkedők számára elfogadhatóvá. Csak néhány név: Ruha István, Kocsis Albert, aki 1970-től a zenekar szólistája lett munkakönyvileg is, valamint Szabó Csilla, Antal István. Évi sok-sok hangverseny, opera és kamarazene teremtette meg a megfelelő művészi kondíciót a mintegy 100–120 fellépéshez.

! Azután a Bartók Szeminárium is Szombathelyre került...

1977-ben vállaltam, hogy az addigi Budapesten rendezett Bartók Szemináriumnak Szombathelyen adunk otthont, az akkor éppen külföldön turnézó Postás Zenekar helyett. Görög Péterrel, az ügyek intézőjével a teljes szemináriumot 1979-ben már itt rendeztük, ami 1984-től fesztivállal terebélyesedett, és mind a mai napig tart. A szeminárium és fesztivál alatti zenekari hangversenyek, valamint a karmesterkurzus főszereplője a zenekar volt, professzorai pedig: Vaszy Viktor, Somogyi László, Peskó Zoltán, Eötvös Péter. Magam legtöbbször mellett asszisztensként és a nyitókoncertek dirigenseként tevékenykedtem. Így a kortárszene előadása számunkra karnyújtásnyira volt, és ezt az alkalmat meg is ragadtuk. Nemcsak előadó-

ként, hanem sok mű mecénásaként is jegyezhetjük magunkat. A teltházazs szerzői estek ezekben az években szinte egyedülállónak számítottak. Emlékkönyvünk tele van kortárs szerzőink: Farkas Ferenc, Szokolay Sándor, Petrovics Emil, Durkó Zsolt, Lendvay Kamiló elismerő bejegyzéseivel. Az utóbbi időben Eötvös Péter művei nyújtottak nagyszerű feladatot és élményt... Jó hírünk ide hozta a TV karmesterversenyének válogatóját. Három-évenként mintegy 60 ifjú karmestert ismert meg az együttes, s ez a megmérettetés talán a zenei alkalmazkodás magasiskolája volt.

! 1975-ben pedig megkapták a Bartók Termet, ami szintén nagy előrelépést jelentett a zenekar életében...

Végre ott próbáltunk, ahol a koncertjeinket játszottuk, ami sokat jelentett az állandó jó hangzás kialakításában. A muzikusok megbecsülve érezték magukat, mi pedig mindent megtettünk, hogy a városnak kiváló zenekara legyen. Ausztriában is rendszeresen hangversenyeztünk, Burgenlandban is magukénak érezték az együttest. Ma is sokan járnak át Szombathelyre koncertet hallgatni.

! Ezek szerint az együttesnek hamar sikerült nemzetközi rangot kivívnia magának...

Egy vidéki zenekarnál első maga a testület, a muzikusok zeneileg fegyelmezett közössége. Abban az időben mi arra törekedtünk, hogy az itt folyó munka zenecentrikus legyen. Ez az állandó előkészített magas színvonal ösztönzött karmestert és vendég-

művészt. Szólistaként megjelent nálunk a világ élvonala, olyan muzikusok koncerteztek a szombathelyi szimfonikusokkal, mint Gidon Kremer, Natalia Guttman, Badura-Skoda, L. Kulka, vagy a hazaiak közül Fischer Annie, Simándy József. A karmesterek között volt Ferencsik János, Fabio Luisi, Dmitrij Kitajenko, Vásáry Tamás.

! Olyan szép emlékekről mesél, mint a lakás a muzikusoknak, az átlagfeletti fizetés... Milyennek találja ma az együttes helyzetét?

Ma nemcsak Szombathelyen, hanem másutt is a fő bajforrás az anyagi bizonytalanság. Pedig prioritást kellene, hogy élvezzen a művészetoktatás és a kultúra. A 70-80-as években mi vezettünk, most pedig vészhelyzet van. Még mindig azt mondom, hogy mi, pedig 1992 óta mások vezették az együttest... A gyakori vezető és karmesterváltozások megbontották annak a zenekarnak az egységét, amelyről „Bezzeg Szombathely” címmel számolt be a Magyar Nemzet 1987-ben, s azt írta, itt jó muzikusnak lenni. Most úgy érzem, talán újra jó lesz! Azok a tervek, melyeket Mérei Tamás felvázolt, számomra nem voltak ismeretlenek. Rendkívül jónak tartom ezeket az elképzeléseket, minden gondolatával egyetértek. A genius loci csak azok számára válik gyümölcsözővé, akik lokálpatrióták, mint Mérei Tamás, hiszen szülei is a zenekarban játszottak, illetve játszanak. Oda kell visszajutni, ahol már egykor voltunk, erre most látok esélyt a minden irányban toleráns, de lehetetlent nem ismerő művész-igazgatóval.

! Fogja még dirigálni az együttest?

Igen, a nyitókoncertnek még lesz folytatása. Most két, a Filharmóniával közös bérlet-sorozatot is indít az együttes, s ezeknek én is az egyik karmestere vagyok. A szilveszteri hangversenyt szintén én vezényelem, korábban ezt nagyon sokáig, sokszor csináltam. Mérei Tamásnak gyönyörű tervei vannak, s igyekszem neki abban segíteni, hogy olyan kiváló művészekkel, mint például Gidon Kremer, a zenekar ismét felvegye a kapcsolatot. Roppant boldoggá tett ez a lehetőség, hiszen szinte az egész életemet a zenekarral töltöttem. Befejezésül hadd idézzek egy beírást 1977-ből, Vásáry Tamás tollából, aki a Szombathelyi Szimfonikus Zenekarral Beethoven G-dúr zongoraversenyét játszotta vezényletemmel:

„...Remélem a jövőben még nagyon sok alkalmam lesz veletek zenélni. „

A következő hangversenyünket ő vezényli...

R. Zs.

„In Memoriam” Hotzi László

A Savaria Szimfonikus Zenekarnál az „Év zenekari művésze” díjat a 2008–2009-es koncertévadban a tagok szavazata alapján Hotzi László oboaművész nyerte el. Sajnos, az októberi évadnyitó hangversenyen már nem veheti át személyesen a díjat, hiszen az elmúlt szezon utolsó koncertje számára is az utolsó volt. Nagyon korán és váratlanul elvesztettünk egy nagyszerű muzsikust, egy nagyszerű barátot...

„Lacika” Mezőkövesden született, 1957. szeptember 7-én. A helyi zeneiskolában kezdett el hegedülni, később találta meg hangszerét, az oboát. A konzervatóriumi és főiskolai tanul-

mányait – már oboaszakon – Miskolcon végezte. A diploma megszerzése után 1975-ben jött Szombathelyre, ahol a zenekar tagjaként 35 évig szolgálta a művészetet, a legtisztább emberi és a legnagyobb szakmai alázattal. A zenekari munka mellett hosszú ideig volt tagja a „Capella Savaria” barokk együttesnek, alapító tagként 15 évig muzikált a „Funny Woods” fúvósötösben. Pedagógusként számos növendéket ismertett meg a zenélés örömeivel. Csellóművész feleségével 6 gyermeket neveltek a legnagyobb szeretetben és harmóniában, biztosan nem véletlen, hogy közülük többen is követni szeretnék példájukat a zenei pályán.

Feltétel nélküli emberszeretetének, nemes kisugárzásának, derűs nyugalmanak és természetes humorának elvesztése nemcsak rajongásig szeretett családjának okoz fájdalmat, szomorúságot – mindenkinek hiányzik, aki ismerte és szerette őt.

A Savaria Szimfonikus Zenekar szeptember 11-i jubileumi hangversenyén ráadásként Dvořák IX. „Új világ” szimfóniájának lassú tétele hangzott el, melyet Petró János karmester úr „Lacika” emlékének ajánlott....

„Véget ért egy szerelem...”

Hamar Zsolt ismét komponál és operaházi bemutatóra készül

A Pannon Filharmonikusok szeptember 1-jei koncertje végén, a sokadik meghajlásnál a karmester szokatlan gesztust tett. Sorban, egyenként kezét fogott a muzikusokkal. Hamar Zsolt így búcsúzott a társulattól. Nagyon fájdalmas volt számára, hogy tíz esztendő után kénytelen volt megválni együttesétől, a Pannon Filharmonikusoktól, de a karmester úgy érezte, már nem tudnak tovább azon az úton haladni, amelyen 2003-ban elindultak. Nem kíván azonban tovább a múlttal foglalkozni, úgy véli, lezárult egy szép korszak az életében, s már a jövőre fókuszál. Ismét elkezdett komponálni, a Magyar Állami Operaházban bemutatót, Sári József Napfogyatkozás című operáját dirigálja. A Zürichi Operaházban kétszer annyi a felkérése, mint az elmúlt szezonban, de emellett Göteborgban, Salzburgban, Bambergben és Mainzban is koncertpódiumra lép.

I Mikor merült fel először Önben a gondolat, hogy váltania kell?

Engem az a szakmai program érdekelt, amelyet 2003-ban elkezdtünk. Amint azt láttam, hogy ez nem megy tovább úgy, ahogy azt én ideálisnak tartanám, akkor kezdtem gondolkodni a távozásom. Az első rossz jel egyébként 2006-ban érkezett, de utána megint jobbra vált a helyzet egy időre. Most két-három hónapon keresztül hezitáltam azon, mit tegyek, hogyan döntsék.

I Nem lebetett könnyű egy évtized után a válás mellett határozni...

Nekem ez az ügy kicsit a szerelmem is lett, s Pécs roppant fontossá vált az életemben. Éppen ezért történhetett bármi, nem akarok ezekről az ügyekről beszélni, hiszen egy évtizeden keresztül Pécs volt a második otthonom. A múltrol is inkább csak általános-

ságban beszélnek, hiszen akadnak dolgok, amelyek mások számára is húsbavágó problémát jelenthetnek.

I Például?

Kérdés, hogy mikor fogjuk végre észrevenni és kimondani, hogy Magyarországon a szimfonikus zenekarok irányítását, vezetését tekintve nagyon sok az anomália. Szembe kell néznünk azzal, hogy egy szimfonikus zenekar olyan képződmény, amelyet nem tud egyetlen ember vezetni. Ideális esetben egy jó igazgató és egy jó karmester együtt, egymás mellé rendelt viszonyban tud igazán jól és eredményesen vezetni egy

társulatot. Ha a versenyszféra el tudja fogadni ezt a dualista irányítást, akkor mi miért akarunk az egyszemélyi felelős elvéhez ragaszkodni? Azt látom, hogy Magyarországon azok a zenekarok tudnak jól működni, ahol ezt a törvényt nagyvonalúan kezelik, tehát az igazgató átad a hatásköréből valamit a karmesternek is, s valóban partnernek tekinti. Ez persze a két ember kulturáltságától is függ...

I Vannak még a pécsi éveinek általánosítható tapasztalatai?

Érdeemes arról is beszélni, mekkora a realitása, hogy egy vidéki város igazi verseny-

„Egy ponton túl már nem érdemes...”

Hamar Zsolt úgy döntött, nem akar még egyszer a problémákról nyilatkozni, így a korábbi interjúból készítettünk összeállítást.

A karmester az MTI-nek korábban azt mondta: munkájának addig volt értelme, amíg látta, van esély folytatni azt a szakmai programot, amelyet 2003-ban kezdtek el a zenekarral, és bizonyos eredményei már hallhatóak is a filharmonikusok játékában. „Az ember egy ideig tűr, nyel, kompromisszumokat keres, de egy ponton túl már nem érdemes” – indokolta döntését.

Arra a kérdésre, hogy vajon az intézmény igazgatójával keletkezett konfliktusok készítették-e távozásra, a következő választ adta:

„Voltak köztünk konfliktusok, de Horváth Zsoltot jó igazgatónak tartom, és soha nem akartam a helyébe lépni.”

A Heti Válasznak pedig a következőket nyilatkozta:

„Nem arról van szó, hogy mint karmester nem végezhettem volna tovább a munkámat. Egy fejlődésben lévő szimfonikus zenekarnál azonban, amely egy meghatározott szakmai koncepció alapján építkezik, döntő kérdés, hogy milyen karmesterekkel, szólistákkal lép pódiumra, és kikkel nem, hol koncertezik, és hol nem, illetve, hogy milyen műveket tűz a műsorára, és milyeneket nem. És ezekben a kérdésekben a szakmai koncepcióért felelős zeneigazgatónak kell döntenie. Bár e döntések papíron valóban az én jogkörömbbe tartoztak, az utóbbi időben a menedzsment vagy teljesen kihagyott belőlük, vagy névleg ugyan megkérdezett, de nem vették a véleményemet figyelembe. Lemezfelvételt is elvállaltak úgy, hogy nem is tudtam róla. Ez elfogadhatatlan. Amikor felvettem, hogy beszéljünk meg, azt a választ kaptam, hogy már döntöttek. Ha így van, akkor én nem kellek Pécsre.”

S hozzá tette még azt is: (...) „A Pannon Filharmonikusok a Pécs Európa Kulturális Fővárosa 2010 (EKF) programsorozat egyik zászlóshajója. Pécs város vezetése és az EKF programiroda is egyre több és furcsább ötlettel, feladattal állt elő. Meg sem kérdeztek rólu, a döntések a fejem fölött születtek. És némelyik különlegesen fáj. Ellehetetlenítették a munkámat.”

Ilyen példaként említette a lapnak adott beszélgetésben: „Itt van például egy egészen friss: a »daruk tánca« című koncert. Valaki azzal az idióta gondolattal állt elő, hogy a Pannon Filharmonikusok a leendő pécsi konferencia- és koncertközpont építkezésén a toronydaruk közé ülve adjon egy hangversenyt. A porban a milliókat érő hangszerekkel. De mondok mást, miért is érzem úgy, hogy átléptek rajtam. Fantasztikus, hogy egy város meg tudja hívni Plácido Domingót. Óriási diplomáciai siker. Az viszont, hogy a város a fejem fölött olyan szerződést köt az Operallával, hogy én a saját együttesemet nem is készíthetem fel erre a fellépésre, sőt, tulajdonképpen egy hónapra eltiltottak tőle, teljesen abszurd.”

társává váljon Budapestnek... A Pannon Filharmonikusok nem panaszkodhattak, hiszen valóban nagy figyelmet kaptunk, főleg a fővárosi fellépéseink után, miközben az igazi nagy csodák Pécsen történtek...

■ *Mindez elvette a kedvét attól, hogy egy másik zenekarnál vállaljon vezetést?*

Ez egyelőre teoretikus kérdés... Bár az ember szeretné azt hinni, ő választ, ő hódítja meg az adott társulatot, az igazság az, hogy mindig az együttest dönt a karmesteréről... Most számomra véget ért egy szerelem... Ennek a fájdalomra még tart egy darabig. Vi-

szont minden szakításból tanul valamit az ember, és talán ezáltal bölcsőbb is lesz.

■ *Hogyan tovább?*

Nagyon pozitívan tekintek az életemben következő időszakokra... Rengeteg restanciám van: nagyon sok könyvet nem olvastam, rengeteg színházi előadást nem láttam. Szükségem van önmagam építésére, testi- leg, lelkiileg, szakmailag és kiváló munkák előtt állok. Az Operaházban rendkívül izgalmas premiert vezényelhetek, s még további előadásokat is. Mainzban, Bambergben is vezényelek, több koncertet adok a salzburgi Mozarteum zenekarával. Göte-

borgban Bohémélet-premiert dirigálok, tavasszal kezdődik Zürichben a harmadik évadom, s dupla annyi előadásra kértek fel, mint az elmúlt szezonban. Olyan partnerekkel muzsikálhatok, mint José Cura, Neil Shicoff vagy Veselina Kasarova, és Sztravinszkij Tűzmadár-premierjének is én leszek a dirigense. A Nemzeti Filharmonikusokkal is koncertezem, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem pedig karmesterkurzusok megtartására kért fel. Szeptembertől ismét komponálok, mindennap játszom, birkózom a hangokkal, s örömöm is van benne...

R. Zs.

„A zenekar folytatja munkáját”

Horváth Zsolt szeretné, ha az új hangversenyteremben új zeneigazgató dirigálna

A Pannon Filharmonikusok igazgatója szerint zeneigazgatójuk, Hamar Zsolt távozása komoly próbatétel elé állította a zenészeket és a menedzsmentet ennek a kiemelkedő évadnak a kezdetén. Úgy véli azonban, hogy Kocsis Zoltán szakmai segítségének és Vass András munkájának köszönhetően zökkenőmentesen készülhetnek tovább az előttük álló koncertekre. Hiszen nem csupán az EKF vár a következő időszakban az együttesre, hanem egy jubileumi esztendő is, 2011-ben ugyanis 200. évfordulóját köszönheti a pécsi zenekar.

■ *Mennyire érte váratlanul a zeneigazgató lemondása?*

Teljesen váratlanul ért. Elég értetlenül állok a dolog előtt, s nem is látom ennek a lemondásnak az okát...

■ *Mennyiben állította ez a szeptember 2-i bejelentés nehéz helyzet elé a zenekart, egy teljesen lefixált, eladott bérletes szezon előtt?*

Az ilyen váratlan helyzetek művészeti és szervezési szempontból is rendkívüli nehézségeket idéznek elő. A zenészeket és a

menedzsmentet is komoly próbatétel elé állítja egy ilyen szituáció, különösen egy kiemelkedő évad kezdetén. A bejelentés óta eltelt rövid idő alatt kialakult helyzet azonban reményekkel teli, biztató. A Pannon Filharmonikusok szakmai megbecsültsége, muzsikusaink támogató hozzáállása, felkészültsége és fegyelmezettsége komoly támogatást jelent a menedzsment részére, hogy megoldjuk a ránk háruló feladatokat.

■ *Őn hogy látja, mindez hogyan érintette a muzsikusokat?*

Mindenki megdöbbenéssel vette tudomásul a döntést. Azonban épp az idei évadtól szerződöttük a zenekarhoz másodkarmesternek Vass András, aki a Budapesti Fesztiválzenekarnál is másodkarmesteri posztot tölt be. András kiváló érzékkel és

szakmai igényességgel kezdte meg a munkát a próbákon, és hatalmas sikerű hangversenyt adott a zenekarral Eisenstadtban. E „hátszág”, és Kocsis Zoltán azonnali kiállása a zenekar mellett megteremtette azt a légkört, amelyben zökkenőmentesen készülhetünk tovább az előttünk álló koncertekre.

■ *Hogyan vélekedik arról, hogy Hamar Zsolt azt nyilatkozta, az utóbbi időben a menedzsment kibagytta lényeges, a szakmai koncepcióba tartozó kérdésekből, s nem vették figyelembe a döntéseit?* Határozottan mondhatom, hogy ilyen esetekről nem tudok.

■ *Arról is nyilatkozott a távozott zeneigazgató, hogy sosem vágyott az Ön be-*

lyére, de mindez azt jelzi, voltak Önök között viták a zenekar irányításával, személyi döntésekkel kapcsolatban...

Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem voltak soha viták köztünk. Természetesen, mint minden munkahelyen, nálunk is akadtak nézeteltérések. De a mindennapi munka a 2006-ben megfogalmazott igazgatói pályázatomban foglaltaknak megfelelően zajlott abban az irányítási szerkezetben, amit Pécs város közgyűlése elfogadott, és a zenekar sikerei azt mutatják, hogy a művészi feladatok teljesítéséhez ez megfelelő támogatást tudott biztosítani.

■ Mit szól abhoz, hogy Hamar Zsolt arról is beszélt, hogy Pécs város vezetése és az EKF egyre több és furcsább ötlettel állt elő, s ezek ellehetetlenítették a munkáját?

Pécs jövőre Európa Kulturális Fővárosa lesz, és hangversenyterem épül a városban. E tények mutatják, hogy a város életében az elkövetkezendő években felértékelődik a zene. Nem csak a komolyzene, nem csupán a Pannon Filharmonikusok. A sikeres zenei centrum létrehozásán sokan dolgoznak, együttműködésben. „Ötletek” természetesen nem kizárólag a zenekar berkein belül születnek, azonban a Pannon Filharmonikusok a 2003-ban kitűzött célját szem előtt tartva a minőség rovására semmilyen produkciót nem vállalt el, és a jövőben sem fog.

■ Kocsis Zoltán vállalt koncerteket, s a zenekar tagja, Vass András is dolgozik az együttessel. Ez elegendő a folyamatos, magas színvonalú munkához?

Kocsis Zoltán az évadnyitó hangversenyeket vállalta el, és folyamatos szakmai segítséget ígért, amelyet mint első állandó vendégkarmester évek óta megad a Pannon Filharmonikusoknak. Vass András a stabil előkészítő munkát végzi, és garanciát jelent arra, hogy az a szakmai minőség, amely a Budapesti Fesztiválzenekarban is elvárás – amelyben dolgozik több éve – a Pannon Filharmonikusoknál is minden próbán elvárás legyen. Az évadban kiváló vendégkarmestereket várunk, akikkel szintén érdemi szakmai munkát fog végezni a zenekar. A zenekar az elmúlt években – Hamar Zsolt művészeti vezetésének köszönhetően – egy szakmai tartással rendelkező, önmagával szemben is magas elvárásokat támasztó együttessé vált. A vezető karmester és zeneigazgató személye a zenekar vezető művészeivel egyeztetve

kerül kiválasztásra, amelyet Pécs város vezetése is a zenekar belső ügyének, szakmai döntésnek tart.

■ Mennyire nebezítő tényező az, hogy az EKF évről-évre zeneigazgató nélkül vágnak neki?

2011-ben a pécsi zenekar 200 éves jubileumát ünnepelheti, így a jövőnk nem csupán a 2010-es év alakítja és pozicionálja kizárólag, hanem az ünnepi esztendő is, amelyre már elkészül a hangversenyterem. Ezért eddig is nem csupán az EKF-re, hanem a következő két évre terveztünk, így hoztunk döntéseket szakmai kérdésekről, programokról. Kész forgatókönyvünk van 2011 végéig. Most nem a zeneigazgató hiányzik, hanem inkább karmesteri feladatok vannak ellátatlanul, hiszen akadnak az évadtervünkben olyan koncertek – amelyeknek Hamar Zsolt távozása miatt – még nincs dirigense. A 2009-es dátumokra már szerződtettem karmestereket, de a többi hangversennyel még várok. Ezeket a meghívásokat sem kívánjuk elkapkodni. Az együttes fenntartója, Pécs városa teljesen szabad kezet adott a zenekarnak ebben az ügyben. A közönség is türelmesen vár. Bár egy hét alatt minden dátumra lehetne dirigent találni, inkább ezeket a koncerteket is szeretnénk a válogatásra használni, s olyan embereket igyekszem majd felkérni, akik esetleg zeneigazgatóként is szóba jöhetnek.

■ A sok vendégkarmester nem terbeli meg túlságosan az együttes büdzsáját?

Nem látom ezt pénzügyi problémának. Az idei évben nagyon biztonságos finanszírozásunk van, a következő esztendőben pedig remélem, megfelelő lesz a költségvetésünk... Várom nagyon a sarokszámokat.

■ Milyen művészt szeretnének találni a zeneigazgatói posztra?

Nemzetközi hírnévvel rendelkező, magas szakmai megbecsülésnek örvendő zenei vezetőt keresünk, aki tudásával, impulzivitásával elmélyíti a Pannon Filharmonikusok művészeti munkáját, és felkészíti a zenei centrum által támasztott feladatokra. Nem akarunk kapkodni, megfelelő időt kívánunk hagyni a keresgélésre. Most úgy vélem, a végső határidő számunkra az új hangversenyterem megnyitója, azt szeretném, ha akkor már új zeneigazgató véteznél a Pannon Filharmonikusokat.

■ Az már tudvalévő, hogy a hangversenyterem csak őszre készül el. Addig az

EKF koncertjeit milyen helyszíneken rendezik meg?

Az eddig használatos helyeken, az egyetem aulájában, a Pécsi Nemzeti Színházban, és a Pécsi Bazilikában.

■ Ebben a helyzetben, mennyiben sokasodnak az Ön tennivalói?

Egyfelől Hamar Zsolt minden koncertjéhez a megfelelő szakmai kvalitásokkal rendelkező karmestert kell keresnem. Másfelől pedig a zenekar új zeneigazgatójának, vezető karmesterének megtalálása is olyan feladat, amelyet nem erre az időszakra terveztem, sőt nem is szerepelt a terveim között. De sosem hátráltam meg a feladatok elől, a zenekar folytatni fogja munkáját, szakmai kompromisszumok nélkül, ahogy azt tette eddig is.

■ A zeneigazgató váltással új korszak kezdődik az együttes életében. Milyen lesz ez a másik Pannon Filharmonikus Zenekar?

Az együttes célja, hogy olyan belső szakmai, „etikai” koherenciát teremtsen meg, amelyben egyedülálló színfoltja lesz a magyar zenekari életnek. A következő zeneigazgató, vezető karmester folytatni fogja Hamar Zsolt zenekarépítő munkáját.

■ Hamar Zsolt azt mondta, olyan ez, mint egy szerelem végén a szakítás, s a beszélgetésünk során Ön is válásból hasonlított a mostani helyzetre...

Amikor Zsolttal hét évvel ezelőtt az élére álltunk a pécsi zenekar ügyének, akkor a legfontosabb célkitűzésünk az volt, hogy olyan együttest építsünk, amelyben nagyon komoly szakmai tartás van, amely olyan minőséget képvisel, ami ennek a közösségnek a sajátja. Olyan társulatot kívántunk életre hívni, amely akkor se török meg, ha az élén netán személyi változás történik. A munkánkkal generációkon keresztül nagyon magas szakmai színvonalat képviselő, rangos együttest kívántunk teremteni, művészeti közösséget. A legfontosabb megfogalmazott célunk az volt, hogy amikor mi már nem leszünk ebben az egészben benne, Pécs együttese akkor is a hazai és a nemzetközi koncertéletben a meghatározó zenekarok közé tartozzon. Erre a koncepcióra fogadtattuk el a hangversenyterem építését is... Az eddigi tapasztalataim azt mutatják, hogy az elmúlt hét évben sikerült ezt elérnünk, és ez nagyon jó érzés.

R. Zs.

Mennyit ér a világ legjobb kulturális intézménye?

Az a baj, hogy a politikusok felesleges pénzkidobásnak tekintik a kultúrát

Nagyterem 1700, fesztiválszínház 453 férőhellyel. Előadóterem, szalon, zászólóter kiállítások rendezésére, zenei felvételek és utómunkák elkészítésére alkalmas hangstúdió, valamint egy 5 manuális, 92 regiszteres, 6804 síppal rendelkező orgona. A Duna-parton álló épületben a művészet minden műfajának jut hely, s szinte sosem üres egyetlen helyszín sem, hiszen 365 előadást tartanak évente, amelyekre többszáz ezer néző kíváncsi. A produkciókról egyaránt elismerően ír a hazai és a külföldi kritika, s táblás házakat vonzanak. Mindehhez azonban négy esztendeje 2, 4 milliárd forint az állami támogatás, s most már ez az összeg is csökkenni kezdett... Kiss Imre, a Művészetek Palotájának vezérigazgatója úgy véli, hiába értek el az elmúlt években komoly nemzetközi rangot, mindennek mégis sincs elegendő súlya...

I Tavasszal helyettesével, Csonka Andrással beszélgettem, s már akkor említette, kénytelenek elhagyni az őszi időszakból betervezett programokat, mert az egyre kevesebbet érő támogatást is lefaragják...

Bár eddig ránk sosem volt jellemző a panaszkodás, a helyzet nálunk is kezd súlyossá válni... Eddig nem rendeztünk botrányokat, hallgattunk, így a hazai zenei életben mindenki azt gondolja rólunk, nincsenek anyagi gondjaink, még a bőrünk alatt is pénz van. Pedig eddig sem volt olyan óriási összegű a támogatásunk... Amikor négy évvel ezelőtt a Művészetek Palotájának a költségvetése – komoly csatározásokat követően – 2, 4 milliárd forintban lett megállapítva, nem volt ez az összeg reális, hiszen csonka esztendőre jutott ennyi pénz, 2005-ben március közepétől nyitotta csak ki a kapuit a ház. S a büdzsé tavalyig ennyi volt, nem követte az inflációs rátát sem, így évről évre kevesebbet ért... Idén ráadásul már ebből is elvettek 100 millió forintot, jövőre pedig még nagyobb összeggel akarják csökkenteni a költségvetésünket. Belátom, a gazdasági válság mindenütt érezteti a hatását, de akkor is úgy vélem, nem a fűnyíró-elv szerint kellene dolgozni. Nem szabadna egy olyan intézményt, ami hatalmas erőbefektetéssel megszületett, és egyre jobban működik, tönkretenni. S tényleg nincs pénzünk. Annyira kevés a büdzsénk, hogy ezt az évet talán, valahogy végig tudjuk csinálni, de arról, hogy jövőre mi lesz, fogalmam sincs...

I Mit tud tenni ebben a helyzetben, hiszen itt még állandó társulat sincs...

A mostani létszámot már nem tudom csökkenteni, hiszen akkor működésképtelenné válik az intézmény. Kevesen vagyunk, s nálunk mindenki több feladatot is ellát... A Müpában a bekerülési költség, a működtetés és a programbonyolítás jóval többbe kerül, mint amit az államtól kapunk. Ugyanis olyan ritka intézmény vagyunk, amely a saját költségvetésének több mint a 30 százalékát megtermeli, szemben a többi kulturális intézmény 10-13 százalékával...

I Pedig úgy látom a Művészetek Palotája a közönségnevelésből is kiveszi a részét. Mindig megbatottsággal tölt el, amikor végignézek a harmadik emelet állóbhelyeit megtöltő fiatalokon. Tudják azért folytatni ezeket a programokat?

Mindenképpen erre törekszünk, hiszen nálunk diákigazolvánnyal, 300 forintos jegyet válthatnak a fiatalok, s ezért hallhatják a világ zenei élvonalát. S nemcsak a komolyzenéét... Bár a gyerekeknek szóló sorozatokat jövőre meg kell kurtítanunk, azért folytatjuk. Amiből nem fogunk engedni, az a 0-1 éves kor közötti kicsiknek szóló foglalkozások. Ezekben ugyanis nem is a gyereket, hanem a szüleit tanítjuk meg arra, hogyan kell a kicsiket értelmesen, a zene befogadására nevelni. Továbbra is lesznek olyan ingyenes rendezvényeink, amelyek az egész család számára programot adnak. Azt mondta nekem az egyik döntéshozó, hogy mindez oktatási tevékenység, miért nem hagyjuk a megfelelő intézményekre, és miért költjük rá a közpénzt...

I Az egyik legnagyobb sikert aratott, immár hagyományteremtő rendezvényüket, a Budapesti Wagner-napokat is tudják folytatni?

Muszáj, hiszen a külföldi kritikák már Bayreuth-tal mérnek össze bennünket, és sokszor az összehasonlítás a mi javunkra dől el. Egyébként annak idején ezt a félig szcenírozott megoldást is a kényszer szülte. Mi mindenből igyekszünk erényt kovácsolni. Mindenáron szerettem volna, hogy operaelőadásokat is rendezzünk a nagyteremben, de hát nincs zsinórpaddás... Viszont az egyik német színházban láttam hasonló megoldást, ahol szintén nagyon kevés volt a díszlet, s a zene kapta a főszerepet. Amikor Fischer Ádámot első alkalommal meghívtam, először el sem akarta vállalni ezt a feladatot, mert azt mondta, nincs itt semmi, hogyan lehet itt operát játszani?! Őt kértem meg aztán, hogy találjon olyan rendezőt, aki ezen a különleges helyszínen is életre tud hívni előadásokat. Nagyon örülök, hogy az operát sikerült úgy behozni a Müpába, hogy nem lett belőle botrány. Emlékszem az első

előadásra, a Parsifalra, a közönség arcán a döbbenetre... Nem hitték el, amit láttak. Jövőre egyébként ismét új bemutatóval folytatódnak a Wagner-napok, az Operaházzal közösen mutatjuk be a Trisztán és Izoldát.

■ *A Wagner-előadásokon sztárénekesek lépnek fel, s az ő szerződéseiknek ilyenkor már régen készen kell lenniük, hiszen több évre tele a naptáruk felkérésekkel...*

Miközben én még most sem tudom, mennyi lesz a költségvetésem, de alá kell írnom a szerződéseket, mert örülök, hogy meg tudom ezeket a művészeket szerezni. Ez komoly teher, pedig hozzánk még kisebb gázsíért is eljönnek a világsztárok, amikor megismerik a házat. Először mindig küldök egy albumot a Müpa adatairól, s utána könnyebb az alkudozás, mert az épület, a kiváló akusztika nagyon vonzó. Egyébként ezekkel a félig szcenírozott előadásokkal az operába látogató közönség számát is növeljük. Sokszor előfordul, hogy olyan emberek, akik a Művészetek Palotájában hallottak először zenedrámát, megszeretik a műfajt, és az Ybl-palotába is jegyvet váltanak.

■ *Gondolom, ez a Müpára jellemző, műfaji sokszínűségnek is köszönhető...*

Az előadások szüneteiben, a pénztárnál állva, gyakran tapasztalom, hogy valaki, aki jazz-estre jött, a két rész között táncra vagy komolyzenei koncertre is belépőt vált. Ezt nagyon jónak tartom. Nem lehet ugyanis az elefántcsonttoronyban ülni, s nem venni tudomást arról, hogy változik a világ. A Művészetek Palotájában nyolc műfaj szerepel... Az összes rendezvényünkkel igyekszünk minél több embert kultúra szeretővé tenni. Hiszen a „könnyebb” műfajoknak is a legkiválóbb képviselői lépnek pódiumra nálunk, s különleges, sehol máshol nem látható előadásoknak is tapsolhat a publikumunk.

■ *A szimfonikus körkép is folytatódik?*

Igen, hiszen ezzel a vidéki zenekaroknak budapesti fellépési lehetőséget biztosítunk, s ezek az előadások is az értékteremtést szolgálják. Minden koncerten be kell mutatniuk ugyanis egy kortárs művet. Az együttesek ezekért a hangversenyekért 300-300 ezer forintot kapnak a háztól.

■ *Ebben a nehéz anyagi helyzetben milyen megoldási lehetőségeik vannak? A jgyarákat sem lehet tovább növelni...*

Már nem. Ha a drága jegyet nem veszik meg, azzal is csökken a bevétel. Nem gondolkozhatunk csak a külföldiek pénztárcájával, egyébként így is nagy a nemzetközi

érdeklődés a produkcióink iránt... Ha minden munkakört, a jogdíjas kulturális tevékenységet is figyelembe vesszük, akkor a GDP 4,2%-át hozza a kultúra. Miközben a mezőgazdaság 3,6% -ot! A döntéshozók pedig arról elfeledkeznek, hogy annak a pénznek, amit adnak, több mint a fele azonnal visszamegy adóban. Nem jelent hát akkora terhet a gazdaságnak, egyszerűen nincs méltó módon megbecsülve...

■ *Mivel lehet meggyőzni a döntéshozókat?*
Nem tudom meggyőzni őket. A politikusok előtt semmi becsülete nincs a kultúrának. Szabályosan tönkreteszik, miközben az oktatásra és erre a területre kellene a legtöbb pénzt költeni... Legalább megállapodás születne az elvonásról, nem csak egy számot közölnének... Magyarországon ma már külön szakmává vált, hogy hogyan lehet visszazerezni az elvont támogatási összegeket. Az a baj, hogy a politikusok felesleges pénzkidobásnak tekintik a kultúrát. Sajnos szabályosan gátat vetnek annak, hogy polgárosodjon az ország. Polgárosodás ugyanis kultúra nélkül nincs. Az egyik politikusnak éppen azt mondtam, ha több pénzt szánna erre a területre, és segítenék a kultúrát, akkor a fiatalok nem az utcán csellengetnének, nem nőne az agresszió, megtanulnának polgárként élni. Az is gond, hogy a döntéshozók azt gondolják, ha tesznek netán valamit ezért a területért, a saját politikai hasznukra kell fordítaniuk...

■ *Az sem számít, hogy a MüPa három évvel ezelőtt elnyerte az építész szakma legrangosabb nemzetközi elismerését, a FIABCI (Nemzetközi Ingatlanszakmai Szövetség) Prix d'Excellence-díját, a nagyközönséget kiszolgáló épületek különleges kategóriájában, s hogy az épület előcsarnokában kiállított díjon ez olvasható: „A Művészetek Palotája a világ legjobb kulturális létesítménye”?*

A döntéshozók nem törődnek ezzel. Nem foglalkoznak azzal sem, hogy a Müpának óriási a nemzetközi tekintélye. Volt, aki azt mondta nekem, miért hívom meg a New York-i Filharmonikusokat, léptessem fel inkább ötször a szlovén együttest, s rögtön marad még pénzem... Most pedig végképp felteszik a kezüket, s azt mondják, ebben a helyzetben nem tudnak pénzt adni, s nincs mivel betömni a lyukat.

■ *Akkor mit tud tenni?*

Még nem tudom. Mindenesetre szeretnék életre hívni egy olyan kerekasztalt, amelynek a munkájában a kulturális élet neves személyiségei vesznek részt. Össze kell fogunk, és fel kell hívni a figyelmet a tartathatlan állapotokra. Ideje lenne új alapokra helyezni a művészeti élet és oktatás finanszírozását, mert ez a struktúra így nem tud tovább működni... Talán ha képesek leszünk mindannyian összefogni, akkor eredményt tudunk elérni!

R. Zs.

Nyilvántartásba vették és besorolták a magyar zenekarokat, valamint énekkarokat

Sokak pihenéssel töltötték az idei nyarat, de nem így az Előadó-művészeti Iroda és az Előadó-művészeti Tanács (EMT), hiszen a beérkezett hatalmas mennyiségű adat és azok ellenőrzése, a segítségnyújtás, továbbá a beérkezett adatok alapján a miniszteri rendeletre vonatkozó javaslatok előkészítése rengetek aprólékos munkát igényelt. Lapunk az Előadó-művészeti Iroda szakmai tanácsadóját, Magi Istvánt, valamint az EMT elnökét, Dr. Gyimesi Lászlót kérdezte mindarról, ami remélhetőleg nem csupán olvasóink érdeklődését keltheti fel, de hasznos információkkal is szolgál.

I Bár lapunk sokat foglalkozott az új előadó-művészeti törvénnyel, az elejéről kezdeném. Pontosan milyen változásokat hoz ez a törvény a zenekari zenészek életébe?

Ennek a jogszabálynak már a pontos címe meghatározza, hogy miről is szól, ez pedig így hangzik: törvény az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól. Mivel az előadó-művészeti, ezen belül is elsősorban a zeneművészeti tevékenységüket a legtöbben egy konkrét szervezetben, nevezetesen zenekarban vagy énekkarban végzik, természetesen ezeknek a szabályozott működése, az ott alkalmazott munkajogi szabályok és a szervezet finanszírozása hatással vannak az egyes művészek életkörülményeire, javadalmazására, munkafeltételeire is. Ilyen értelemben a zenekari zenészekre közvetetten vonatkozik a törvény. Fontos azonban megjegyezni, hogy a törvény csak a zenekarokra, énekkarokra vonatkozik, ennél tovább nem megy. A legkisebb egység, amellyel még foglalkozik, az a kamarazenekar és a kamarakórus,

azok a kisebb formációk, amelyek természetesen nagyon fontosak a zenei életben, mint például a vonósnegyes vagy a fúvósötös, nem tartoznak a törvény hatálya alá.

I A zenekaroknak és énekkaroknak kérvényezniük kell a regisztrációt. Ezt meg is tették. Pontosan hogyan zajlik egy ilyen folyamat?

A regisztráció két részből áll: nyilvántartásba vételből és besorolásból. A törvény azt is pontosan rögzíti, hogy az egyes kategóriákba kerülésnek milyen feltételei vannak. Az adott szervezet állami támogatásának módja pedig attól függ, melyik kategóriába kerül.

I Milyen kizáró tényezők vannak, amelyek megléte esetén egy együttes nem kaphat a törvény által meghatározott támogatásokból?

Először is az adott zenei együttesnek nonprofit szervezetnek kell lennie, ide tartoznak a költségvetési intézmények, a nonprofit kft.-k, az egyesületek és az alapítványok. De ez még csak az egyik feltétel. A másik, hogy ezeknek a nonprofit szervezeteknek közhasznúsági fokozattal kell rendelkezniük. Ha ez a kettő teljesül, akkor nyilvántartásba vesszük a zenekart vagy énekkart. A többi feltétel már az egyes kategóriákba történő besorolásnál számít. Csak egy példát említek: az államilag fenntartott intézmények, szervezetek nyilvántartásba kerülnek, de nem soroljuk be őket. A legfontosabb, amit a törvény kimond, hogy az előadó-művészet olyan tevékenység, amelyet az állam támogat. Természetesen korábban is voltak a költségvetésnek olyan fejezeti, sorai, amelyek az előadó-művészet támogatását szolgálták, de ezt így eddig még nem foglalták törvénybe. A törvény azt mondja, hogy az állam kétféleképpen támogathatja az előadó-művészetet: vagy saját maga tart fenn intézményeket, vagy hozzájárul azoknak a szervezeteknek a működéséhez, amelyeket

önkormányzatok, gazdasági társaságok, egyesületek, alapítványok tartanak fenn. Ez a törvény az utóbbiak állami támogatásának módjáról rendelkezik, és nem foglalkozik az állam által közvetlenül fenntartott szervezetekkel, mivel azokról a fenntartó állami szerv saját költségvetési fejezetében közvetlenül gondoskodik. Erre példa a Nemzeti Filharmonikusok, a Nemzeti Színház vagy a Nemzeti Tánccsínház.

■ *Az előadó-művészeti törvénnyel tulajdonképpen akkor az úgynevezett „BM-keret” és a kulturális tárca által megítélt támogatások kerülnek egységbe.*

Igen. A költségvetés nagyobbik része az eddigi „BM-keret” (pontosabban egy ideje már „ÖM-keret”), hiszen tény, hogy az előadó-művészeti szervezetek túlnyomó többsége önkormányzati fenntartású. Eddig is voltak azonban olyan szegmensei a zenekari és énekkari struktúrának, amelyek a kulturális tárca keretéből kaptak támogatást. Az új törvény azt határozza meg, hogy az egyes kategóriákba besorolt szervezetek támogatási keretének költségvetési előirányzatát hol kell megtervezni. Hogy értetlenebb legyen: megmarad a kettősség, bizonyos kategóriák támogatása az Önkormányzati Minisztérium, más kategóriák pedig az Oktatási és Kulturális Minisztérium fejezetébe kerülnek. Ez a színházakra, a táncegyüttesekre, a zenekarokra és az énekkarokra egyaránt vonatkozik.

■ *A „BM-kerethez” eddig szükséges volt az önkormányzati fenntartás illetve támogatás megléte.*

Ez az első kategóriában változatlanul szükséges, viszont a második kategóriánál már nem, ez ugyanis az OKM fejezetébe került.

■ *Ezzel tulajdonképpen azoknak a zenekaroknak akartak segíteni, amelyek ennek a kritériumnak nem tudtak megfelelni?*

Igen. A törvénynek több célja is van. Egyrészt rendbe akarja tenni a struktúrát, másrészt megpróbál nem különbséget tenni fenntartó és fenntartó között, addig a mértékig, ameddig ez lehetséges. Nem feltétlenül kell egy zenekarnak önkormányzati fenntartásúnak lennie ahhoz, hogy állami támogatást kaphasson. Annak a zenekarnak, amelyiknek a fenntartója nem önkormányzat, de mégis az első kategóriába szeretne kerülni, változatlanul közszolgáltatási szerződést kell kötnie egy önkormányzattal. De a második kategóriában erre már nincs szükség, és ez azért is fontos, mert sok együttmű-

ködése jellegéből fakadóan nehezen lehet egy konkrét önkormányzathoz kötni. Neveztetett is megjelenik a törvényben a big band, a népi koncertzenekar: ezek eddig nem szerepeltek a támogatott formációk között. De ide tartoznak azok az együttesek is, amelyek saját maguk szerveződnek, mint például egyes kamarazenekarok. Vagy például az UMZE, amelyik a zenei élet egy szegmensével, a kortárs művekkel dolgozik, nem pedig egy adott területhez kötődik a működése. Korábban ezek a zenekarok, ha meg is szerezték a bürokrácia által előírt önkormányzati támogatást, az többnyire csak formalitás volt.

■ *Hogy látja, mennyire elégedett a szakma a törvénnyel?*

A regisztrációs folyamat alatt szoros kapcsolatba kerültem az egyes zenekarokkal, énekarokkal, és semmiféle ellenérzéssel nem találkoztam, úgy érzem, hogy jól sikerült az együttműködés. Azt persze nem titkolom, hogy voltak gondok a regisztráció folyamán, elsősorban ott, ahol bizonyos szakmai jellegű kérdésekre kellett számokkal válaszolni. És bár igyekeztünk lehetőleg egyértelműen feltenni a kérdéseket, akadtak köztük olyanok is, amelyeket többféleképpen lehetett értelmezni. Ezeket most tisztáztuk, jövőre pedig, amikor újra kell szolgáltatni az adatokat, ennek fényében alakítjuk át a regisztrációs adatlapok kérdéseit és a kitöltési útmutatót. Ehhez persze szükség volt ennek az első évnek a tapasztalataira.

■ *Feltételezem, hogy a törvény megalakítását a pénzelosztási rendszer igazságosabbá és kiszámíthatóbbá tételének igénye szülte, valamint az, hogy kizárják az esetleges lobbitevékenységeket. A pénzelosztás tekintetében a Szimfonikus Zenekarok Szövetsége már éveken keresztül felállított egy bizonyos kritériumrendszert, ez aztán végül nem érvényesült. Mik az új törvény sarkalatos pontjai az elosztás arányainak tekintetében?*

A törvény pontosan azt célozta meg, hogy a rendelkezésre álló pénz elosztásának feltételei a legobjektívebbek legyenek. A zeneművészet területén éppen azért volt könnyebb dolgunk, mert a Szövetség hosszú ideje maga is lemodellezte a begyűjtött adatok alapján, hogy az ő szempontjaik alapján hogyan oszthatják el a pénzt, és ezt mindig párhuzamba állították a kuratóriumi döntéssel. Azt azért leszögezném, hogy ritka volt az olyan eset, amikor nagyságrendi eltérések lettek volna a kettő között, de az azért előfordult, hogy olyan szempontokat

nagyobb súllyal vett figyelembe a kuratórium, amelyeket ez a rendszer már nem bír el. A normatív jellegű finanszírozásnak ugyanis éppen az a lényege, hogy csak egy bizonyos szintig tudja figyelembe venni a különbségeket. Ilyen értelemben persze nem is „igazságos”, de ha minden szempont érvényesülne, akkor éppen a lényegét veszítené el, hiszen egyedi döntések születnének. Kiszámítható viszont, és lehet hozzá igazodni. Ez a törvény azért is jó, mert ha az első év folyamán kiderül, hol akadtak problémák, akkor lehet rajta igazítani. Azokat a konkrét mutatókat, amelyek alapján az elosztás történik, a költségvetés minden évben külön állapítja meg.

■ *Ezek szerint ez a kritériumrendszer mégsem kőbe véstett...*

A szabályokat kőbe véstük, de azért a követ is lehet faragni... Mondok egy példát. Az első kategóriába sorolt zenekarok és énekkarok hét szempont alapján kapják a támogatásukat, ezen nem lehet változtatni. Ilyen szempont például az önkormányzati támogatás nagysága, a zenekar létszáma, a játszott koncertek száma, vagy a kortárs magyar művek aránya a repertoárban. Azt azonban, hogy ez a hét szempont milyen súllyal, pontosabban milyen szorzóval esik latba a végső összeg kiszámításánál, már minden évben a költségvetési törvény határozza meg. Ahhoz tehát, hogy ezeket az arányokat megváltoztassuk, nem kell átírni a törvényt, elegendő ezeket a következő évben a költségvetési törvényben más súlyozással figyelembe venni. Természetesen a szempontok megváltoztatásához már törvénymódosítás szükséges.

■ *A jövőben mennyire marad meg a szakma lehetősége arra, hogy hangot adjon a törvénnyel kapcsolatos észrevételeinek, javaslatainak?*

Húsz évig dolgoztam a minisztériumban, de olyan törvényalkotási folyamattal, amivel ez a törvény született, ezen kívül nem találkoztam. Általában ugyanis az a gyakorlat, hogy csak a már kész törvényt szöveget véleményeztetik az érintettekkel. Itt viszont az elejétől kezdve legvégéig a szakmával szoros együttműködésben készült maga a törvény-szöveg, az ezt megfogalmazó munkacsoportokban részt vettek a szakma képviselői is, természetesen a tárca felkérése alapján. A lehetőség adott, ha a szakmai szervezetek továbbra is fenntartják az aktivitásukat, akkor az esetlegesen szükséges módosításokat szintén az ő meglátásai alapján lehet véghezvinni.

Pál Eszter

Már dolgozik az Előadó-művészeti Tanács

- A testület elkészítette saját költségvetési tervzetét

I A testület létrehozásáról már az előadó-művészeti törvény is rendelkezik. Mikor született meg az Előadó-művészeti Tanács?

Június végén kezdte meg a működését. De már önmagában is nagyon lényeges maga az a tény, hogy a törvény létrehoz egy ilyen egyeztető, tanácsadó, véleményező és javaslattevő testületet, amelynek munkájában az előadó-művészeti terület különböző szereplői vesznek részt. A huszonkét tagú testület felét a szakmai szervezetek jelölték ki, s a javasoltak közül a miniszter nevezte ki a tagokat. A törvény szabályozza azt is, hogy az egyes területeket hányan képviselik, így öten a színházi művészet, hárman a zene-, hárman pedig a táncművészet ágazatot reprezentálják. A másik tizenegy tag részben az önkormányzatokat jeleníti meg, így például a főváros önkormányzata Kovalik Balázst küldte, a megyejogú városok szövetsége pedig a névrokonomat, dr. Gyimesi Endrét, Zalaegerszeg polgármesterét. A szakszervezetek is lehetőséget kaptak arra, hogy részt vegyenek a tanács munkájában, a mi testületünk és a színházi dolgozókat tömörítő szakszervezet is delegált egy-egy embert. Emellett még a kisebbségi önkormányzatok, az Oktatási és Kulturális, a Pénzügyminisztérium, valamint a művészeti felsőoktatás képviselőiből állt össze a testület. Engem személyesen az a megtiszteltetés ért, hogy a tanács egyhangúan megválasztott az elnökének. Úgy látom, hogy a testületbe nagyon sokféle gondolkodású, jeles művészt, szak-

Összesen huszonkét taggal alakult meg az Előadó-művészeti Tanács, s elsőként a saját területük költségvetéséhez készített javaslatot. A testületen belül öt ember képviseli a színházi műfajt, hárman a tánc- és hárman a zeneművészetet, a többiek pedig az önkormányzatok, művészeti egyetemek, művészeti szakszervezetek, minisztériumok által delegált tagok közül kerülnek ki. A tanács egyhangúan választotta meg elnökének dr. Gyimesi Lászlót, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnökét, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének főtájkárát, aki beszámolt a szervezet eddigi munkájáról. Hozzá tette azt is, bíz benne, hogy ezzel a költségvetési tervzetettel végre véget lehet vetni a folyamatos, egy-egy intézmény érdekében történő lobbizásnak.

embert sikerült összegyűjteni, s a tagok lassan összecsiszolódnak és nagyon színvonalas munkát végeznek. Eddig meglepően hatékonyan dolgoztunk. Elvileg évente két ülés a kötelező, de ezen már most túl vagyunk... Emellett, ahogy a törvény előírja, szakkollégiumok is alakultak a három műfaj számára. Ez nagyon jó, mert remekül tudják a tanács számára előkészíteni a különböző döntéseket. Ami pedig csupán egy-egy területre tartozik, azt nem kell a nagy plénum előtt megvitatni.

I Kik vesznek részt a zenei terület munkájában?

A szakmai részben a miniszter elfogadta és kinevezte Victor Mátét, Popa Pétert, Szirányi Jánost. A szakkollégiumi munkában mellettük még a felsőoktatást reprezentáló Devich János és a három külső szakértő, valamint a szakszervezet képviselőjeként jómagam veszek részt. Egyébként ilyen szakértőkről csak a zenei részleg határozott. Tanácskozási joggal vesz részt a munkában: Körmendi Klára, Gerendai Ágnes és Gonda Ferenc.

I Nem kellett volna már májusra megszületnie ennek a testületnek?

Nem volt konkrét határidő. Az előkészítés sok időt vett igénybe, így kissé későn alakult meg a tanács... Szerencsésebb lett volna, ha előbb megkezdik a munkát, mert akkor a költségvetés előkészítésével kapcsolatos tennivalókra több idő jutott volna. Ez főleg a színházaknál jelentett problémát, szerencsére a zenei területen nem volt ilyen gond.

I Az első ügy, amellyel foglalkoztak, az a költségvetés előkészítése volt?

Igen, s most ez rohammunka volt, ezt a komoly feladatot nagyon rövid időhatárral kellett végrehajtanunk. A teendőnk tulajdonképpen a költségvetés tervzetének úgynevezett véleményezése volt, de ez azt jelentette, hogy maga a tanács adott javaslatot a költségvetésre, s ez most egy az egyben benne van a költségvetés tervzetében. A miniszter és a kormány elfogadta, így a 2010-es költségvetésnek az előadó-művészeti szervezetekre vonatkozó, támogatási rendszere teljes egészében az Előadó-művészeti Tanács terveit tükrözi. Teljesen egyedülálló dolog, hogy egy terület saját maga készítheti el a saját költségvetését. Egyedül arra kellett ügyelnünk, hogy a megadott végösszeget, az úgynevezett sarokszámokat ne lépjük túl...

I Ugyanakkora összegből tervezhettek, mint az idei évben?

Nem, csökkent a büdzsé. Azonban így is sokkal jobb a helyzet, mintha a 2008-as összeget csökkentették volna, a terület még így is kedvezőbb helyzetben van, mint korábban. Rengeteget számított, hogy erre az esztendőre sikerült elérnünk az előadó-művészeti törvénnyel, hogy jelentősen növekedjen a művészeti területre jutó keret. Jobb lett volna persze, ha a költségvetésre több idő jut, hiszen a számok meghatározása hosszas munkával, több vitával is járt... A legelső ülésen egyébként a testület elfogadta az ügyrendjét. A törvény nagyon komoly jogköröket ad az Előadó-művészeti Tanácsnak, hiszen ha a tanács javaslatát nem fogadja el a területért felelős oktatási és kulturális miniszter, akkor a tárca vezetőjének meg kell indokolnia, miért döntött másképp.

! *Hogyan folytatódik a munkájuk?*

Folyamatos döntéseket kell hoznunk, ezt azonban részben írásban is megtehetjük, ezt is lehetővé tettük a saját magunk számára. Így például az igazgatói pályázatok delegálási rendjéhez nem szükségszerű, hogy mindig összehívjuk a tanácsot. Már az is látszódik, hogy a fenntartók nagyon komolyan veszik a testületünket. Az igazgatói pályázatok esetén nem csak a döntéshez kell a tanács által delegált szakértők véleménye, hanem a pályázat kiírásához is. A színházi területen ezekben a hetekben szinte egymásba érnek ezek a pályázatok... A puding próbája egyébként igazán a költségvetési tervezet lesz. Hiszen a költségvetésre a szakkollégiumok tettek javaslatot a tanács számára, formális és gyakorlati módon, külön mindhárom műfajban, hiszen más és más az elosztás. A zenei terület javaslatai teljes kon-

szenzussal kerültek a tanács elé. Itt az első kategóriás zenekarok és énekkarak finanszírozási rendjéről van szó. A tanács megismerve ezt az elképzelést, egyhangúan támogatta, sőt elismerően szólt róla. Nagyon örültünk, hogy ez így alakult. A színházi területen azonban jóval több volt a vita. Ez nem is csoda, hiszen sokkal több szempontot kell figyelembe venni, s a támogatási összeg is körülbelül tízszerese a zenei területének. A színházi elosztásról több fordulónál kellett dönteni. Végül a kollégium meggyőző javaslatot tett öt támogató és egy nemleges szavazattal, amelyet az Előadó-művészeti tanács több, mint kétharmados többséggel támogatott. Megjegyzem, hogy a színházi javaslat magába foglalta a táncos terület kérdéseit is. A zenekarok, énekkarak esetében a törvény azt írja elő, hogy meg kell határozni az első kategóriába sorolt énekkarak és zenekarok

keretösszegét, dönteni kell azok százalékos mértékéről, s arról, hogy milyen paraméterek alapján jött ki ez a szám. Nem kell azonban nevesíteni, hogy ez alapján egyes intézmények mennyi pénzt kapnak. Ez ugyanis a kritériumrendszer alapján történik. Ebbe tavalyi és idei adatok egyaránt beleszámítanak. A színházi területen kategóriánként, meghatározva az ún. szorzókat is, az egyes teátrumonként kell meghatározni az adott összegeket. Bízom benne, hogy a parlamenti vita során a képviselők nem találnak az Előadó-művészeti Tanács által kialakított költségvetésben rendszerhibát, s remélem, így nem is fog elindulni a lobbizás az egyes intézményekért. Most végre átlátható, kiszámítható, normatív jellegű rendszer van ebben a törvényben. Persze, ez azzal is jár, hogy kiderül, voltak akik eddig túl sokat, voltak akik pedig túl keveset kaptak... R. Zs.

„Nincs lobogó haj, izzadó homlok”

Ligeti András a karmester- és karvezetőképző tanszék élén

Talán már a fiatal dirigens-hallgatók elmúlt tanév végi vizsgája is jelezte, mennyire sikeres az az új metódus, amelyet Ligeti András a karmesterképzésben kidolgozott. A Kossuth-díjas művész 2009. június 1-jétől vezeti a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem (LFZE) karmester- és karvezetőképző tanszékét. Emellett az intézmény növendékeiből álló zenekarának a munkáját is irányítja.

! *Mit szolt, amikor megkapta a tanszékvezetői kinevezést?*

Nagyon meglepődtem, mert bár több mint harminc esztendeje tanítok a Zeneakadémián, az utóbbi években csak félállásban oktattam a karmesterképzőn. Januárban azonban a rektor, Batta András hosszan elbeszélgetett velem a karmesterképző minőségéről és jövőjéről. Egyetértettünk abban, hogy szükség lenne reformokra. Az eszmecsere végén azt mondta, úgy érzi, rengeteg bennem az energia, és megkérdezte, meg tudnék-e barátkozni a tanszékvezetéssel. Május legvégén pedig közölte, hogy június 1-jétől én leszek a tanszékvezető... Ami számomra egyébként igazán csábítóvá tette a megbízatást, az az volt, hogy a rektor a Zeneakadémia zenekarát is rám bízta. Ez az együttes mindig, mindennél jobban vonzott. Bár be kell vallanom azt is, hogy mindez együtt túl nagy falat...

! *Korábban is dolgozott a zeneakadémiai zenekarral, majdnem tíz esztendőn keresztül...*

Igen, most azonban másfajta munkát kell végezni. Állandó szakmai kontrollra van szükség, s arra, hogy ne csak kampányszerűen, akkor tartunk zenekari gyakorlatokat, amikor egy-egy vendégdirigens érkezik az

együtteshez, hanem rendszeresen, hetente két alkalommal. Batta András kifejezett óhaja volt, hogy az együttes élén Mahler-, Richard Strauss-műveket dirigáljak, és valóban érzékelhetővé váljon, hogy a szakmai munka során honnan indultunk, hová jutottunk el.

! *Nem olyan egyszerű viszont egy olyan együttesrel dolgozni, amelynek a tagjai folytonosan cserélődnek...*

Azért így is magas színvonalú munkát lehet nyújtani, s ezzel a generációval nekem mindig sikerült megtalálnom a megfelelő hangot.

! *Olyannyira, hogy sokakat közülük ösztöndíjjal az együttesébe hívott, s amíg a Matáv Zenekar vezetője volt, a társulat jelentős részét a volt növendékei tették ki...*

Most is bízom abban, hogy olyan munkát tudunk majd ezzel az együttesrel folytatni, ami a zenész szakmát is meggyőzi arról, hogy ezek a fiatalok kiváló muzsikuskok, érdemes őket kíségetőnek hívni. Így pedig a növendékeknek lehetőségük lesz rá, hogy bedolgozzák magukat a zenekarokba. Ma nemcsak a diploma megszerzésében kell nekik segíteni, hanem abban is,

hogy a frissen végzett hallgatók munkát találjanak.

■ Külföldön több olyan iskola is akad, ahol már külön szakon oktatják a zenekari zenészeket...

A rektorral folytatott, hosszabb beszélgetés során arról is szót ejtettünk, hogy be kell látnunk, a szólistakARRIER keveseknek adatik meg, s a zeneakadémisták 90 százaléka arra aspirálhat, hogy bekerül egy zenekarba... Viszont éppen emiatt tényleg lényeges, hogy ezeket a tehetséges muzsikusokat valóban hozzásegítsük ahhoz, hogy az együttesekben is jól megállják a helyüket.

■ Jelenlegi pozíciójában mit tud tenni a zenekari zenészképzésért?

Remélem, hogy nagyon sokat. Miután ezt a tanszéket és a zeneakadémiai együttest vezetem, így nyilvánvaló, hogy a növendékeimet is bevonom a zenekari munkába. Ők dolgozhatnak zenekarral, s ha azt a különleges vonóskurzust, amit kitaláltam, tudom folytatni, akkor már ezzel is feloldok rengeteg ellentmondást. Így a dirigensek valamennyire érteni fognak a vonós hangszerrekhez. Úgy hívom a zenekari gyakorlatot, hogy zenekari képzés, hiszen a közös muzsikálás során a hallgatók egymástól is tanulhatnak.

■ Hogyan látja az itthoni zeneéletet?

Én ezekből a dolgokból szándékosan kimaradtam, miután távoztam a Telekom, a volt MATÁV Zenekar éléről. Nem sértődöttségéből, hiszen tényleg azt éreztem az ott töltött tíz esztendő követően, hogy már nem tudok többet adni az együttesnek. Persze, egy évtized után rossz élmény minden elválás, de olyan tehertől szabadultam meg, amelylyel már nem akartam megbirkózni. Csökkentenem kellett volna a létszámot, és végrehajtani olyan kellemetlen dolgokat, amelyeknek a zenekarépítéshez nincs köze... A közösen töltött évtized alatt magas szintre jutottunk a zenekarral, kellemes és szép emlék a búcsúzó spanyol turnénk, de be kell valljam, mindez már távolinak tűnik a számomra. Nincs hiányérzetem, nem nosztalgiazom. Valóban tiszta szívemből kívánom, hogy az együttes járjon sikerrel egy más utat. Azóta pedig szándékosan távol tartom magam a hazai zenei élettől. Amikor ugyanis vezetői funkciót láttam el, folyton kirúgás, meghallgatás, átalakítás szakadt a nyakamba. Nagy megkönnyebbülés, hogy ezekkel a dolgokkal végre már nem kell foglalkoznom! Engem egyébként is nagyon megráznak a rossz hírek. Ha találkozom

egy zenésszel, aki ilyen eseményekről mesél, roppant kellemetlenül érzem magam, mert sajnálni nem akarom, segíteni nem tudok, s beleszólni sincs jogom a dologba... Így most élvezem a kívülálló szerepét. Mivel fatalista vagyok, hiszek a sorszerűségben.

■ Térjünk vissza a tanításhoz. Miben különleges az a módszer, amelyet kidolgozott?

Az utóbbi két évben átalakult az életem. Ebben nagy szerepet játszott, hogy húsz év után újra elővettem a hegedűmet. Ekkor jöttem rá, hogy korábban mennyire hiányzott a hangszer. Elkezdttem újra gyakorolni. Az első néhány héten borzalmasan szólt az instrumentum, de sokat segített, hogy gyakorlónaplót írtam a hegedülés manuális részéről. Bizonyos idő után ismét szalonképes lett önmagam előtt is a játékom. Egyébként Lorin Maazelnek is volt olyan időszaka, amikor két évre abbahagyta a dirigálást, semmilyen felkérést nem vállalt, és elkezdett gyakorolni a hegedűjén...

Aztán a karmesterképzőben felvetette az egyik növendék, hogy jó lenne, ha néhány dolgot megmutatnék hegedűn. A tanítványaim főleg zongoristák, s bár oboista, ütőhangszeres is akad közöttük, vonós azonban egyetlenegy sincs. Belementem a játékba, s a növendékeknek otthon el kellett készíteniük az Eroica szimfónia lassú tételének teljes vonásrendjét. Aztán leültünk, mindenki elővezette a saját elképzeléseit, én pedig meg is mutattam, hogy az hogyan is szól valójában... Rettenetes dolgok hangzottak fel. Azért is tartom mindezt nagyon fontosnak, hiszen az együttes 70%-a vonós. Szükség van arra, hogy a karmester tisztában legyen azzal, mit, hányféleképpen lehet játszani, hogyan kell a kéréseket megfelelő módon előadni, úgy, hogy a zenekar is megértse. Van valami téves elképzelés a vezénylésről, sokan valami varázslatos, misztikus dolognak gondolják, pedig nem az... Nálam nincs lobogó haj, izzadó homlok és nagy művészkedés, hanem csak precíz és alapos műhelymunka. Amikor Claudio Abbadóval dolgozhattam együtt, akkor is csak erről volt szó, semmi másról. A maestro nem arról beszélt, hogy a műben itt kék az ég, süt a Nap. Arra hívta fel a zenekar figyelmét, hogy tessék az adott részletet egy húrton játszani... Egyébként azt tapasztalom, hogy mindaz, amit a növendékek a vonós hangszerekről megtanultak, visszahat a dirigálásukra. Már érzik, úgy kell vezényelniük, hogy a mozdulataikra lehessen muzsikálni.

■ A darabokat is a megszokottól eltérő módon sajátítják el...

Sok mindent kitaláltam, ami úgy tűnik, hogy bevált. Van öt évfolyam, s mi mindannyian együtt dolgozunk. Bartók Táncsvitjével kezdődött mindez, a darabot mindenkinek meg kellett tanulnia. A formai, összhangzattani, karmesteri koncepciót is önállóan kellett kidolgozniuk. Leültünk mindenféle hangszer nélkül és egyeztetünk. Az volt a korábbi tapasztalatom, hogy a fiatalok egyszerűen nem tudnak tanulni. Pedig ha az ember bizonyos módszerrel tanul, akkor a folyamat végére partitúra nélkül is tudja a darabot. Ezt a tudást azonban alaposan fel kell építeni. Elkezdtük analizálni a Táncsvitet, s aztán a BM Duna Szimfonikus Zenekarral adták elő a művet. Hihetetlen élmény volt, ugyanúgy dolgoztak mindannyian, függetlenül attól, hogy ki hányadikos. A munka sokkal koncentráltabbá vált. Nagyon élvezem a tanítást, s az eredményessége is jóval látványosabb lett. Meg kell reformálni a karmesterképző működését, de úgy vélem, már elindultunk ezen az úton. Az órák anyagába pedig sokmindent be lehet csempészni, például operát is. Nagyon lényeges emellett a kommunikáció megtanítása. Az együttesrel való megfelelő kapcsolat megteremtése ugyanis a legnehezebb. A fiatal karmester odaáll a zenekar elé, és vagy meg sem mer mukkanni, vagy kinyírtan nagyképűsködik, esetleg álszerűkedik. El kell sajátítani az ehhez szükséges nyelvezetet. Ezért a mostani felvételit is módosítjuk. Kutnyánszky Csabával, a karvezetés irányítójával és Gál Tamással együtt néhány perces előzetes beszélgetésre hívjuk az aspiránsokat. Hiszek ugyanis abban, hogy a karmesterségnél roppant fontos a habitus, a szellemiség.

■ Milyen feladatok várnak Önre karmesterként?

Most kicsit kevesebbet utazom, mint az elmúlt időszakban. Sokszor ugyanis irdatlan ámokfutást kellett folytatnom, s előfordult, hogy egyenesen a repülőtérről estem be a koncerterembe... Két ember helyett dolgozni sportteljesítménynek is remek, meg kell azonban teremtenem az egyensúlyt a tanítás és a vezénylést között. A mostani szezonban a nagyváradi zenekarhoz várnak, decemberben Taipeiben, az ottani együttes negyvenedik születésnapjára hangversenyét dirigálom. Emellett Palermóban, Spanyolországban is szerepelek, és előkészítés alatt van egy angliai fellépés is. Úgy érzem, most így teljes az életem...

R. Zs.

Misszió

Dr. Hudecz Ferenc, az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora április 30-i határidővel nyílt pályázatot hirdetett a rektor felügyelete alatt működő ELTE „Eötvös” Művészeti Együttes Bartók Béla Énekkaránál és Egyetemi Koncertzenekaránál betöltendő karnagy (karmesteri) munkakörre, valamint az arra épülő, az Eötvös Művészeti Együttesnél betöltendő művészeti vezetői (zeneigazgatói) megbízásra. A kiírásra 15 érvényes pályázat érkezett. A pályázatok értékelésére és a kinevezési javaslat megtételére az ELTE rektora bizottságot hozott létre dr. Fazekas Marianna általános rektor helyettes vezetésével. A bizottság tagjai: dr. Devich János professor emerítus, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, dr. Tóth Mária, a Bartók Béla Énekkar titkára, dr. Péntek László, az Egyetemi Koncertzenekar titkára és Zeibig Márton a Rektori Titkárság vezetője. A bizottság szakmai értékelése és a személyes konzultációk alapján dr. Hudecz Ferenc rektor az ELTE „Eötvös” Művészeti Együttese karnagy és művészeti vezetői tisztjére augusztus 1-jétől Kovács Lászlót, a Magyar Köztársaság Erdemes Művészt, Liszt-díjas karnagyot nevezte ki. Az ELTE „Eötvös” Művészeti Együttes Bartók Béla Énekkarának és Egyetemi Koncertzenekarának korábban fennállása alatt csak egyetlen vezetője volt, az idén januárban, életének 79. évében elhunyt Baross Gábor.

I Feltételezem, nem én kérdezem meg először Öntől, hogy az Önnek ítélt komoly díjak és eddigi pályafutása után, a Miskolci Szimfonikusok művészeti vezetőjeként miért döntött úgy, hogy az amatőr Eötvös Művészeti Együttesnél is vállalja ugyanezt a posztot?

Nem terveztem. Az élet az a nagy rendező, ami így intézte. A Baross Gábor halálát megelőző utolsó időszakban részt vettem az énekkarral a tavaszi fesztiválon, a Művészetek Palotájában egy „Europa Cantat” koncerten az ELTE kórusát további 200 énekessel kiegészítve vezényeltem. Ezt követően, amikor Baross Gábor kórházba került, arról beszélt a hozzá közel állóknak, hogy jó lenne, ha ezt a folyamatot én vinném tovább. Kicsit olyan volt, mintha rám hagyta volna az együttest. Halála után az ELTE pályázatot írt ki a posztjára, amire tizenheten jelentkezünk. Végül engem választottak.

I Baross Gábor az együttes alapításától haláláig egymaga töltötte be a művészeti vezetői tisztséget. Ön is ilyen hosszú intervallumra vállalkozott?

Az ember sokfélé, sokféleképpen tervez, az élet pedig nem mindig ennek megfelelően irányítja, alakítja a folyamatokat. Nem is szoktam tervezgetni, hogy egy-egy ilyen jellegű munkát hány évre vállalkok. Addig szeretem végezni a feladatokat, amíg azokat könnyen be tudom építeni az éle-

tembe és megtalálom bennük a magam örömeit. Az azonban tény, hogy az ELTE egy különleges hangulatú együttes, úgy a zenekar, mint a kórus, ahol alapvetően mindent a zene iránti lelkesedés irányít. Az éneklés, zenélés olyan örömmel jár a tagok részéről, ami rám is átragad. Annak ellenére, hogy nem kevés időt töltök velük, és nem kevés az az energia, amit együtt fektetünk bele a közös munkába, mégis mindig feltöltődve lépek ki a próbaterem ajtaján.

I Mi a lehetősége és a jelentősége egy ilyen amatőr együttesnek a mai zenei életben?

Kétségtelen, hogy kevesebb bemutatkozási lehetősége van, mint egy profi zenekarnak, amelyik nyolcvan koncertet ad évente, szemben ezzel az együttesrel, amelyik pedig évi nyolc-tíz fellépés alatt teljesít. Mások is a felkészülési kondíciók, itt heti két próba van, és ahhoz, hogy egy darabot igazán jól megtanuljanak, sokszor egy hónap kell, különösen a kórusnál, ahol még bonyolultabb a tanulási folyamat, míg egy profi együttes bármilyen műsort néhány nap alatt koncertképes állapotba tud hozni. Bár itt másfajta léptékben kell gondolkodni, mégis úgy gondolom, ez nem csökkenti a produkció értékét. Az együttes rendszeres résztvevője a tavaszi fesztiválnak, hagyományos a karácsonyi koncertje, 17 éve részt vesz a tiszazugi fesztiválon, ahol Kunszentmártonban és Csongrádon egy-egy különleges koncer-

tet ad, kibővített 200 tagú kórus igénybevételével. A közelmúltban például Bresciában énekelt az énekkar Beethoven IX. szimfóniáját a Miskolci Szimfonikusokkal. Én ezt a kevésnek tűnő koncertszámot egyébként reálisnak tartom, a több fellépés és nagyobb repertoár másféle élettempót igényelne.

■ Milyen szintű iskolázottsággal, mekkora tudással kerülnek a zenészek az együttesbe?

Talán meglepő, de a kiváló koncertmester Dúlfalvy Éva (NFZ) kivételével a zenekarban még konzit végzetten sem találunk. A tagok mind zeneiskolában szerezték a hangszeres tudásukat. Itt azonban mindenkinek ez a nagy szenvedélye. Amellett, hogy egyetemre járnak, vagy esetleg már az egyetemen tanítanak, itt általában az ELTE-ről van szó, a hobbijuk nem a bélyeggyűjtés, hanem a zenekarban való játék. Erre készülnek a két találkozás között, és ez egy egészen fantasztikus érzés. Annak ellenére, hogy a hangszeres tudás nem annyira magas szintű, a zenekari játékon ezt nem érezni, mert kellően ellensúlyozza az, hogy a próbákat komoly otthoni felkészülés előzi meg.

■ Feltételezem, hogy az egyetemisták közös zenélése, éneklése egyfajta misszió is, hiszen ezt a korosztályt – és itt nemcsak egy generációra gondolok, hanem középkoruktól kezdve egészen a harmincasokig – a legnehezebb becsábítani a koncertterembe.

Valóban kritikus kor ez. Azt azonban el kell mondanom, hogy a zenekarban és a kórusban egyaránt vannak hatvan év fölöttiek is, akik már hosszú évtizedeket töltöttek el az együttesben, és eszük ágában sincs abbahagyni. Persze, nagyon sok a fiatal is, és minden évben újabbak csatlakoznak. Próbajátékkal lehet bekerülni, most vettünk fel a kórusba tizenkilenc fiatalot, és a zenekar is öt fővel gazdagodott.

■ Ezek szerint nemcsak az ELTE-hallgatói zenélhetnek az együttesben. Mennyiben kötődnek akkor az együtteshez?

Teljes mértékben. A Szerb utcai épület egy része a mi rendelkezésünkre áll, itt van egy nagyon komoly próbatermünk, több szőlőpróba alkalmas helyiség, irodák. Ez egy nagyon komoly bázis. Az együttes hangszerparkkal, nagyon gazdag kottatárral rendelkezik, és nem utolsósorban az ELTE az a támogatónk, amely nem könnyű helyzete ellenére a zenekarnak a stabilitását biz-

tosítja, és erre a jövőben is biztonsággal számíthatunk.

■ Hány fős az együttes?

A kórus eddig nyolcvantagú volt, és ha ehhez hozzáteszem azt a közel húsz jelentkezőt, aki most csatlakozott, akkor gyakorlatilag egy 100 fős énekkarról beszélhetünk. A zenekar 40 vonósból áll, úgyhogy amikor az előadás igényli, a fúvósokat kiegészítőként hozzuk, de ők is egy állandó baráti kör, így a szimfonikus felállás sem változik koncertről-koncertre.

■ Miből áll a repertoár?

Inkább a Haydn- és Mozart-művek fekszenek jól, de a bresciai siker is mutatta, hogy ha nagyon koncentrálnak rá, akkor akár Beethoven IX. szimfóniája is meg tud szólalni. Nem titok, volt szólamonként néhány kiegészítő is a koncerten, de sem a kritikusok, sem a közönség nem vette észre, hogy nem profikat, hanem amatőr együttest hall.

■ Ha már a miskolciakkal való együttműködésnél tartunk, hadd kérdezzem meg, a jövőben is tervez hasonló közös előadásokat?

Nem szándékozom a két feladatomat összehasonlítani, sem a bérelt párosítás, sem a rendszeres együttműködés nem célom. Ez a hangverseny sem igazán rajtam múlt. Az élet állított minket olyan helyzet elé, hogy a Miskolci Szimfonikusokkal másképpen nem tudtuk megoldani ezt a külföldi lehetőséget, az pedig kézenfekvő volt, hogy akkor már az ELTE koncerténekkarát vonjuk be a produkcióba.

■ Mennyire megerhelő Miskolc és Budapest között ingáznia?

A Miskolcon töltött 25 évem alatt kevés napot töltöttem folyamatosan ott. Ha próbaidőszak van, és hat nap próbálok délelőtt, akkor hatszor jövök vissza. Az a véleményem, hogy nem az ilyen jellegű megpróbáltatásokba rokkann bele az ember. Vannak ennél sokkal alattomosabb, az ember energiáját jobban elszívó tevékenységek is. Az én életemben is voltak ilyenek. Ha az ember egy kicsit is sportszerűen él, és képes kihasználni az Intercityt töltött, egyébként kulturált és nyugodt órákat olyan feladatokra, amelyeket így is, úgy is el kéne végeznie, akkor ez egyáltalán nem megerőltető. Még mindig jobban érzem magam, mint életemnek egy megelőző szakaszában, ahol rengeteg felesleges időt fecséreltem olyan dolgokra, amelyeknek sok haszna nem volt.

■ Önnek elég komoly az operai múltja is. Ennyi munka mellett mennyi ideje jut erre a műfajra?

Az opera nagy szerelem. A dirigálása rendkívül összetett dolog, éppen ezért nem mindenkinek megy, nekem azonban nagyon kézre áll, különösen, mivel a főiskola elvégzése után életem első öt évét az Operaházban töltöttem el. Később is sokat jártam vissza, és végső soron magamat valahol a operához kötődőnek érzem, rendkívül élvezem is az énekesek társaságát, örülök minden alkalomnak, amikor velük dolgozhatok vagy operákat vezényelhetek. Az idén három alkalommal dirigálok majd a pesti Operában, például decemberben a Figarót vezényelem. Most ennyit sikerült beilleszteni a naptáramba, ami – megmondom őszintén – annyira tele van, hogy a következő hónapokban két összefüggő szabad napot sem tudnék felmutatni, amikor a becsúfolhatnék egy újabb felkérést.

■ Tervez változásokat az Eötvös Művészeti Együttesnél? Elsősorban új művekre, újabb koncertekre gondolok.

Amíg nem neveztek ki hivatalosan is az együttes igazgatójának, nem köthetem le a produkciókat, tehát ezt az évadat tulajdonképpen örököltem. A következő szezon lesz az első, amikor teljes mellszélességgel vállalhatom az együttes életét. Persze, ettől még hozzákezdünk a repertoár bővítéséhez, kihasználva a szeptemberi újakezdés frissességét. Éppen a napokban egy új művet tanítva jöttem rá arra, milyen óriási lehetőségek vannak ebben a zenekarban, akár a létszámából, akár a lelkesedéséből fakadóan. Meggyőződésem, hogy nemcsak középnehézségű darabokra képes ez az együttes, hanem az igazán nehéz vonózenekari repertoárt, vagy kiegészülve a fúvósokkal akár romantikus a műveket is meg tudja szólaltatni.

■ Említene néhány olyan művet, ami szóba jöhet a következő időszakban?

Most éppen Britten Simple Symphony című vonózenekari darabját kezdtük el tanulni, de a jelek szerint Mahler 5. szimfóniájának Adagiettoja is menni fog, és a Haydn-Mozart repertoár bővítése mellett nyugodtan el tudom képzelni a Mendelssohn és Schubert szimfóniákat is. Rendszeres és alapos munkával a zenekar nagyon szép teljesítményekre képes, nem különben az énekkar, ahol friss erővel, a tapasztaltak és a fiatalok megfelelő arányával szintén jelentős akadályokat lehet venni.

Pál Erika

Július 2. MÁV Szimfonikus Zenekar

A MÁV Szimfonikus Zenekar júliusi szereplései évad-végi kondíciójának „körüljárásához” kínáltak lehetőséget.

2-án közreműködők voltak Verdi grandiózus Requiemjének, csakúgy, mint a cseh szólísták, egy amerikai amatőr énekkar első turnéján. Fennállásának 25. évfordulóját ünnepelte a Budapest-Bécs-Brünn-Prága koncertsorozattal a Colorado Symphony Chorus, karigazgatója, Duain Wolfe vezényletével.

A zenekar feladata korántsem volt irigylésre méltó: karmester helyett karnagyot kapott, aki tökéletesen figyelmen kívül hagyta a hangszeres megszólaltatásának alapvető természetét. S ha ehhez hozzávesszük, hogy a zenélés korántsem csupán a hangok egymásutánjának megszólaltatásából áll, könnyen elképzelhető, mennyire magára maradt az együttes. Márpedig, korántsem véletlenül alakult ki és vált jelentőssé a karmesteri szerep; az irányító, aki a szólamok összességéből kialakuló egészért felelős. Helyzeti előnye, hogy másként hallja, mint bármely hangszeres – tehát az arányok kialakításában feltétlenül érdemes ráhagyatkozni. A másik oldal: az ő feladata az arányok finomítása. Ehhez részletes partitúra-ismeret szükséges (és annak szem előtt tartása, hogy ugyanaz a dinamikai előírás másképp valósul meg a különböző hangszereken, szólisták és szólamok realizálásában).

Wolfe karigazgatói rátermettségét a keze alatt felnőtt kórus igazolja: kiegyenlített hangzás, szép hangszín, természetes hangképzés (erőlködés nélkül a lehangosabb részleteknél, s álomszép puhasággal a halk hangzásoknál). A nagylétszámú kórusból 157-en vettek részt a turnén - biztos szólamtudással, s érzékeny éneküket hallgatva: értő műismerettel. Az a fegyelmezetség, amely nyilvánvalóan nem fegyelmezés eredménye, hanem belülről fakadó viselkedésmód, bármely profi együttes számára példa lehetne.

Az énekesek (sőt, sztárok) kíséretében kifejezetten rutinosnak mondható zenekar az oratorikus műfajokban is járatos. Hogy mégsem jött létre gyümölcsöző kapcsolat az apparátus különböző csoportjai között, annak oka elsődlegesen abban keresendő, hogy a karigazgató nem akart többet, mint végigjátszatni a művet. Ennek eredménye, hogy a hangszeresek zenei aktivitása alkalmanként csupán önkéntesen hozzáadott „többlet” volt; olyan alkalmakkor, amikor belefeledkeztek egy-egy magávalragadó részletbe.

A szólistákról jobb nem szólni; túl azon, hogy az intonáció szempontjából kifejezetten ké-

nyes helyeket képesek voltak tisztán énekelni (ugyan, mit ért ez a tisztaság!), a hallottak alapján alkalmatlanok ilyen rangú feladatra.

Olyan közeg jött tehát létre, ahol a zenekar aligha érezhette jól magát. A hallgató sem – aki mindvégig csak feszenghetett, aggódva a következő hangokért, s drukkolva a közreműködőknek.

A legkevesebbet ebből – szerencsére – a kórus észlelt. Ők készültek erre a szereplésre, várták – s most eljött az alkalom. Ennek örültek, s tiszta örömmük szépítette meg az előadás ólomlábakon járó idejét. Hogy Verdi melódiagazdag, érzékenyen harmonizált kompozíciójában gyönyörködjünk, azt más alkalomra kellett halasztanunk.

Július 9. MÁV Szimfonikus Zenekar

Pontosan egy héttel később, ugyancsak a MüPa Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében, Beethoven IX. szimfóniájának megszólaltatásában vett részt a zenekar. Ezúttal a karmesterre aligha lehetett panasz: Kobayashi Ken-Ichiro fogta össze az előadókat. A Manastuni Daikuwo Utaukai Kórust a Nemzeti Énekkar tagjai erősítették, három japán szólistához tenoristaként Mukk József csatlakozott.

Megint kaptunk (ezúttal is pozitív-tanulásgos) fegyelem-élményt; a kórus nem a mű közben foglalta el helyét, hanem kezdetől jelen volt. (Hasonló jelenség magyar viszonylatban leginkább a Zuglói Filharmónia Szent István Király-együtteseinek gyakorlatában otthonos; érezhetően nekik sem jelent problémát a színpadi zenehallgatás.) De szép is lett volna, ha a szólisták bevonulása sem töri meg a folyamatot – meg per sze az őket köszöntő taps!

Kobayashi – régi jó szokása szerint – varázsol, s eközben partitúra-ismeretének köszönhetően állandó kontaktust tart az adott pillanatban kiemelt fontosságú játékkal vagy szólammal. Ennek következtében kidolgozottan halljuk a zenei anyag áttört szövetét, s mivel a szem- és mozdulat-kontaktus az egész apparátusra kiterjed, minden muzsikussal megszólítva érzi magát. Más kérdés, hogy Kobayashi szárnyal – s hajlamos megfedkezni arról, hogy nem mindenki képes követni; azaz, elképzelései néha tényleges korlátokba ütköznek. A karmester – lehet, hogy ez is a „varázslás” része? – nem vesz tudomás erről, hanem a sikertelen megoldásokat (akár próbán, akár előadáson) esetlegesnek tekinti. Ez viszont azzal jár, hogy rajta kívül mindenki ismeri a kórképet – orvoslásra viszont nincs remény. Ezért

maradt hatástalan megannyi hirtelen dinamikai váltás, vagy fokozás, amely jól indult (túlságosan is), ám kifulladt, s nem tudott a csúcstra törni. Kiegyenlítettlen produkció született a részleteket illetően, ám a koncepciózus megtervezettség, a formai építkezés még a kevésbé sikerült részletekben sem tévesztette el hatását.

Ezúttal is amatőr kórust hallottunk, úgyse retetett, szólamtudással, de sajnos olyan hanganyaggal, amely kevésnek bizonyul a mű embert-próbáló nehézségeihez. Kobayashi, aki odahaza is dolgozik az énekkarral, tisztában van ezzel – s a Nemzeti Énekkar jeles erőinek segítségével sokat javított a hangzásképen. (Érdemes megemlíteni, legtöbbször – a japán kórushoz hasonlóan, biztos szólamtudás birtokában – vállalkozott a kotta nélküli éneklésre.)

A szólisták közül a bariton Asai Takahitónak jutott a legexponáltabb feladat, s ennek remekül tett eleget. Meggyőződéssel átélte előadása himnikus invokáció volt a kóruson felcsendülő Örömdához – s a kórus igaz öröme felragyogtatta a finálét.

A felejtenő pillanatokról a női szólisták gondoskodtak, a szólamok különböző nehézségéből adódóan elsősorban a szoprán. Be kellene látni: a szorgalom, az elszánt-kitartó akarat a hegyeket talán megmozgatja, de a lehetetlen megvalósítására képtelen. Idehaza gonoszul „szolfézs-hang” meghatározással szokás illetni azt, akinek „csak” a szólistasághoz alapfeltétel hanganyaga nincs meg, egyébként akár mindent tudhat... S ha valakinek hallhatóan nincs meg a szükséges magassága (csupán hangképzéskor tud oda feliskálázni), annak be kellene látni, hogy az a szerep, szólam, stb. nem őrá vár.

A zenekarnak ilyenkor külön többlet-feladat: pókerarcot vágni, bármi történéj is. Ez a mű előadása közben sikerült – ám a tetszésnyilvánítás hosszas idején elfogyott a kontroll (szerencsére csak néhány újabb tagnál).

A következő hét csütörtökén (16-án) a Vajdahunyadvára atmoszféra-teremtő környezetben adott Beethoven-estet, ezúttal vezetve karmestere, Kollár Imre vezényletével, a zenekar. A műsorra az ingyencsek sem panaszkodhatnak: az Egmont-nyitányt követően a C-dúr zongoraverseny, majd a Hármasszereny csendült fel. Két versenymű, Elisso Bolkvadze, valamint a Magyar Zongorás Trió (új felállításában: Szentpéteri Gabriella, Szecsődi Ferenc és Rádi Ildikó) szólójával. Szép példáját kaptuk annak, hogy a szabadtéri (tehát nagyobb százalékban a „kultur-turizmushoz” tartozó) rendezvényeket sem szükséges természetszerűen félvállról venni.

Az atmoszféra-teremtő környezetben, régi jó

szokás szerint, mellőzték a kihangosítást (ebből következően, nem számolhattak a mesterségesen megnövelt hangmassza letaglózó hatásával). Ugyanakkor, nem erőltették a hangerőt, felvállalva a természetesség jegyében a már-már bensőséges légkört. A közönség méltó partnernek bizonyult ehhez.

Az óriási platán lombkoronája a zöld megannyi árnyalatában pompázott a színpad megvilágításának köszönhetően, némelyik szinte irreálisnak hatott, s ezzel hozzájárult a látvány meseszerűségéhez. Mindehhez az épület-háttér, és a felhőjáték színterül a festői égbolt: a hallgatóság realitás-érzékét csak a kiéhezett szünyogok tartották éberen.

Szólt a muzsika, gyönyörködtetően. Tudtuk: nekünk – ugyanakkor, sajnos nem azzal az intenzitással, amely szinte érzelmi azonosulásra készíti a hallgatót. Katarzis-veszélytől egyetlen pillanatra sem kellett tartani.

A zongoraverseny szólistája, a grúz Elisso Bolkvadze Budapesten a Michel Sogny meszteriskoláját bemutató szólóestek egyikén debütált. Ugyanazokat az erényeit mutatta zenekari mű szólistájaként is: biztos szólamtudás, megformált frázisok, s mindenkor pontoságra-törekvés (leginkább a megfelelő-akarás szintjén). A minden pillanatra kiterjedő koncentrátság viszont épp ahhoz vezetett, hogy kevésbé érvényesült a különböző részletek súlya-jelentősége; nem voltak felfénylő pillanatok, és soha nem éreztük a kiküzdött megérkezés boldog elégedettségét. Mosolytalan volt még a zárótétel is; nem tudtam szabadulni a gondolatától: szerényen-személytelenül asszisztál egy olyan műben, ahol ő a szólista. Megbízható – ami nem kevés; de a nagy élményhez ez aligha elegendő!

A Hármaverseny problematikája abban rejlik, hogy a szólistáktól kamaramuzsikusi érzékenységet is vár. Van ebben gyakorlata a Magyar Zongorás Triónak (amelynek nemrég óta hegedűse Szecsődi Ferenc), akik „megszokták”, hogy minden felelősség az övék – számukra viszont épp a zenekari szövetben való otthonosság-érzet megtalálása jelentett sajátos feladatot. Vagyis, a zenekari szakaszok utáni megszólalás milyenségének kialakítása, az egymás között működő kommunikációnak a kiterjesztése, a zenekarral való dialógussá. Szépen megformált szólóik kvalitását mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a leghalkabb rezdülésekkel is magukra tudták vonni a figyelmet. Ami ezúttal egészen kivételes mértékűnek tűnt; a csend nem a közöny, hanem a ráhangolódás jele volt.

Köszönhető ez Kollár Imre irányításának, aki most is „kis léptékben” adagolta a zenei fo-

lyamatokat, az egyes formarészeknek hol ritmikus profiljára, hol pedig melodikájára koncentrálv. Ettől a hallgató úgy érzi, szinte mindig történik valami – tehát elég belefeledkezni a (kétségkívül kidolgozott) hangzás hullámzásába. Ugyanakkor nem hallgatható el, hogy ily módon a dirigens (miközben aprólékosan ügyel a kidolgozottságra) lemond a nagyforma perspektivikus megjelenítéséről. Ezzel a Hármaversenyben nem könnyítette meg a szólista-csoport helyzetét – de ugyanakkor kétségkívül megnehezítette, hogy a zenekari szólamok bármelyike, akár csak pillanatnyi figyelmetlenségből, elsikkadjon. A mérleg, összességében, ezúttal kétségkívül pozitív!

Szeptember 18.

Óbudai Danubia Szimfonikus Zenekar

Immár 10. alkalommal lépett fel a Budapesti Nemzetközi Bor- és Peczgőfesztiválon az Óbudai Danubia Zenekar. A 18. alkalommal megrendezett, széleskörű érdeklődésre számot tartó őszi program záróeseménye volt a gálahangverseny. Alapító és vezető karmestere, Héja Domonkos vezényletével népszerű műsort kínáltak, s érdeklődésre méltán számot tartó szólistát hívtak meg, Bogányi Gergelyt.

Komolyzenei örökzöldek: biztos siker – gondolhatnánk, részben joggal; ám az éremnek két oldala van. A viszonylag ismertnek tekinthető művek felcsendülő interpretációja nem önmagában méretetik meg, hanem ki-ki óhatatlanul is a korábbi emlékképeivel veti egybe. Több – az előadás tényleges minőségétől független – hatás eredménye tehát a tetszés. Berlioz hangszerezésében Weber: Felhívás keringőre című műve a közönség számára hálás nyitódarab. (Úgy tűnik, mégsem elég ismert; a keretező-visszatérő szakaszt megelőzően ezúttal is kivédhetetlenül felcsattant a taps!). Nem úgy a kürtösöknek, akik ezúttal korántsem voltak a helyzet magaslatán. A szólamvezető csellista szép hangon játszotta a szólókat, ám a tónus nem tudta feledtetni az iskolás/pedáns formálást és ritmizálást: mintha a kottakép mechanikusan pontos visszaadására törekedett volna, olyannyira nem engedte érvényre juttatni a táncos lejtést. Tény, a mű stilizált tánc – ám aligha azért viseli címében a tánc-nevet, hogy ráismerhetetlenül elrejtse! Héja Domonkos oldott vezényletét látva, és korábbi hangzó élményeket visszaidézve – tudhattuk csupán, mit hallunk valójában. Lehet, hogy a kellő mennyiségű zeneirodalom- és interpretációs ismeret hiánya is közrejátszik ebben – vagy

egyszerűen csak érződik az évadkezdet, amikor erősebben kötődnek a játékosok szemükkel a szólamukhoz, mint a dirigenshez.

Mendelssohn „Olasz” szimfóniája hallatán is e kettősség foglalkoztatta a hallgatót; az A-dúr hangnem felhőtlen ragyogását nélkülöznünk kellett a nyitótételben, s a folytatásban sem jöttek elő a szerző tünderei és koboldjai. Ami viszont egészen remek volt, az a III. tétel (egyébként rendkívül kényes) indítása. Itt már az első hangokkal eldőlt a tétel sorsa – ezúttal értőn, érzékeny zeneiséggel. Ehhez képest a finálé nem tudott többlet-élményt adni.

Különösen tanulságos volt tolmácsolásukban Csajkovszkij b-moll zongoraversenye. A már-már komolyzenei slágernek elkönyvelt művet ezúttal eléggé sajátos olvasatban kínálták. Aki bombasztikus hatású, elsőprő-lehengelő hangzást várt, meglepődhetett! (Más kérdés, vajon szert tett volna hasonló népszerűsége a mű ama klaviatúra-döngető szólók nélkül is?) A romantikus érzület ezúttal másként jutott kifejezésre: a zongoraszólam szabadabb deklamálásában, a cadenza-jellegű szakaszok egyéni artikulációjával. Tette mindezt látványos eleganciával a szólista. Különösen imponáló volt, ahogyan a hangtömböket valami belső, rendíthetetlen nyugalommal szólaltatta meg, a virtuóz pergő-technikát igénylő futamokat pedig magától értetődő természetességgel. Ennyit tesz, ha valaki Chopinen nevelkedik...

Ugyanakkor kétségtelen: a Fazioli zongora szélsőséges dinamikai kereteit aligha aknázták ki e műben. A zenekar igyekezett a kíséreten túl a szólista partnereként játszani; a Nemzeti Hangversenyterem színpadán sok olyan hangszerelési részlet-szépségben is gyönyörködhettünk, amelyek (főként kisebb pódiumon) többnyire elsikkadnak a hangzuhatok takarásában. Így viszont kihallhatók lettek az apró belső pontatlanságok – ezeken viszont a dirigens jó érzékkel mindig hamar úrrá lett.

A zenekari tagok összeszokottsága (bár új arcokat is láttunk) általában magvas hangzást eredményezett, mégis, mintha nem merték volna kockáztatni a szélsőséges dinamikai szinteket. Amit hiányoltam: a karmesterrel való konkrét kommunikáció. Héja Domonkos kifejező koreográfiája legalább annyira szólt a közönségnek, mint az előadóknak. Néha igencsak elkelt volna olyan aktuális instrukció, amely jótékonyan módosíthatná a hangzást. Persze, ehhez alapfeltétel, hogy a hangszeresek több figyelmet tudjanak szentelni a dirigensnek. Az a fajta összeszokottság hiányzott, ami a zenekar és vezetője együtt-

muzsikálását már a kezdeti években oly egyedivé tette – ehhez képest a rendszeres vendégkarmester távolságtartását véltem érezni, amit viszont készséggel írok az idénykezdés számlájára.

A ráadás apró ízelítő volt Bogányi szólóest-jeiből; felhívás – nos, nem keringőre, hanem arra, hogy figyeljük a hangversenykínálatot, mikor lesz módunk legközelebb pódiumon hallani.

Szeptember 20. Magyar Telekom Szimfonikus Zenekar

Parádés programmal köszöntötte a Beethoven–Bartók bérlet nyitókoncertjének közönségét szeptember 20-án a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben a Magyar Telekom Szimfonikus Zenekar, vezető karmestere, Keller András irányításával: Beethoven Coriolan-nyitánya és V. („Sors”) szimfóniája foglalta keretbe a bartóki életmű egyik központi darabjának, a két zongorára és ütőhangszerekre komponált Szonátának zenekari verzióját (Versenymű két zongorára és zenekarra). Szólistaként Ránki Dezső és Klukon Edit lépett fel, a rendkívül igényes ütős-szólamokat az Amadinda együttes két művésze, Rác Zoltán és Holló Aurél szólaltatta meg.

A koncert hangütését a nyitány adta: jó diszpozícióban játszó zenekart hallottunk, kiegyenlített vonóskarral (beérett az utóbbi évek megannyi minőségi törekvése!), s néhány kezdeti gikszeről eltekintve, remek fúvósokkal. Olyan együttest, amely biztos szólamtudás birtokában folyamatosan figyel a dirigensére. Ettől élettelt telt meg a pódium – s lehetetlen volt a jól ismert műveket pusztán újrhallgatni: fokozatosan kellett végigkísérnünk a tételeket, a kezdőhangtól az utolsó hang elhalásáig. Monumentális tablót vázolt fel a Coriolan-nyitány – de formátumban erre korántsem rímelt (rímelhett) a Sors-szimfónia. A mindinkább trenddé váló tempó-hajszolás ugyanis olyan mértéket öltött, hogy immár átírta a mű érzelmi-indulati tartalmát. A tempó ugyanis nem független a léptéktől – a megszólaltatottak horderejét óhatatlanul is csökkentette. Lehet, hogy a tudatos deheroizálás szándéka (is) vezette Keller Andrást, amikor nem adott időt a sorsmotívumnak és a folytatásnak, hogy megrendítse a hallgatót. Jelen-időben múltat idézett, amennyiben hangzó emlékképek előhívására kellett hagyatkozni, midőn – a gyorsolvasás analógiájára keresem a szót – elsuhant előttünk (jelen idejű kidolgozottsággal) a négy tétel történése. A gyors nyitótétel

folytatásaként érződött a tempó-kontraszt a II. tétel hallatán – ámde a személyes hang meghittségének megnyilvánulására, az intenzív jelenléttel megszólaltatott dallamok szügesztívítésére aligha kerülhetett sor. Az eredmény: szép zene, nem több. Aztán jött egy fergeteges scherzo, erőt-próbáló a mélyvonnásoknak (bírták az iramot!), ami a legszélösebbes romantikusok virtuozitás-igényét is felülmutta. Szinte szikráztak a vonók, a sebes iramban alig észleltük a hangmagasságokat (s így a dallamokat). Helyettük kaptuk a száguldás impresszióját. Ezt aligha lehetett fokozni; elmaradt tehát a Sorson diadalmas-kodó Hős megjelenése a fináléban, a kiküzdött győzelem. Erőnlételem dicsérő, hogy az együttesnek volt energiája a hangos befejezéshez (ami persze hatásában aligha veteledett a III. tétel bravúrával).

Kétségkívül, ez is egyfajta lehetséges olvasata a partitúrának – miként képregény- vagy rajzfilm-adaptáció is készülhet bármilyen tematikájú műből. Már csak az a kérdés, hogy ad-e, adhat-e érdemi többletet. A befogadói élményt tekintve, a végigélés mélyebb nyomokat hagyott volna – így maradt mindössze az elismerés a játékosok fizikai teljesítményéért. Azon pedig aligha csodálkozhatunk, hogy az együtt-lélegző összjáték nem mindig érvényesült; érthető, hogy amikor a sebesség- ill. mozgás-öröm előtérbe került, megingott a zenei építmény statikája. Hasonlóképp, csökkent a dinamikai kontroll is – a dallamjátszó hangszer (ill. szólam) alkalmi döntésén múlt, hogy – ellentétben a melódia karakterével – túlharsogja-e a kíséretet, vagy ragaszkodik a zenében fogalmazottakhoz.

A műsor „hídformájában”, a két ismert-népszerű Beethoven-mű között a centrális szerep a Bartók-műnek jutott. A hangversenyteremben ritkán hallható kompozíciónak már a műsorra tűzéséért is csak hálásak lehetünk! Az eredeti apparátus előadói (a tulajdonképeni négy szólistái) eleve élményt jelentenek a közönségnek; a hazai előadók eme rangos képviselői pedig külön inspirációt a zenekarnak. Várakozásunkban nem is csalódtunk: vitális előadás jött létre; kiváltképp nagy élményt jelentett a Bartók-muzsikában oly gyakran benne rejlő táncnak, táncos lejtésnek-lüktetésnek hangzó valósággá formálása. A bartóki zenei világkép dualitásának illusztrálására ideális művet hallgatva, mindhárom tételben a letisztultság-érzet volt a legerősebb. Az „apollói” és a „dionüszoszi” egyaránt közelinek tűnt – és a legemlékezetesebb percek a lassú tétel személyes vallomáshangja jelentette.

Az előadás képes volt ébren tartani a hallgatóság érdeklődő figyelmét – ennek kö-

szönhetően a szó minden értelmében „nyitott fülekre” talált maga a mű is.

A nyitókoncert: magas mércét állított. Várjuk a folytatást!

Szeptember 23. Savaria Szimfonikus Zenekar

Anélkül, hogy megvárnánk a Korunk zenéje 35. sorozatának befejeződését, rögtön a szeptember 23-i est után bátran kijelenthetjük: az idei kínálat (egyik) kiemelkedő eseménye volt a Savaria Szimfonikus Zenekar koncertje. A Katona József Színház remek választásnak tűnt – még a legnagyobb apparátust igénylő műsorszámokban is elfértek a játékosok a színpadon, s a tér-kínálta lehetőségeket kitűnően tudták hasznosítani a műsor első részében. Az estet vezénylő Tihanyi László művével kezdődött a program: Epilegomena – Jan Jansson a Tejtúton. Jan Jansson immár másodszor szerepel a szerző életművében: a Gyöngyössy Zoltán felkérésére 1987-ben komponált szólódarabot (Jan Jansson utazása Dániából Dániába) követte, ugyancsak a fuvolaművészek száma, a fuvola-szólóra és zenekarra komponált „kiegészítés”. A zenekar hallhatóan kedvvel szólaltatta meg a szerző értő irányításával a művet – legfeljebb a terem különböző részein elhelyezett muzsikusközpontok halk játéka sikeredett túlságosan is halkra; olyannyira, hogy a zarándok-ének nem volt felismerhető (élvezhető) a tolmácsolásukban, inkább afféle akusztikus háttérnek tűnt. A színházi környezetben arra gondoltam: talán nem lenne hatástalan, ha fény-effektus (megvilágítás) követné a szólista „útját”, hogy ne csak akusztikusan kelljen keresnünk a fuvolaszólo hangforrását.

Felépített műsorra vall, hogy Madarász Iván 1982-ben komponált Echója következzék; egy olyan darab, amely ugyancsak él a visszhanghatás térbeli elrendezésével. Folytatódott a játékosok aktív muzsikálása – kizárólag utasításokat követve aligha lehetne ennyire érzékeny, dinamikailag árnyalt előadást létrehozni. Ezen az estén örömmel regisztráltuk, hogy ismét affinitást mutat a kortárs-művek iránt a zenekar; méltó zenei leszármazottjaként annak az egykori együttesnek, amely remek produkcióival országos figyelmet érdemelt ki (tehát, az akkor lehetséges legtágabb értő fórum elismerését!), jóllehet, tagságában szinte teljesen kicserélődött.

Számomra az est csúcspontját Vajda János (a szerző által opera-novellának nevezett) műve jelentette: Apokrif – az őt kenyérről. A

tavalyi Budapesti Mahler Ünnepre készült kompozíció szólistája ezúttal is Fekete Attila volt. Most még a jelzészertű jelmez és kellékeket is nélkülözve került színre a darab – mégsem volt hiányérzetünk, olyannyira árnyalt volt a hang megjelenítés. Remekelt az énekes: nemcsak szövegének minden szavát lehetett érteni, hanem egyetlen pillanatra sem hagyott kétséget elbeszélése szereposztása iránt. Volt hangszíne az epikus elbeszélőre, a tartalmi kommentárra, az önidezetekre („azt mondom unokaöcsémnek”), s a néven-nem-nevezett „Ő” szavaira. Mindeközben zajlott a jelenidejű érzelmi-indulati történés, melynek megjelenítésében remek partner volt a zenekar. Vajda az elődök zenei nyelvének alapos ismeretében alakítja ki az általa használt „aktív szókincset”, s talán részben ezzel is magyarázható, hogy új művének akár már első hallásakor mindig valami ismertség-érzet ad biztonságot a hallgatónak. Így lehettek ezzel az előadók is – öröm volt látni, ahogyan a hosszasan szünetelő hangszerek játékosai mindvégig „benne maradtak” a történetekben. Igaz, megérte: a rafinált ritmikai struktúra, melyben hol egymást követték, hol pedig szinte áttűntek egymásba a már-már vizuálisan érzékelhető „síkok” (a narratívát a hangszeres anyag is leképezi), elementáris élményt jelent. A Capek-novella nyomán kialakított szöveg fanyar humorának tánc-lejtésű hangszeres aláfestése sohasem tévesztette hatását. Érdemes lenne repertoáron tartaniuk e művet – kölcsönös hasznára szerző-előadó-hallgató triásának.

A műsor hatásos fináléja volt Lendvai Kamilló Rapszódiaja, mely a MATÁV Szimfonikus Zenekar megalakulásának 90. évfordulójára készült. Itt lépett színpadra a legnagyobb apparátus, itt mutatkoztak meg a zenekari játék olyan erényei, amelyekre az előző darabokban nem nyílt lehetőség. Világos formálás, változatos hangulatú szakaszok sorjázása, mindig egyértelmű érzelmi-indulati töltéssel: olyan hallgatnivaló volt, amelynek megszólaltatását aligha kell „misszióknak” tekinteni (és még mennyi hasonló kortárs magyar műről mondható ez el!). Amit hallottunk: természetes, jelenidejű megszólaltatása napjaink zenéjének. Történt ez a partitúrákat belülről ismerő, értő zeneszerző-karmester irányításával, oldott légkörben – olyan hallgatók előtt, akiket aligha kellett meggyőzni az új értékes zene „fogyaszthatóságáról”.

„Aki nincs itt, az nem hiányzik” – mondotta volt Pernye András, olyan hallgatókra célozva, akiket szinte csak index-aláírásakor látott. A veszteséget mindenki maga gyűjti maga-

magának. Aki kihagyta ezt a hangversenyt, sohasem fogja megtudni, miről maradt le.

Szeptember 25.

Nemzeti Filharmonikus Zenekar

Bartók halála évfordulójának előestéjén került sor a Nemzeti Filharmonikus Zenekar idei évadnyitó koncertjére. Szeptember 25-én, az „Ének és szimfónia” címmel meghirdetett Klemperer-bérlet első estjének műsorán Haydn és Schubert egy-egy D-dúr szimfóniáját követően Bartók remeke, A kékszakállú herceg vára szerepelt. A kisebb apparátust igénylő szimfóniák időutazása olyan korbá vezettet, amikor a komoly- és könnyűzene között szinte még csak szaggatott vonal jelezte a határt; amikor a muzsika egyszerre gyönyörködtetett és jelentett kikapcsolódást. Kocsis Zoltán komoly kontrollra valló (felfokozott) mozdulatokkal biztosította a harmonikus hangzást: változatos karakterű tételek sorjázta mind Haydn „A reggel” elnevezésű, mind pedig Schubert III. szimfóniájában, s a tételeken belül megannyi színvillódzott, a hangszerelési finomságok érzékeny megjelenítésének köszönhetően. Külön öröm, hogy ezúttal úgy építették fel a ciklusokat, hogy nem hatásvadászóan gyors tűzjáték-fináléval kívánták lelkesült tapsolásra ösztönözni a hallgatókat.

A szünetet követően rövid „önreklám” következett, bejátszás, melyben a próba felvilágosító rövid hangképei között a Bartók-egyfelvonásos előadásának főszereplői a szavak erejét hívták segítségül, az ünnepi műsorszámmal való közvetlenebb kapcsolat megteremtéséhez.

Pontos statisztikai adatok hiányában is bátran állítható, hogy az utóbbi időszakban (években-évadokban) rendkívüli játszottágnak örvend fővárosunkban A kékszakállú herceg vára (miközben rendre szerepel neves fesztiválok programjában idehaza és külföldön egyaránt, s operaházakban világszerte). Hallhattuk-hallhatjuk az Operaházban (küzöbön áll egy egészen különlegesnek ígérkező bemutató!), látvánnyal vagy több-kevesebb szcenírozással a MüPában, és koncertszerűen további helyszíneken. Éneklik számosan, s játssza több zenekarunk, számos karmester vezényletével. Tehát, eleven életet él a mű, a rendszeres koncertlátogatók számára már-már repertoárdarab. Ettől másképp hallgatják/hallgatjuk, s ez a másként-hallgatás eleve értőbb befogadást biztosít. Mindaz megint jelesre vizsgázott a gyakorlatban, amit az ismétlés/ismétlődés lélektani hatásáról tudunk (elég Pernye András: Az ismétlés

elmélete című jelentős írására utalni). Köz-hely, hogy a bartóki partitúra kimeríthetetlenül gazdag – ám ezt a közhelyet ki-ki megélhette, mind „újabb” részlet-szépségeket (érdekességeket) fedezve fel. Talán hasonlóképp van a művel a Kocsis Zoltán alapos műismeretét kamatoztató Nemzeti Filharmonikus Zenekar is: ünnepivé az várzsolta az előadást, hogy egyszerre érvényesült a műismeret és a szölamtudás haszna és a színpadi jelenlét pótolhatatlan hatása. Nem voltak közömbös hangok, frázisok, szölamok. A partitúra villódzó sokszínűségben kelt életre. Zenei anyanyelv? – talán ez jelentheti a kulcsot az ilyen vitális muzsikáláshoz, melynek során a magától-értetődés megkönnyíti a hallgatói befogadást.

Ennek köszönhetően, megintcsak megélhettük azt az igazságot, hogy a disszonancia és a konzonancia: relatív. A szín-elemek gazdag kavalkádjába néha már-már észrevétlenül épültek bele a feszültségi elemek. (Kicsit úgy vagyunk ezzel, mint a megváltás-történetekkel; a kétségkívül megrendítő történet példázatát az ismétlődés elidegeníti – így a katarzis megélésére más szinten kerül sor. Másként: a felszíntől talán közelítünk a megfoghatatlan „lényeg” felé.)

Mint a bejátszásból megtudtuk, Komlósi Ildikó 140. alkalommal énekelte Juditot. Partnere a megbetegedett Alexandru Agache helyett Pallerdi András volt, aki hét éve énekelte először ezt a szerepet. Koncertszerű előadásuk többletét a minimális mozgások jelentették; ahogy szemkontaktust létesítenek (avagy nem), ahogy az indulat ösztönösen kifejezésre jut Juditnál. Pallerdi visszafogottabb gesztusainál épp a megközelíthetetlen-ségből való kimozdulás jelentett érdemi többletet. A bejátszás legnagyobb hasznát épp abban látom, hogy ott el is hangzott, ami elkerülhette a hallgatók figyelmét, ha nem olvassák végig a hangverseny programját (ahol a vendégművészek életrajzát követően szerepelt): Pallerdi Adynál talált rá a Kékszakállú jellemzésére, eszerint „olyan, mint minden ember: észak-fok, titok, idegenség, lidérces messze fény – és szeretné, ha szeretnék, és lenne valakié”. Továbbgondolásra érdemes!

Szeptember 27.

Magyar Telekom Szimfonikus Zenekar

Álom – zene: a most kezdődő évadban e témát járja körül a Magyar Telekom Szimfonikus Zenekar, a Fesztiválszínházban tartott matinékoncertek sorozatában. Szeptember 27-én a karmester Kesselyák Gergely vezette

a műsort, melyben a zenekar mellett a zongora játszotta a főszerepet. A Matinékoncertek jól illeszkednek a napjainkban oly divatos „családi programok” vonulatába, ahol mindig „zsákbamacska” egy-egy produkció fogadtatása – merthogy kiszámíthatatlan, hogy „milyen” a közönség. Vasárnap, amikor a MüPa megannyi játszóház-jellegű, ill. kézműves-foglalkozásnak is helyet ad, több generáció keresi fel a Fesztiválszínházat. Öröm látni a saját készítményű kincsekkel (festett üveg, dióhéj-katicabogár, kukorica-csutka-baba, stb.) érkező apróságokat, akik szívesen cserélik fel korábbi aktivitásukat – passzivitásra. Most ők a közönség – ez is játék, s ha a szülő uralja a helyzetet, könnyen kialakítható szabály-játék a csendben történő, figyelmes zenehallgatás.

Kezdődik a mese – Kodály Hány Jánosának bevezetőjével indult a műsor, majd a zenekarból szólólistává lépett elő Tóth Péter. Három „éji” darabot játszott (egy-egy noktürn Chopintól és Satie-tól, majd Bartók Szabadban című ciklusából következett az éjszaka zenéje) – ehhez „játékok” kapcsolódtak; előre megtudtuk, hogy méri a tetszést (a tapsok hosszát és intenzitását), és megfigyelési szempontot is adott a gyermekek nyelvén jól beszélő Kesselyák Gergely: társítsanak színt az egyes darabokhoz. Külön dicséretes, hogy előre megmondta: nincs „jó megoldás”, a fantázia birodalma határtalan... Hogy a Bartók-tétel kapta a legtöbb tapsot, abba nyilván beledolgoztak a kísérők – mindenestre azzal a haszonnal járt, hogy így még egyszer felcsendülhetett (íme, ismét az ismétlés...). Schumann Träumereien sem hiányozhatott az összeállításból – s a szünet előtt még egyszer szerepet kapott a zenekar: Grieg a-moll zongoraversenyének lassú tételében.

Amire nem hívta fel a figyelmet a műsorvezető, az a megnövekedett hallgatóság volt: a zongoradarabokat úgy hallgatta a zenekar, mintha őket is elvárásolta volna a gyermekközeg sajátos légköre. A kicsik (akiknek figyelme természetesen nem mindig arra irányul, amire a felnőttek szándéka szerint kellene) láthatták: amikor épp nem játszanak, a művészek is hallgatják a zenét. Szeretnivaló volt az együttes, ahogyan együtt élt a műsorvezető-karmesterrel és a kétségkívül heterogén publikummal.

A második rész még több tanulsággal szolgált: ekkor Berlioz Fantasztikus szimfóniájából hangzott el az első két tétel (Álmok, szenvedélyek és Bál), éspedig vetített háttér előtt: közben Dali-képek váltották egymást, megtervezetten, többlet-élményt nyújtva. Itt több veszély leselkedett, sőt, nemcsak leselkedett: a műsorvezető ugyan próbálta

„előkészíteni” a szokatlan látványra a közönséget (javasolva, hogy aki ijesztőnek találja a képeket, csukja be a szemét), a képeket bizony meg „kellett” beszélni! S ha a gyerek nem reagált, a szülő érezte magát indítva, hogy alkalmi műelemzővé lépjen elő. Veszélybe került a zenehallgatás – túl azon, hogy háttérzenévé vált! Szerencsére a meglepetés ereje hamar elillant, s visszatért a figyelem a zenekari muzsikához. Vagy csak a zene – leginkább példázat értékű történetekben hangoztatott – varázsereje műkö-

dött? Nem tudom, mennyi jutott el mind ebből a pódiumra – tény, hogy a Magyar Telekom Szimfonikus Zenekara olyan felelősséggel muzsikált, ami felnőtt-előadásokon is szép teljesítmény. (Hogy Dali művészetére sokak szemét rányitotta, további nyereség. Abban pedig csak reménykedünk, hogy akik mit sem tudtak korábban Berliozról, nem „tudásként” könyvelik el azokat a sztorikat, amelyekkel inkább a kísérőket próbálta szórakoztatni Kesselyák.)

Fittler Katalin

PRÓBAJÁTÉK FELHÍVÁS

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR próbajátékot hirdet

I. OBOA VÁLTÓ ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2009. október 30. (péntek) 10.00

helye: Zenekari székház (3525 Miskolc, Fábíán u. 6/a)

A próbajáték kötelező anyaga:

- Mozart: C-dúr oboaverseny I. tétel kadenciával

Zenekari szólamok (kijelölt részek):

- Beethoven: III. szimfónia – II. tétel, IV. tétel
- Mendelssohn: III. szimfónia – II. tétel: 32–42. ütem
– II. tétel 83–100. ütem
- Schubert: VIII. szimfónia – II. tétel
- Brahms: Hegedűverseny – II. tétel: 3–32. ütem
- Brahms: I. szimfónia – I. tétel: 121–146. ütem
– II. tétel: 17–23. ütem, 38–43. ütem
- Csajkovszkij: IV. szimfónia – II. tétel: 1–21. ütem
- Debussy: A tenger – Nr.2 Jeux de vagues : 17. –18
- Ravel: Le Tombeau de Couprin – I. Prélude: -2-es számig
- Rossini: A selyemlétra nyitány
- R. Strauss: Don Juan – L-től az N-ig
- Rimszkij-Korszakov: Scheherezade – II. tétel A-tól a B-ig
- Kodály: Marosszéki táncok – 55–66. ütem, 108–120. ütem, 189–197. ütem, 311–329. ütem

Jelentkezés: írásban, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!)

2009. október 26-ig levélben, vagy személyesen a zenekar irodájában
(cím: 3525 Miskolc, Fábíán u. 6/a).

A zenekari szólamok kottái az irodában átvehetők, ill. igényelhetők
H.–cs.: 9–16 óra között, p.: 9–12 óra között a 46/323-488-as telefonszámon.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

Bérezés: Kjt. szerint

Egyéb juttatás: étkezési hozzájárulás

A zenekar új Lorée Royal hangszer tud biztosítani.

Sikeres próbajáték esetén a munkaszerződés megkötésének a feltétele az érvényes erkölcsi bizonyítvány bemutatása.

Miskolc, 2009. szeptember 7.

Szabó Péter
igazgató

Reményi Ferenc:

Reményi Ede hegedűművész életrajza

– 12. rész

Gyönyörű, bensőséges kifejezéssel tudott játszani akkor is, ha vallásos hangulatban volt. Egy misztikus homályú templom ilyen hangulatot keltett benne. Szeretett a mise alatt szólint játszani, az „Offertorium”-ot, vagy a „Benedictus”-t. A 60-as években többször játszott a pesti belvárosi templomban, s minden ilyen alkalom sok közönséget vonzott oda. Liszt ismerte ezen előszeretettel, és mikor megkomponálta koronázási miséjét, egyenesen számára írta annak „Benedictus”-át.

Abogy a „Niagara Apó”-ban oly találóan jellemzi önmagát, Reményi számára a szépség az öröm folyvást bugyogó forrása volt. Ő nem csak hegedűművész volt, sőt zeneművész sem csupán. Ő vérbeli művész volt. A szépség minden formájában hatott rá, annak minden megnyilvánulását megérezte, megértette. Dante, Shakespeare, Petőfi, Victor Hugo, Michelangelo, Leonardo da Vinci, Rafael, Palladio, szóval minden nagy teremtő művész hatott érzékeny és fogékony művészelkére. Remekműveik folyvást lelki szemei előtt álltak. Ha a tollat kezébe vette, és bugyborékoló gondolatait kifejezni akarta, hozzájuk fordult. Azért oly színesek és oly változatosak az írásai. A történelem, különösen a magyar múlt dicső eseményei és alakjai lelkesítették játék közben, és zenei alkotásokra indították. A szabadság szent és fenséges fogalom volt számára, melynek kultuszát már a szabadságharcban megismerte, és később Amerikában, a szabadság eme klasszikus földjén tovább művelte. Ez indította őt amerikai szabadsághimnuszának szerzésére; az általa annyira dicsőített Mátyás király emléke pedig talán legnagyobb szabású szerzeményének: a „Magyar Nemzeti Himnusz”-nak megalkotására. Ha egy hősi magyart, vagy egy andalgot játszott, nemzeti barcainkon, vagy a puszták délibábján révedezett lelke. Tehát nem pusztán zenei megfontolások, hanem gondolatbeli elképzelések, és abból származó érzések, hangulatok irányították játékát. Született romantikus volt tehát, és nem csoda, hogy Liszt felvette a „Murlok” közé, és hogy Liszt, Wagner és a többi zenei forradalmár és reformátor lelkes híve lett. A programzene, vagyis az a zene, amely gondolatbeli elképzeléseket akar kifejezni, ez az irány felelt meg saját egyéni bajlamának.

Amellett egyáltalán nem szorítkozott ezen zenei műfajra; tudjuk, hogy nagyra értékelte Bachot; játszott ő minden kiváló zeneszerző-

tól, sőt igen értékelte a népzeneit is, és nem csak a magyar népzeneit. Csak egy követelmény volt számára: amit játszik, az zeneileg értékes legyen. Élesen meg tudta különböztetni például a magyar, skót, olasz, német népdalok közt a gyöngyöt a selejttől. Művészi voltát talán legjobban jellemzik 1863-ban, Észak-Olaszországban végzett hangversenykörútjának benyomásai alapján írt „Olaszországi levelei”, amelyek ugyanebben az évben jelentek meg a „Zenészeti Lapok”-ban. Ezen rendkívül érdekes irodalmi termékek valóságos művészi hitvallást képeznek. Megnyilatkozik a művészember túlárado eksztázisa, melyet városról városra vándorolva, benne az olasz reneszánsz mestereinek csodálatos remekművei keltenek. Nem tud betelni hatásokkal, elmélyed tanulmányozásukban, és hogy mennél alaposabb tudást szerezzen magának, mindenütt szakértőkhöz fordul. E levelekben az összes művészetekről és a legkülönbözőbb műalkotásokról van szó. A zene csak mint a művészetek egyike szerepel, bárha az író behatol az olasz zenébe is, különösen a 18. század nagy olasz zeneszerzőinek műveibe. Saját hangversenyeit csak úgy mellesleg említi.

Özvegy emlékeiben megemlíti, hogy Reményinek a művészi szépség iránti érteke már zsenge korában megnyilatkozott. A szülei házában volt Napóleonnak egy gipsz mellszobra, mely arannyal volt bevonva. Ez az ízléstelesség sértette a kis Ede esztétikai érzékét. Nem nyugodott tehát addig, míg fel nem mászott a szoborhoz, és egy póznával le nem döntötte. Egerben a székesegyház pompás, de nem ízléses műépület volt. Ezt Reményi nem szerette, ellenben órákig nézegette a szemben lévő, régi liceumot, melynek kopott, igénytelen külseje volt, de művészi érteke nagyobb.

Aki a szép tárgyakat úgy szereti mint Reményi, az többnyire nem elégszik meg időnkénti látásokkal, hanem magát állandóan körül akarja venni velük. Ez a vágy vezet a gyűjtési szenvedélyre. Reményi is szenvedélyesen szeretett gyűjteni, mely szenvedélyét folytonos utazásai közben, mint művész könnyen elégitette ki. A 70-es években, rákospalotai lakásán valóságos kis múzeumot hordott össze régiségekből, képekből, csecsebecséből és ritkaságokból, melyeket vagy megszerzett, vagy ajándékba kapott. Különösen Erdélyből hozott akkoriban sok régiséget. Midőn 1876-ban kivándorolt, gyűjteményének egy részét a

Nemzeti Múzeumnak ajándékozta. Konstantinápolyból igen értékes numizmatikai gyűjteményt hozott baba, melyet báró Prokesch-Osten internuncius – kinek vendége volt Reményi –, küldött a Tudományos Akadémia számára.

Mindent tudott gyűjteni, csak vagyont nem. A pénzzel nem tudott bánni. Határtalan jótékonyága és gyűjtési szenvedélye, valamint bobém könnyelműsége miatt mindig nehéz anyagi viszonyok közt élt. Állandó bevétele nem volt. Tartozásait olykor nem lehetett másképp fedezni, mint műtárgyainak elzálogosításával vagy elárverezésével. Így aztán mindene elkallódott, amit oda nem ajándékozott idejében a Nemzeti Múzeumnak.

Nagy földközöri utazása újabb kitűnő alkalom volt egzotikus műtárgyak gyűjtésére. Különösen Kínában, Japánban kincseket érő darabokat szerzett. Volt többek között antik kínai vázája a Ming-dinasztia korából. Bombayban pedig egy régi, indiai bázkapu annyira megtetszett neki, hogy megvette, és egyéb kuriózumokkal együtt ládába csomagoltatta. Azonban nem vihette magával; azután pedig nem törődött vele, valószínűleg nem volt pénze az elszállításához, vagy nem tudta, hová irányítassa, és mit csináljon azzal a kapuval. Sok baja volt vele Stockinger akkori bombay-i főkonzulnak is, míg végre – úgy tudom – elárverezés útján kelt el. Midőn Reményi 1890 derekán Párizsba visszatért, sürgette szüleit, hogy küldessék el sürgősen a bombay-i eladásból fennmaradt 3200 és néhány forintot a magyar belügyminisztérium részéről Párizsba, az osztrák–magyar főkonzulátushoz. Mennyire különbözik e tekintetben Hopp Ferencről, a Calderoni és Társa budapesti látszerület tulajdonosától, ki hasonló utazási és gyűjtési kedvetelést üzött, de emellett körültekintő, számító üzletember is volt, és állandó lakhellyel bírt budapesti „Buitenzorg-villá”-jában, mely külön e célra volt berendezve. Hopp külföldi szerzeményei nem veszték el, hanem szépen összegyűltek, és már Hopp életében főképp az ő saját, és barátai gyönyörűségére szolgáltak, most pedig egyik legértékesebb nyilvános gyűjteményünket alkotják (Hopp Ferenc keletázsiai művészeti múzeum).

Reményinek a gyűjtési vágy csak futó öröm, de annál maradandóbb szenvedés forrása lehetett, minthogy már életében minduntalan túl kellett adnia gyűjteményein.

Reményi három évi dél-afrikai időzése alatt különösen régi, értékes hegedűk gyűjtésére adta magát. Hogy miképp jutott hozzájuk, ezt 1891 január havában, Londonban, az „Evening Star” tudósítójának beszélt el. Midőn a nantes-i edictum (rendelet) visszavonása után sok hugenotta kivándorolt Franciaországból Hollandiába, a vagyonosabbak magukkal vitték értékes tárgyaikat, így jó hegedűiket is. Midőn aztán a holland kormány leszállította a hugenotta jövevényeket a Fok-földre (akkor még holland gyarmat volt), ezek magukkal vitték, vagy maguk után küldték értéktárgyaikat is. Utódaik idővel finom kultúrájukat elvesztették, elbúrosodtak, hegedűjüket nem használták, de megtartották. Így jutott hozzájuk Reményi, ki értéküket azonnal felismerte. Valami 30 régi, részben kitűnő hegedűt szerzett össze, úgy hogy 1890-ben saját bemondása szerint 47 hegedűje volt. Joggal szakértőnek tartották őt tehát e téren is, amit a következő eset bizonyít (nekrológ a „The World” 1898. május 16-iki számában).

A new-yorki Jefferson Marketen lévő rendőrbíróságon ítélezni kellett oly esetben, ahol egy hegedű értéke volt meghatározandó. Reményi, ki mint szakértő volt meghíva, játszott a hangszeren, mígnem maguk a foglyok is sírva fakadtak („until even the prisoners cried”). Azok, akik Reményit hallgatták, hajlandók voltak binni, hogy a kezében lévő hegedű bűbájos hangszer. Pedig Reményi – játékát végezvén – kijelentette, hogy a hegedű bizony nem Stradivárius, ahogy állították. Amerikai, utolsó időszakában (1891–98) Reményi szintén létesített művészi gyűjteményt new-yorki otthonában, mely valóságos múzeum volt, tele képekkel és ritkaságokkal, melyeket távoli országokból hozott magával. Amerikai ismerősei szerint voltak kiváló műbecsű tárgyak is köztük, a többi közt Greuze-nek és Philippe de Champagne-nak egy-egy képe. A gyűjteménybeli Greuze-képről és a Chicago Art Institute-ban lévő Rembrandtképről, mely „A szolgálóleány” név alatt ismeretes, egy rövidke, de felette érdekes összehasonlító vázlatot írt („Paintings-Greuze and Rembrandt”), melyből a következőket idézem, mint művészi felfogását és érzését élesen jellemző részleteket:

„The Greuze is true and more ideal than „The Servant Girl” of Rembrandt, but the Rembrandt's treatment of his subject is still truer though less ideal. Greuze looked into the face of his subject and put her up into heaven; Rembrandt looked also into the face of his subject, and put her into his heart. His artistic heart was his heaven and a grand heaven it was – a heaven full of human radiancy. A truthfulness which reflects with an extra haloed glory on the firmament of art, where

he was such shining sun. I would say was a Sebastian Bach with a glimpse of Beethoven, and Greuze was a Chopin with a glimpse of Mozart. Art possesses me entirely. With me it is not an agreeable pastime; it is my life, my blood, my everything.”

(Greuze képe őszinte és igaz; eszményibb mint Rembrandt „Szolgálóleány”-a, viszont Rembrandt hitelesebben, bár kevésbé eszményien dolgozza fel témáját. Greuze szembe fordul alakjával, és felhelyezi a mennybe; Rembrandt is az arcába néz, de a szívébe fogadja. Az ő művész-szíve volt a mennyek országa, és ez a mennysorság hatalmas volt – telve emberi ragyogással. Ez az őszinteség tükröződik külön fénykoronaként a művészet égboltján, amelynek ő fénylő napja volt. Úgy is mondhatnám, Sebastian Bach volt, Beethoven elővillanó arcavonásaival, Greuze pedig Chopin, akiben Mozart elmosódott alakjára lehet ráismerni. A művészet engem teljesen a hatalmában tart. Ez nem valamiféle kellemes szórakozás nekem; ez az életem, a vérem, a mindenem.)

Amerikában ő általában kiváló műértő hírében állt. Olykor a szoros kapcsolatot valamely családdal a zenén kívül a képzőművészet képezte. A Dunlevy Kelley családban például kivált azért érezte magát otthon, mert házuk művészi ízléssel volt építve és berendezve.

Hogy öregségében sem lobadt le gyűjtési mániája, mutatja a következő eset, melyet egyik amerikai barátja beszélt el.

„Egyszer elkísértem Reményit egy műkereskedőhöz, hol egy bizonyos művésznek képei, körülbelül egy tucat kaliforniai tájkép, volt kitéve eladásra. A művész megszorult, és hogy pénzhez jusson, az egész sorozatot egy bizonyos összegért átengedte a kereskedőnek. Alig hogy Reményi megpillantotta a képeket, kijelentette, hogy jó művész munkái. Felkért, hogy tudakoljam meg árukat. A kereskedő azt mondta, hogy 15 dollárért bármelyiket odaadja. Reményi azt hitte, tévedés forog fenn, és még egyszer kérdést intéztetett hozzá. Midőn a kereskedő megmaradt az árnál, Reményi azt mondta: „Megtartjuk valamennyit”. A kereskedő kérdezte, hová küldje a képeket? De Reményi igen izgatott volt, és azt felelte, hogy szükségtelen volna elküldeni, mert ő maga fogja elvinni. Azután hozzám fordulva így szólt: „Fáradtságot okozok Önnek, de hozzám való rokonszenvének ez lesz a próbaköve. Nekünk magunknak kell a képeket elvinnünk.” – „Miért?” – „Először is azt hiszem, hogy ha nem visszük el azonnal a képeket, a kereskedő meggondolja magát, és más árat szab. Én pedig igazán nem tudnék lemondani róluk.” Így aztán a képekkel a hónunk alatt elindultunk. Reményi szinte futólépésben ment. Sokan felismertek minket és utánunk néztek. A szállóba érve Reményi körbe

állította a képeket szobájában, és valóságos táncot járt örömeiben a jó üzlet felett. Örömtáncának még javában volt, midőn kopogtak az ajtón, s Reményi olyan halvány lett, mint valami kísértet. Ujját szájára téve csendre intett. Midőn a kopogás erősödött, így szólt: „Tudtam, hogy felfedezik tévedésüket, és most a képekért jönnek. De megfizettük és az elismervény a kezünkben van. És ugyebár, az üzlet az üzlet.” Újfent kopogtak. Reményi most izgatottan felnyitotta az ajtót; vele szemben a szobapincér állt, kezében Reményi zongorakisérőjének névjegyével. Reményi igen meg volt könnyebbülve, borralót adott a fiúnak, s azt mondta: „Mondja meg neki, hogy jöjjön fel.”

(Megjegyzés: Reményi szép festmények iránti vonalmáról tanúskodik, hogy amikor Párizsban volt, megkérte Liszt hozzátartozóit, engedjék meg, hogy Madarász Viktor másolatot fessen számára, a Lehmann által készített Liszt-képről. A másolat később Reményi Ede bátyjához, Antalhoz került, aki azt végreendületében a Nemzeti Múzeumra hagyta. Ezzel kapcsolatban egy helyreigazítást közlünk. A Reményi-életrajz 2. részében (Zenekar, 2008/1) tévesen szerepel, hogy a Lehmann-kép az 1871-es párizsi kommun alatt tűzvész áldozata lett. Eckhardt Mária szíves közlése nyomán hívjuk fel rá a figyelmet, hogy a Lehmann-kép Párizsban, a Louvre-ban látható.)

De Reményire nemcsak a holt szépségek hatottak, hanem az élők is, ami alatt a szép nőket értjük. Hiszen a szép nő egyben természeti és művészi szépség is. De a női szépség nem erotikailag, hanem inkább mint esztétikai inger hatott rá. Az örök Szépnek egyik megnyilatkozása volt számára. Egyszer így szólt egy amerikai hölgytársaságban: „Mindig szeretek fiatal lányokkal találkozni. Szeretek mindent, ami fiatal, szabad, és (bocsánatot kérek) szép. Minden szépség élvezet számomra. Csak így érzem, hogy élek. Ha egy szép fát látok, ha egy madár édesen dalol, ha egy hajó kecsesen vitorlázik, ez mind gyönyör számomra. Így teszem boldoggá az életet, mert bárha folyvást öregszem, felette szomorúvá válnék, ha nem keresném ki belőle azt, ami élvezetet szerez.”

Reményi nagyon szerette a szép gyermekeket is. Mary Dunlevy Kelley asszony elbeszéli, hogy Reményi, ki igen sokat járt a házába, igen kedvelte 12 éves fiacskáját. E szép gyermek számára új és új neveket talált fel, amelyekben csodálatát fejezte ki. Leginkább „Adonis Apollóniá”-nak hívta. „Oh, te medaillon-arcú kis fickó!” – kiáltott fel egy napon. „Sajnálak téged, mert az emberek szépséged arányában fogják szellemedet megítélni, míg az ilyen tökfajú emberektől, mint én vagyok, nem várnak semmit, s ha mégis fényes szellemet („brilliant intelligen-

ce”) találunk nála, meg vannak lepődve.” Reményi mindig csak az esztétikai ingert, és nem a durva érzelmi kéjvágyat kereste. Ő, aki szerette magát a szépség mindenféle megnyilvánulásával körülvenni, nemcsak hogy inyenc nem volt, hanem étel, ital és dobányzás dolgában valóságos aszkéta módon élt. Mikor 1891-ben Magyarországon időzött, már régen vegetáriánus életmódra adta magát. Ezt Edisontól, a híres amerikai feltalálótól sajátította el, aki képes volt, amikor valami gondolat megvalósításán törte a fejét, napokig csakis gyümölcsön élni. Ilyenkor Edison elzárkózott, és mindaddig folytatta munkáját, míg célját el nem érte. Reményi utolsó éveiben, midőn beteges volt, kizárólag tejjel, almával és száraz Graham-kenyérrel (gyógykenyérrel) táplálkozott, szeszes italhoz, dobányhoz hozzá nem nyúlt. Egyszer Chicagóban fényes bankettet rendeztek tiszteletére, válogatott menüvel. Reményi érintetlenül hagyta a finom ételeket. Amikor a menü közepén tartottak, elővett zsebéből egy darab száraz kenyeret, és egy pohár tejet kért. Ez volt egész ebédje.

Reményi művész jellemrajza nem volna teljes, ha írói munkásságáról meg nem emlékeznék. Nyomatásban ugyan kevés jelent meg tőle, de annál több, irodalmilag értékes levél és vázlata maradt meg kéziratban. Nyomatott iratai is, melyek tudunkkal főleg a „Zenészet Lapok” hasábjain jelentek meg a 60-as években, az irodalmi levél alakját mutatják. A már említett olaszországi leveleken kívül ide tartoznak konstantinápolyi levelei, melyekben Kabuli basa háremében és Abdul Aziz Khán szultán előtti fellépéseit írja le, egy berlini levél a porosz király előtti szerepléséről, és penzingsi levele, amelyben látogatását Wagner Richárdnál írja le. A konstantinápolyi leveleket könnyed, gördülékeny stílus, és jóízű humor jellemzi. A berlini levélben, melynek hasonló jellemvonásai vannak, megkap minket egy vonás, mellyel művészi impresszionizmusát jellemzi. Midőn a királyi díszterembe vezetik, mely a bangverseny számára ki volt szelelve, egy művészileg gyönyörűen kiképzett lépcsőzethez ér. Itt felkiált, hogy miért nem itt lesz a bangverseny, mily lelkesedéssel tudna játszani a művészi milióban. A bazafias hang mindenütt kicsendül. A 60-as években, a külföldön is mindenütt – uralkodók előtt is – fekete, magyar szabású, zsinóros rubában, csizmában lépett fel. Rubázatain kívül, a műsorba mindig felvett magyar darabokkal dokumentálta magyar voltát, és ambíciója volt elismertetni, hogy van magyar kultúra, van magyar géniusz. A penzingsi levélben nem csak Wágnernek, a nagy zeneművészeti reformátornak kiűnő jellemzése érdekel bennünket, hanem lán-dzsatorése a művész fenséges hivatásának érdekében is.

Hogy francia nyelven írt válaszirata Liszt „Les Bobémiens et de leur musique en Hongrie” című röpiratára megjelent-e nyomatásban, nem tudom. Ami magyar újságokban megjelent e témáról, az talán csak kivonat abból. Mindenesetre állásfoglalása e kérdésben végérvényesen helyreigazítja Liszt tévedését. Megállapítja, hogy igen is van magyar zene, csak hogy abba –, mint hogy a magyar nép a zenéjét, legalább ami a nem vokális, hanem instrumentális előadást illeti, századok óta kiszolgáltatta a bevándorolt, teljesen idegen fajú, a magyar nép lelkületétől távol álló, ezért zenéjét meg nem értő, s azt elferdítő cigánynak – cigányos elemek vegyültek, főleg a harmonikus és ritmikus részekbe, valamint a cikornyás fioriturákba (díszítésekbe). A hozzáértő magyar fül azonban ezen idegen, cigányos elemeket élesen megkülönböztetheti az eredeti magyar elemektől. Eredeti cigányzene, legalábbis itt Magyarországon, nincs is. Később maga Liszt is belátta tévedését.

Ami kéziratú leveleit illeti, azokat két részre lehet osztani. Vannak olyanok, amelyekben komoly hangon, és tudományos felkészültséggel művészi tárgyáról értekezik. Amerikai életrajzában egy egész sorozatát találjuk az ilyen értekezéseknek, melyekre nézve azt óhajtottam, hogy fennmaradjanak, mert szándéka volt művészi tapasztalatait, az egész földkerekségen szerzett etnográfiai és kulturális észleleteit, filozófiai nézeteit egy majdan megírandó, nagy műben közzé tenni. E vázlatok a következők:

„A zene”, „A népies zene”, „A hindu zene” (reprodukció a calcuttai „Daily Englishman”-ból), „Az amerikai civilizáció, szemben az európaival”, „Olaszország és a reneszánsz aranykora”, „A múlt és jelen építészete”, „Görög és japán művészet”, „Az Egyesült Államok jövője”, „A természet szépségeinek szeretete”, „Gabriele d’Annunzio”, „Niagara Apó”, „Tanulmány Bachról”, „Hegedűk és hegedűkészítők”, „Festmények. Greuze és Rembrandt”, „Aforizmák”.

(Itt jegyezzük meg, hogy ezek a tanulmányok a Gwendolin Dunlevy Kelley és George P. Upton által, „Edouard Reményi” címmel, 1906-ban kiadott, majd 2000-ben ismét megjelentetett – University Press of the Pacific, Honolulu, Hawaii – könyvének 3. fejezetében (133–185. l.) található. A mintegy 250 oldal terjedelmű könyvet Reményi Ferenc fia, Reményi Géza bocsátotta a rendelkezésünkre.) Igen messze vezetne ezen angol nyelven írt tanulmányok és gondolatok ismertetése. Néhányat (Greuze és Rembrandt, Niagara Apó, a Bachról írt esszé) már említettünk, a hindu zenéről szólót pedig az életrajzban már felhasználtuk. Általában rendkívül sokoldalú szellemi érdeklődés, tudás vagy pedig intuíció nyilatkozik meg ezen elejétől végéig érdekesen megírt dolgozatokban, melyekben gondo-

latait, nézeteit világosan, olykor patetikus sőt dítirambikus stílusban fejezi ki. Átbató és messzelátó szemének megfigyelései ezek. Így például a D’Annunziával készült interjú olvasásakor szinte előre látja e tehetséges, akkor még fiatal olasz irodalmár felforgató szerepét. Vagy pedig, midőn a 80-as évek közepén, tehát csak mintegy 17 évvel Japán európaizálásának kezdete után, ott szerzett benyomásai alapján megállapítja, hogy Japánnak megnyitása az ősi japán művészet elpusztulását jelenti.

Aforizmaiból, melyek szintén levelekből valók, néhányat ide iktatok:

„Art is a virgin who resents and revenges herself on anybody who is rash enough to soil her. (A művészet olyan szűzlány, aki megharagszik mindazokra, és bosszút áll rajtuk, akik arra a meggondolatlanúságra vetemednek, hogy bemocskolják.) „A little too much is much; a wee bit too little is not sufficient.” (Ami kicsit sok, az már túl sok; a valamicske pedig nem elegendő.) „If a musician would be vain, whisper into his ears the name of Beethoven; and if, on hearing that name, the musician does not collapse, stick a pin into him as into a full-blown up bladder and just look at his collapse.” (Ha egy muzsikus beképzelt, súgd a fülébe Beethoven nevét; ha ettől sem omlik össze, szúrj belé egy gombostűt, mintha felfújt hólyag lenne, és figyeld, hogyan roskad össze.) „There are but two things absolutely absolute; those two things are Love and Art.” (Két abszolút tökéletes dolog létezik: a szeretet és a művészet.) „Duty is the only joy; work the only consolation.” (Egyetlen örömrünk a szolgálat; vigaszt csak a munka ad.) „You are hard at work; you do well to do so. Angels must work; only drones do not. Besides Leonardo da Vinci says: „Vogli sempre quel che tu debi.” (Keményen dolgozol; mindent megteszel, hogy jól végezd munkádat. Az angyaloknak dolgozniuk kell, csak a semmittevők henyélnek. Leonardo da Vinci még hozzáteszi: „Mindig az történik veled, aminek történnie kell.”) „In some respects it is good to be lenient; I can’t be, I’m sorry to say, in art matters. Art, real art is absolute and not lenient either when judged by Michelangelo or Schumann.” (Bizonyos tekintetben jó megbocsátónak lenni; sajnálom, hogy ezt kell mondanom, de a művészettel kapcsolatos dolgokban én erre nem vagyok képes. A művészet, az igaz művészet tökéletes, és nem elnéző akkor sem, ha egy Michelangelo, vagy egy Schumann mond róla ítéletet.) „If the young musician takes his art into his soul and heart, he will become one; if not, not. He ought to grow.” (Ha egy fiatal muzsikus a lelkéből és a szívéből meríti művészetét, akkor még lehet belőle valaki; ha nem, akkor nem. Akkor még fejlődnie kell.) „Die echte

Verklärung in der Kunst ist das ewig Natürliche.” (A művészet az örök természetesség által dicsőül meg igazán.)

Az Amerika jövőjéről írt nyilatkozatban megállapítja, hogy az Egyesült Államok szerkezete a legegészségesebb alapokra van fektetve, hogy nem nehezedik rá a múlt idők nyomasztó tradíciója, minek folytán itt korlátlan fejlődés és érvényesülés nyílik meg úgy az összesség, mint az egyén előtt. Ezért fel fogja szűzni a vénülő Európának minden, még életre képes és törekvő elemét. Lakosságban szaporodva és saját területét teljesen kultiválva, hatalmát végül ki fogja terjeszteni az egész amerikai földrészre. Kultúrája még kissé nyers, de máris van művészete, és ha ezt a hivatott tényezők gondosan ápolni és fejleszteni fogják, akkor lesz saját nagyszabású és értékes nemzeti művészete is. Megjövendöli tehát, hogy a világ leghatalmasabb nemzete lesz. Ezen nyilatkozatából és más hasonlókból megállapítható világpolitikai éleslátása, és az, hogy ő, bár művészeténél és örökös vándorlásainál fogva sok tekintetben kozmopolita volt, de azért elsősorban mindig magyar szülőhazája fiának érezte és vallotta magát, másodsorban pedig az Egyesült Államokat szerette legjobban, hol második hazára lett. Saját szempontból feltétlenül igazat adok nagybátyámnak, hogy a fehérfaj összes, még egészséges és életképes ereje az Egyesült Államokban fog koncentrálni. Hogy ki lesz azonban a világ ura, ez azon harc kimenetelétől függ, amely feltétlenül be fog következni, akár Japán szervezi meg, és bírja imperialista politikára az óriási, öserejű, egységes és tisztavérű, intelligens kínai népet, akár a nemzeti önvédelem kényszeríti Kínát a nagy átalakulásra, a fölényes fehérfaj kultúrával szemben.

Megállapítható mindezekből, hogy Reményi, ha nem lett volna nagy művész, kiváló íróvá fejlődhetett volna, sőt művész és író is lehetett volna egyszerre, mert tehetsége volt elég, csak nyugtalan, bohém élete kizárta a nyugodt és folytonos írói működést. Nagy kár, hogy élete utolsó pillanatáig folyton robotolnia kellett a megélhetésért, és így nem jutott hozzá tervezett összefoglaló művének megírásához sem.

Leveleinek második csoportját, az intim magánleveleket a bangoknak egy sajátosság, egészen egyéni akkordja jellemzi. Hármashangzat ez, amelynek tonikája az emfázis (érzelmi nyomaték), dominánsa a humor, és közbenső terce az ötletes szellemesség. Az emfázis a művész könnyen lelkesülő, lobbánkony lelkének természetes megnyilvánulása, mely bizonyos nagyzólfó kifejezések használatára indítja. Humora olykor bobó, pajzán, telve népies kifejezésekkel, fordulatokkal, és saját készítményű, a címmel való viszony-

ból, vagy pillanatnyi körülményekből eredő, új, komikus szavakkal. Egy örökké ifjú, szinte gyerekesen naív, optimista életkedvű lélek emanációja (kisugárzása). Nem ritkán mondhatatlan báj ömlik végig sorain. Ötletei csapongók, és villanásai egy sokat tapasztalt, olvasott és világlátott ember elméjének. Alig van levele néhány utóirat nélkül; a földolgot sokszor ezekben mondja. Hogy a jellemző vonásokat bemutassuk, néhány levelét időbenli sorrendben idézzük.

Reményi 1860 szeptember 16-án Rimaszombaton, hová első nagy magyarországi körútja folyamán jutott el, megismerkedett Tompa Mihállyal, kívül szoros viszonyba lépett. Tompa megígérte, hogy dalokat fog írni, melyeket Reményi megzenésít. Főleg ezen tárgyban leveleztek egy ideig egymással. Közlöm Reményi egy levelét Tompához, Lőcséről, 1860. szeptember 22-éről keelve.

„Édes Miksucsám!

Tele vagyok dallal! Oh-oh, a többi már tudod. Készítsd mentül előbb a költeményeket. Ha egy párral netalán tán kész lennél in einigen Tagen (néhány nap múlva), azokat elküldhetnéd szépen Pozsonyba, poste restante a nevem alatt. Írj..... vagy irass más által, de írj! Híved: Reményi Ede.

Utóirat: Ez már aztán az élet! Az egész éven át fel és alá köszölöm a két magyar hazát. Schönes Leben führen wir, nun so lebe wohl, Du famoser Kerl Herr von Stumpf! (Szép az élet, amely bennünket vezérel, élj hát boldogul, Te remek fickó, Te híres Herr von Tompa!) Téged Bach így nevezett volna el. (Bach alatt itt természetesen a germanizáló Bach miniszter értendő, kiről feltételezi Reményi, hogy Tompa nevét is Stumpf-ra változtatta volna át.) Így én még sokat firkálhatnék a Te gyönyörűségre, de én csak annyit akarok, hogy éppen összefusson a nyál a szádban. Speichel nicht das Wasser soll dir im Munde kommen. (Víz sem tudunk inni, ha a számban nem fut össze a nyál.) Tisztelem a hanvai templomot. A lelkesedés mindenütt követ. Rozsnyón szép koncert volt. Ma Lőcsén – ezek a szépsi németek fene tisztabáti magyarok (vagyis hazafias érületűek). Hétfőn Iglón, kedden Késmárkon, aztán Liptószentmiklós, Besztercebánya, Léva, Nyitra és Pozsony, hol dalaid várni fognak rám. Pusziom feleségedet, akár engeded, akár nem. Pá! A haza szeretetében.”

Szembetűnő a levélben egy bizonyos bizalmaskodó, élcélődő, bohém hang. Nem csoda tehát, hogy Hanvay Zoltán közlése szerint Tompa nagyrabecsülte ugyan Reményit, mint kiváló művészt, és meleg érzésű hazafit, de excentrikus (hóbortos) egyénisége, és a levelein is átvonuló bizalmaskodó modor visszatetszést szült a komolyabb életfelfogású költőnél. Reményi bobó ötleteit jellemzi, hogy

egy másik levélben így írja alá magát: „Pá..... Eduard, alias Reményi Ede cébmeister.” Egy harmadik levelében pedig: „Az Úrnak alázatos csizmadiamestere, és a „Gyilkos fenék malom volna, ha volna...” (Tompa-féle népballadához írt zene) szerzője.” Ez allúzió (utalás) a rimaszombati és más városok csizmadia cébeire, melyek Reményit cébmesterré választották.

Reményi Ede Veszprémben, Lengyel S. fényképész műtermében

Most két, Schambach János kassai kereskedőhöz írt levél következik, ki a művésznek földije volt. Igen szívélyes, baráti viszonyban álltak egymással, és a 70-es évek elején élénk volt a levelezés, különösen Reményi Károly részéről, ki azon időben művész bátyjának úgyszólván mint titkára és impresszáriója szerepelt. A levelezést is jobbára ő végezte. De maradtak fenn Reményi Ede részéről Schambach-hoz intézett levelek is. Ezekben furcsán torzított helyesírást használ, tréfából, minek nyitja valószínűleg az, hogy a Schambach család egyik-másik tagja, különösen Schambach mama nem igen jól tudtak magyarul, vagy tájszóvalással beszéltek. Schambach valahányszor Pestre jött, felkereste a művészt vagy családját, és bozott magával jó kassai sonkát, vagy pedig küldött ilyent. Találunk erre célzatokat az alábbi levelekben.

1873. március 23. Pest, Mészáros u. 3.
„Édes Schambach bácsi!
Köszönöm a tudakozódólódólódásodat én felőlem. Igen is élek, mint Te, megjöttem-érkeztem az fáraók jországból, (Plotényi) Nándor otthon. Yithol pedigtelen egy élő fiút és egy még élőbb leányt, és egy legislegelőbb feleiséget találtam. – Egyet bagytam itthol – találtam hármat – már ez imigyen járja nálam – a fiú már most is (nem) hegedül – a leány

pedig gitáron (nem) *accompagnálja*. Továbbban pedig szegény Nándor anyja Egyiptomban létünkkor meghalt – szegény Nándor nagyon, nagyon szerette őt – úgy, mint én is szegény anyámat – hiszen Te jól ismerted anyámat – én hogy szerettem – azért áldott meg az Isten kedves, jó, angyali feleséggel, ki engem oly busásan megajándékozott – hát nem ajándékról jutt eszembe – pácoltatunk be jó és szép nyelveket – de hozzá ami nagyon szükséges, az a sunka nálllatok, az van rendkívüli jó – az jóóó sunkái sunka – küldj tehát kettőt vagy hármat vagy pizzét, vagy banknótáért (Reményi kedvelt szójátéka: a „die Note” ugyanis nemcsak bankjegyet, de kottát és nótát is jelenthet), amint akarod és barátod

Reményi Ede nagyon hálás lesz hozzád és néked és tőled és veled, ky is – már mint én, bennünketeket méltányosan sogszor tisztöllek és csókollak – a német mama kezeit csókolok –, hát a begedűs kolléga fráter mit művel? Szervus.” (Az egyik Schambach fű, akinek a művész keresztapja volt, begedülni tanult.)

Kivonat Reményi Edének 1873. augusztus 21-én, Pesten (Zerge u. 19.) kelt leveléből
S c h a m b a c h J á n o s b o z, melyben kéri, hogy tudakozódjék valami birtok után, melyet anyósa szeretne megvenni.

„Ne resteld a fáradságot és spendírozzál inkább két új forintokat (megadom – vigyen el az ördög), és írasd le a telekkönyvi kivonatot hitelesen. Ez a kérés. Megbízatásomat híven elvégeztem – jó, szigorú, fontos, hiteles, precis – feleleled, ha csak lehetséges, póstafor-dultával elvárja

híved és barátod Reményi Ede Német mama kezeit csókolom, Téged és fiadat pedig pusziillak. Gonosz gazember, itt létedkor nem voltál nálam – pedig fel- és meghívtalak. In illo tempore (amint az idők változnak) ezen tetteidért fel is akasztatlak, legyen csak forradalom!

Hát fiad jobban begedül-e már nálammál?”

Reményi Ede levele édesanyámbhoz, R e m é - n y i A n t a l n é b o z Durban-ból, Natal, South Afrika, 1890. január 3-án. (Megjegyzés: a magyarul elkezdett levél franciául folytatódik. A francia nyelvű rész magyar fordítása a levél után olvasható.)

„Kedves Jankám!

Leveledet, kedves leveledet, melyet október 8-án 1887. hozzám intéztél – rég megkaptam. Hogy nem feleltem, annak okát ne keresd, és ha az okot keresnéd is, sob' sem találád meg. Ergo nyugodj meg abban, hogy nem feleltem, és vedd oly kedvesen ezen leveletem, amint én vettem a tiedet – és imígyen quittek leszünk. Ha most írok, annak egyedüli oka az, hogy írok. Voilá tout. És ha sok (jó)

újságot akarsz felőlem tudni, – *adresse-toi á Gizi. Elle vous en donnera in Hülle und Fülle – donc né t' attends pas á des amples nouvelles dans cette lettre-ci. Je veux donner signe de vie et signe de bonne santé, et signe de contentement, et surtout signe de bonne volonté. – Avant tout, j'eme réjouie de grand coeur dans la réussite de vos enfants – plus tu ne peux demander – c'est la plus haute félicité – et je vous en fais mes sincères félicitations. Je te remercie du fond de mon coeur de m'avoir donné des nouvelles de tous-tout-et de tout le monde. – j'espère que tout va bien – et que tout prospère – et surtout que tu prospères. Dites á Charles (ez Károly öccse), que je l'embrasse et de m'écrire une longue, longue, longue lettre détaillée et surtout de ne me faire le moindre reproche. Ha Újságot akarsz felőlem, adressez vous, comme je l' ai dit avant á Gizi. Envoyez lui cette lettre. J'embrasse tout le monde, qui me vite d' être embrassé. Quant á toi sois embrassé de la part de ton affectionné*

Ede
C' est une lettre très courte, n'est ce pas? Mais elle contient cepedant des volumes. – Ma santé est bonnissime. Je n' étais jamais malade. – Je suis en ce moment dans un pays enchanteur semi-tropique. – Janvier – il fait adorablement chaud. – Tout fleurit. – Les portes, les fenêtres sont grandement ouvertes jour et nuit. – Les palmiers sont adorables. Les fruits semi-tropiques délicieux. Les ananas (immense) les bananes et les mangots sont succulants et ne coutent rien. – Je demeure á la campagne dans un cité-fit for paradise itself – with a view to tempt an Archangel for wordly desires. – Saluts á Antal, que Charles m' écrive tout de suite-et bravement 500.000 pages, il faut qu' il en registre sa lettre, afin que je la recoive pour sur. Adresse: Edouard Reményi c.o. Darters Music Store, Adderley Street, Cape-Town, South Afrika, Cape-Colony.”

(„Ez minden. És ha sok (jó) újságot akarsz felőlem tudni, – fordulj Gizizhez ő majd bőségesen ellát – hát ne várj bőséges híreket ebben a levélben. Életjelet akarok adni, a jó egészség jelét és az elégedettség jelét, és mindenekelőtt a jó szándék jelét. Mindenekelőtt teljes szívből örülök a gyerekeid sikerének – többet nem kívánhatsz – ez a legnagyobb boldogság – komolyan gratulálok hozzá. Szívem mélyéből köszönöm neked, hogy mindenről és mindenkiről hírt adtál. – Remélem, minden rendben van – és minden jól megy – és főleg te boldogulsz. Mondd meg Károlynak, hogy csókolom és írjon nekem egy hosszú, hosszú, hosszú és részletes levelet, és főként a legkisebb szemrehányást se tegye nekem. Ha újságot akarsz felőlem, fordulj, mint ahogy fentebb mondtam, Gizizhez. Küldd el neki ezt a levelet. Csókolok mindenkit. Ami téged illet,

légy csókoltatva a te szerető Edédtől.

Ez egy nagyon rövid levél, nemde? De köteteket tartalmaz. Az egészségem kiváló. Soha nem voltam beteg. – Pillanatnyilag egy varázslatos fél-trópusi országban vagyok. – Január – csodálatos meleg van. – Minden virágzik. – Ajtók, ablakok tárva nyitva éjjel-nappal. A pálmafák imádnivalók. A fél-trópusi gyümölcsök finomak. Az ananászok (óriásiak), a banánok és a mangók zamatosak s nem kerülnek jóformán semmibe. Vidéken lakom, a város maga a Paradicsom – olyan kilátással, hogy látványa evilági vágyakat ébresztene még egy arkangyalban is. Üdv Antalnak, Károly írjon nekem azonnal és derekasan 500.000 oldalt, iktassa a levelét, hogy biztosan megkapjam. Cím: Edouard Reményi c.o. Darters Music Store, Adderley Street, Cape-Town, South Afrika, Cape-Colony.”)

Reményi Ede Dél-Afrikában (Durban, 1887)

Az Amerikában töltött utolsó 7 év alatt szoros barátságba lépett a Dunleavy Kelley családdal, amelynek nőtagjai művészi érzékkel bírtak. Házuk görögös stílusban lehetett építve, a szobákban szobrok és képek álltak. Ez az első pillanattól kezdve kellemesen hatott a művészre. Miss Gwendolynn, Kelleyék fiatal leányával különösen szimpatizált, mert igen művelt és szellemes volt, művészi hajlamokkal és képességekkel. Európában nevelkedvén, több nyelven beszélt. Valószínűleg sokat beszélt Kelleyéknek Corvin Mátyás királyunkról, kit annyira adorált (bálványozott), és innen származhatott az, hogy Miss Gwendolynn olykor Corvina becéző néven szólította.

A Miss Gwendolyn Dunlevy Kelley -hez írt levelek közül közlöm az 1897. május 14-én, Elkhartból (Indiana állam) írott levelet, mint különösen jellemzőt. A levél általában franciául van írva, de belevegyített angol szavakat és frázisokat is. Más levelei inkább angolul, egy kis francia, sőt német vegyülékkel írván. Ő nem tartotta magát soha sem sablonokhoz.

„Ma chère Enfant!

Il y a dans moi une coquetterie féroce, car quand vous aspirerez avec délice le parfum acre de cette excellente racine orientale, je savais déjà que le paquet entier vous appartenait, mais j' ai maintenu my inborn ferocious coqueterie et je ma suis dit quel effet cela produire quand elle recevra tout le paquet envoyé de quelque part. Le voila donc ce paquet, at quoique je ne sois ni Grec, ni jeune, ni beau, au contraire tout poturonesque (pumpkin is poturon in French) cependant il y aura de la joie dans la maison en recevant le petit paquet. And now, faites le moi savoir par un petit mot, adressé á Edouard Reményi, á Chicago, Illinois, if everything is all O.K. dans la belle et bonne maison, et s'ion se souvient avec bienveillance du Seigneur Pumpkinois et de tout ses Crankinisnes?

Je joue tous les jours de mieux en mieux quelque fois, quand je suis dans la tres sainte furie, je joue comme 1000.000.000.000 diables, diabletins, imps, gnomes et d' autre betes féroces – et avec la grace des Gazelles. There now, there is vanity for you – of course there is.

Je donnerais trois sous si je pouvais vous avoir auprès de moi et votre chère mère et excellentissime père, et meme votre tante, en un mot, je me suis enamouraché de tout, meme des pierres de cette belle et bonne maison antiqua – et maintenant bien de choses tout ce

qu' il y a de plus aimables pour vous tous – and all the rosy greetings from heaven and musical and oiber paradises. Good-bye

Your friend Edouard Reményi

P.S. N' osez pas arriver á N.Y. avant que j' y sois-vous le saurez quand-car nous resterons (avec ou sans votre permission) en correspondance. Éljen Mátyás király, qui veut dire en hongroise: Vive Mathias Corvinus roi!”

(„Kedves Gyermekem!

Kegyetlen kacérság van bennem, mert amikor maga élvezettel szívja majd be ennek a kiváló keleti gyökérnek fanyar illatát, én már tudom, hogy az egész csomag az öné, de megtartottam velem született veszett kacérságomat, és azt mondtam magamban, milyen hatást kelt majd, amikor megkapja az egész valahonnan küldött csomagot. Íme tehát e csomag, és bár

én nem vagyok sem görög, sem fiatal, sem szép, ellenkezőleg, teljesen mafla, mégis a kis csomagot megkapva öröm lesz a házban. És most, tudassa velem néhány szóban, Edouard Reményinek címezve, Chicago, Illinois állam, hogy minden O.K.-e a szép és jó házban, és hogy jóindulattal emlékeznek-e Mafla Úrra és minden rosszkedvére? Minden nap jobban és jobban játszom, néha, mikor elfog a szent düh, úgy játszom, mint 1000.000.000.000 ördög, ördögöcske, gnóm és más kegyetlen állatok – és a gazellák kecsességével. Persze ezt most teljesen hiábavaló dolog említeni Önnek. Mit nem adnék érte, ha magam mellett tudhatnám kedves édesanyját és legkiválóbb édesapját, sőt nagynénjét is, egy szóval beleszerettem mindenbe, még e szép és jó antik ház köveibe is – és most mindnyájuknak a legjobbakat – és legmelegebb üdvözetet az égből, zenei és más paradicsomokból. Good bye

Barátja Edouard

Reményi

P.S. Ne merészljén N.Y.-ba érkezni mielőtt én ott lennék – ezt ön tudni fogja, mert (engedélyével vagy anélkül) továbbra is levelezésben maradunk. Éljen Mátyás király, ami azt jelenti magyarul, hogy: Vive Mathias Corvinus roi!”)

Mind e levelekből láthatjuk, hogy mily könynyedséggel kezelte ő az általa bírt 5 nyelvet (magyar, német, francia, angol és olasz). Nyelvteljesége valóban rendkívüli volt, és hallása a nyelvek sajátos hangzása iránt épp oly éles, mint zenei hallása. Utóbbira nézve jellemző, hogy atyám elbeszélése szerint egy zenekari hangverseny alkalmával kiballott a zenekarból egy hamis hangot. A hangverseny végeztével odament egy zenészhez, és azt mondta neki: „Ugyebár Ön volt az, aki X hang helyett Y hangot játszott?” És valóban úgy volt. Nyelvteljeségét jellemzi, hogy minden nyelven oly jól beszélt, mint anyanyelvén, az idegen akcentust nem lebetett beszédjében megérezni. Amerikai életrajzírói felemlítik például, hogy Reményivel egyszer elmentek egy olasz vendéglőbe, hogy az általa igen kedvelt makarónit élvezhesse. Midőn Reményi a vendéglőssel beszélt, az igen megörült, hogy bonfitárossal beszélhet. Más alkalmakkal egy francia vendéglőben franciának tartották. Emlékszem, hogy 1891-ben, mikor 15 évi távollét után hazatért Magyarországra, a legkisebb idegenszerűséget sem lebetett észrevenni kiejtésén, és sobasem kereste a szavakat. Mintha sobasem lett volna távol hazájától. Emellett nem igen tudni, hogy hol és mikor tanulta meg ily tökéletesen az idegen nyelveket. Németül bizonyára a bécsi konzervatóriumban tanult meg. A francia nyelvet 1851-52-ben sajátította el, mert 1853 július havában Lisztbe már franciául ír. Az angol nyelvre elég ideje volt 1854 és 1860 között. Azonban nem tudni, hogy mikor ta-

nult meg olaszul, mert 1859-ben már ezt a nyelvet is belevegyíti Lisztbe írt leveleibe, idéz Dantéból, pedig 1863 előtt nem volt Olaszországban. Ezzel Reményi művészi jellemzését befejeztük. Most általános emberi vonásait elemezzük.

A természetben batárok nincsenek. Minden összefolyik az átváltozások szakadatlan folyamatában, és az energiák egymást indukálják. Így lebetetlen éles batárt vonni egy művészember tisztán művészi és emberi vonásai közt. A művészi produkció és reprodukció esztétikai kisugárzása a művész emberi tulajdonságainak. Láttuk ezt Reményi fenti művészi jellemzésében. Mennyi emberi vonás nyilatkozott már meg művészi működésének elemzése folyamán! Megismerkedtünk előszeregetével a természet szépségei és a szépség minden formája iránt, gyűjtési szenvedélyével, jótékonyágával, patriotizmusával, impulzivitásával, sajátos humorával, nyugtalan véralkatával, mely örökös vándorlásokra készítette, filozófiai bajlamok mellett gyermekesen naiv kedélyével, önzetlenségével, stb. E vonásokat tehát úgyszólván már csak ki kell egészítenünk néhány jellemző tónussal.

Reményi általában véve a „bobém” típusa volt: jószívű, könnyelmű, szeszélyes, lelkesült, érzékeny, képzelgő. Igazi művészember volt, egy más világ lakosa, kit evvel a reális világgal csak a szépség szálai kötöttek össze. Az esztétikai szépség egy olyan fa, mely gyökereivel a valós világ humuszából szív nedveket, légköréből szellemi karboniumot szed magába, s mindezen anyagból merőben újat, lényegileg érintetlent és csodálatosat alkot. Emerson híres filozófiai esszé-sorozatában: „The representative men of human race” bátran odaállíthatta volna Reményit, mint a művész tipikus képviselőjét, ha ismerte volna, bárha Reményi mint inkább reprodukív művész, a tudományos elemzésre kevésbé alkalmas példa volt.

Reményi mindenekelőtt batártalanul jószívű volt. Az emberi nyomor és szenvedés mindig megrezdítette szívének és begedűjének bűnjait. Különösen ha egy művésztársa szorult támogatásra, segélyezési törekvésit valóságos szenvedély jellemezte. Láttuk ezt már a fiatal, még ismeretlen Brahms esetében is. Ha valamely bobém társa megszorult, úgy Reményiben mindig készséges támogatóra talált. A 60-as években már szinte bírbedt lett e téren, mert ha nem segíthetett a szükségben szenvedőn begedűjénekével, úgy pénzt gyűjtött számára. Zsebében csaknem mindig volt ilyen jótékonyági aláírási ív. Ismerőseit irgalmatlanul megadóztatta, de maga is jó példával járt elől. Jó szívének számos jelével találkoztunk már életrajza folyamán.

Életének Amerikában töltött szakából még néhány idevágó eset érdemes feljegyzésre.

A „Boston Evening Telegraph” 1878. június

20-iki számában egy kedves jelenetet ír le, midőn Reményi a new-yorki szegény olasz gyermekek karácsonya javára rendezett ünnepségen működik közre. Ezen eset különben is annyira jellemző, hogy teljes terjedelmében idézzük a riportot.

„In the large hall of the building on Leonard Street occupied by the Italian School of the children's Aid Society, there was an amusing illustration a few evenings ago, of the fondness of the young Italians for music and of its influence upon them. The locality is that formerly known as the Five Points, and about 450 children of ragpickers, pedlars and laborers assembled for their Christmas festival which had been postponed. If it had been generally known that Reményi had kindly offered to show these children of the land of song what could be done on the violin, the audience would have been uncomfortable large. As it was, the hall was crowded, and after the little ones had sung a hymn and a band, composed of the older scholars, had performed some selections from Verdi in a style which showed a dedicated inclination for fortissimo effects, the Hungarian violinist began to exercise the magic of his art. The 400 little faces brightened as the children listened to the „Elegie” of Ernst and Chopin nocturne. M. Reményi said that he would first try the effect of serious music upon these little waifs of humanity, and it was curious to note the interest which they showed in the tender strains he drew from his violin. As he played, his juvenile audience grew more and more absorbed in their attention, and when he finished they greeted him with a storm of applause. But when he gave them a lively air with variations and a Caprice of Paganini introducing some of the surprising staccato and pianissimo effects of which he is master, the young Italians were irrepressible in their demonstrations of delight. They could not be kept from rising to their feet and interrupting the performance with shouts and laughter and clapping of hands.”

(Néhány nappal ezelőtt, a Gyermekegély Egylet olasz iskolájának Leonard utcai épületének nagytermében, a kis olasz gyermekek zeneszeretetének, és a muzsika rájuk gyakorolt hatásának élvezetes példája okozott számunkra gyönyörűséget. A helyszínen – amely korábban „Five Point”-ként volt ismert –, a későbbre halasztott karácsonyi ünnepség alkalmával guberálók, házalók, földmunkások mintegy 450 gyermeke gyűlt össze. Ha széles körben híre ment volna, hogy Reményi volt szíves felajánlani nekik: bevezeti őket a dal világába – legalábbis amennyire ez a hegedűvel lehetséges –, a közönség csak szorongva fért volna el a teremben. A helyzet ugyanis az, hogy tele volt a terem, és a kicsi-

nyek énekét követően a zenekar egy himnuszot adott elő, amit a nagyobb diákok komponáltak; néhány válogatás hangzott el Verditől olyan feldolgozásban, amely a fortissimo-hatások iránti vonzalomról tanuskodott, majd a magyar hegedűs kezdte meg varázslatos művészetének bemutatását. Sugárzott a 400 kis gyermekarc, miközben Ernst „Elegie”-jét és Chopin nocturne-jét hallgatták. Reményi úr elmondta, hogy először megpróbálja a komoly zene hatása alá vonni ezeket az elhagyott kis teremtményeket, és különös volt megfigyelni a gyerekek érdeklődését a lágy hanghatások iránt, amit hegedűjéből kihozott. Miközben játszott, a fiatalokból álló közönség megindultan, nagy figyelemmel szívta magába a muzsikát, és amikor befejezte játékát, kitörő tapsviharral köszöntötte. Amikor viszont egy Paganini Caprice variációival teremtett számukra élénk hangulatot, megdöbbentő staccato- és pianissimo hatásokat keltve, aminek ő a mestere, a kis olaszok elragadtatott tetszésnyilvánítása elsőprő erejű lett. Nem bírtak ülve maradni, és kiabálással, nevetéssel és közbetapsolással szakították meg az előadást.)

Ezen esetben jellemző vonásai: a jótékonyasága, szeretete a gyermekek iránt, továbbá azon törekvés, hogy a zene bűvös erejével nemesítsen. Ő nem süllyedt le egy csekély műveltségű hallgatóság szintjére, hanem felemelte őket az ő színvonalára. Így tette ezt földközi útján is, mikor egzotikus közönség előtt is ugyanolyan darabokat játszott, mint európaiak vagy amerikaiak előtt. S így járt el, midőn élte alkonyán Orpheum színházakban játszott. (Amerikában ez alatt nem a mi orfeumunkat értik, hanem színházat, hangversenytermet.)

Ide tartozik egy másik eset is, melyet Kelleyné beszél el. „Reményi közölte velem, hogy ígérete szerint másnap reggel a Vakok Menhelyén fog játszani, és ezen előadásra engemet, a „kicsikét” (vagyis a lányomat) és más jó barátait is meghívta, kikeről tudta, hogy élvezni fogják játékát. »Mert – tette hozzá – szívem mélyéből fogok játszani, és meg fogom indítani az övéiket.« Magammal vittem két barátomat és a „kicsikét”, és sohasem voltam annyira megaláztatva Reményi játékától, mint ekkor. Műsor persze nem volt, de az előadott darabok közül néhány annyira gyöngéd és patetikus volt, hogy szíveink húrjai úgy rezegtek, mintha a hegedűs rajtuk játszott volna. Miután hallgatóink érzékeny szívét megindította, egy Caprice-t játszott, és azután az izgalmat keltő velencei karnevált, és pedig oly briliáns és bonyolult rögtönzött változatokkal, ahogy ez már szokása volt. Teljesen szabadjára hagyta csapongó képzeletét, nagy lelkesedést váltva ki hallgatóságából. Az egész idő alatt élénken figyelte az előtte ülő

vakok világtalan szemeit, arckifejezésüket és önkéntelen mozdulataikat, melyekben érzelmeik megnyilvánultak. Utána a vak zenészek legügyesebbje játszott, mire elmentünk.”

Egy alkalommal a vasúti állomás csarnokában várt a vonatra, hogy elutazzék. Néhány magyar munkás is ott volt, és magyarul folytatott beszélgetésükből Reményi megértette, hogy el akarnak utazni valamelyik szomszéd városba, ahol munkát kaptak, de a munkások egyikének nincs annyi pénze sem, hogy a jegyet megváltsa odáig. Panaszkodott az illető, hogy ha az Isten csodát nem mivel a vonat indulásáig, elesik a keresettől. Reményi szó nélkül odament a pénztárhoz, jegyet váltott a munkásnak, és átadta neki. Nagy volt szegény ember meglepetése, különösen mikor Reményi magyarul szólította meg. Valóságos őrangyalnak vélte, ki egyenesen az égből jött segítségére.

Néha jótékonyaságát tréfával kötötte össze, nagyon szeretett így tenni. Egy amerikai hangversenykörútján a vasúti kocsiban ült impresszáriójával. Mint hogy közeledtek a városhoz, ahol mindjárt a megérkezés után volt kitűzve a hangverseny, Reményi levette hegedűjét, hogy behangolja. Egy mellette ülő fiatalember, látván ezt, így szólt: „Játsszon egy nótát!” Reményi azonnal felfogta a helyzetet, és így felelt: „Mennyit fizet?” – „Nem bánom, megkockáztatok negyed dollárt.” – Reményi: „No, ez nem elég. De megmondom magának, mit csináljon. Én játszom magának, mibelyt a vonat lassít az állomás közelében. Mint hogy azonban a többi utas is fogja hallani, magának kalapjával a kezében végig kell mennie a kocsin, és kéregetni kell.” – „Rendben van” – szolt az ifjonc. Mibelyt azonban Reményi játszani kezdett, a fiatalember nagyon meg volt lepve, és szörnyen zavarba jött. Reményi, játékát végeztén, mosolyogva figyelmeztette őt ígéretére, mire ő szégyenülten elindult kalapjával kéregetni az utasoktól. Ezek közül többen ismerték Reményit, és nevetve dobtak aprópénzt, vagy dollárbankot a kalapba. Midőn az ifjonc kalapját odaadta Reményinek, ez felkérte az impresszáriót, hogy számolja meg a pénzt. Négy dollár 30 cent volt a kalapban. Reményi ezután felszólította, hogy a nála lévő pénzből egészítse ki az összeget 10 dollárra. Ezt az összeget átadta a fiatalembernek, és így szólt hozzá: „Itt van fiam 10 dollár. Vigye el a városba, adja át a polgármesternek legjobb üdvözléssel együtt, és mondja meg neki, hogy Reményi Ede, a magyar hegedűs küldi a pénzt városának szegényei számára.” Az ifjonc nagyon kelleltenül vette át a pénzt, az utasok tetszésnyilvánítása közben.

Közreadja: Rakos Miklós

(Következő számunkban folytatjuk)

A Debreceni Filharmonikus Zenekar és Kodály Kórus

PRÓBAJÁTÉKOT hirdet

I. HEGEDŰ TUTTI HATÁROZOTT IDEJŰ ÁLLÁSRA 2009. OKTÓBER 27-ÉN 11 ÓRAKOR	II. HEGEDŰ TUTTI HATÁROZOTT IDEJŰ ÁLLÁSRA 2009. OKTÓBER 27-ÉN 11 ÓRAKOR	BRÁCSA TUTTI HATÁROZOTT IDEJŰ ÁLLÁSRA 2009. OKTÓBER 27-ÉN 12 ÓRAKOR
--	---	---

A próbajáték helye: a zenekar próbaterme 4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c II. emelet

A próbajáték anyaga:

Szabadon választott Mozart versenymű saroktetele

1 szabadon választott tétel J. S. Bach szólószonátáiból vagy partitáiból

Zenekari állások:

Mozart: Varázsfuvola – nyitány
Glinka: Ruszlán és Ludmilla – nyitány
Bartók B.: Concerto – I. és V. tétel
R. Strauss: Halál és megdicsőülés

A próbajáték anyaga:

Szabadon választott versenymű saroktetele

1 szabadon választott tétel J. S. Bach szólószonátáiból vagy partitáiból

Zenekari állások:

Mozart: Varázsfuvola – nyitány
Smetana: Eladott menyasszony – nyitány
Bartók B.: Concerto – I. és V. tétel
R. Strauss: Halál és megdicsőülés
Beethoven: VI. szimfónia 4. tétel,
Beethoven: IX. szimfónia 1. 2. 4. tétel

A próbajáték anyaga:

J.S. Bach: Szvit vagy hegedű szólószonátából egy tétel

egy versenymű első tetele (kadenciával), vagy virtuóz előadási darab

Zenekari állások lapról olvasása:

Csajkovszkij: Vonósszerenád I. tétel
Bartók B.: Hegedűverseny II. tétel
Wagner: Tannhäuser – nyitány
Mozart: Varázsfuvola – nyitány

A próbajáték anyaga a zenekar titkárságán átvehető. Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít.

Az álláshely betöltéséhez közép- vagy felsőfokú szakirányú végzettség szükséges.

Jelentkezéskor kérünk: rövid szakmai önéletrajzot, szakirányú végzettséget igazoló okirat másolatát

Jelentkezési határidő: 2009. október 25.

Jelentkezés: postacím: 4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c. Telefon: 52-500-200, fax: 52-412-395, e-mail: dfz@dfz.hu

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Debrecen, 2009. szeptember 16.

*Herboly Domonkos
igazgató*

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET az alábbi állásra

II. fuvola – váltó I. fuvola és piccolo kötelezettséggel, (határozott idejű, helyettesítésre szóló szerződéssel)

1. forduló

Kötelező anyag:

W. A. Mozart: D-dúr vagy G-dúr fuvola-
verseny – I. tétel kadenciával

Vivaldi: C-dúr piccolóverseny II. tétel

2.forduló

Zenekari anyag – fuvola:

Debussy: Egy faun délutánja
Mendelssohn: Szentivánéji álom – Scherzo
Dvořák: VIII. szimfónia 4. tétel 75. ütemtől
Saint-Saens: Állatok farsangja No. 10.
Voliére
Brahms: IV. szimfónia I. tétel – 93.ütemtől
a 105. ütemig

Zenekari anyag – piccolo:

Csajkovszkij: IV. Szimfónia 3. tétel – 162.
ütemtől és a 194. ütemtől
Bartók: Concerto – Elégia
Kodály: Galántai táncok 534. ütemtől a
végéig

Sztravinszkij: Tűzmadár – szvit – A tűz-
madár tánca

Gounod: Faust – balettzene 3. tétel

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése
esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges

dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne:

Bartók Terem, Szombathely,
Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja:

2009. november 4., szerda, 12.45

Az állás azonnal betölthető.

Bérezés a hatályos jogszabályok szerint

Jelentkezési határidő:

2009. október 27., kedd, 16.00

Jelentkezés:

Savaria Szimfonikus Zenekar
Információ: Kiss Barna
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3.
20/555 0599

Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít.

A 2. fordulóba jutott pályázók útiköltségét
megtérítjük.

Szombathely, 2009. szeptember 17.

*Mérei Tamás
igazgató*

PRÓBAJÁTÉK FELHÍVÁS

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

lkt.: 612/2009

**I. HEGEDŰ
HELYETTESÍTŐ EGÉSZ ÁLLÁSRA****II. HEGEDŰ
HELYETTESÍTŐ EGÉSZ ÁLLÁSRA**

A próbajáték ideje: 2009. december 7. (hétfő) 10.00 óra
helye: Zenekari székház (3525 Miskolc, Fábián u. 6/a)

A próbajáték anyaga:

- Egy tetszőlegesen választott tétel J.S. Bach Szólószonátáiból vagy Partitáiból (kivéve: Menüett, Gavotte, Bourrée, Gigue az E-dúr partitából)
- Az első tétel kadenciával W.A. Mozart : G-dúr (K.216), D-dúr (K.218) vagy A-dúr (K.219) hegedűversenyéből.

Zenekari állások:

- Liszt: Les Préludes – a „C” előtt 9. ütemtől a „D” előtti 8. ütemig
- Mendelssohn: III. szimfónia I. tétel – 17. ütemtől a 63. ütemig
- Bartók: Concerto V. tétel – 277. ütemtől a 317. ütemig (felső szólam!); 394. ütemtől a 413. ütemig
- Csajkovszkij: IV. szimfónia I. tétel – „P”-től a „Moderato assai, quasi andante” előtt 13.-ig
- Kodály: Galántai táncok – 150. ütemtől a 168. ütemig; 217. ütemtől a 233. ütemig
- Beethoven: III. szimfónia Scherzo – elejétől a „B”-ig

A próbajáték anyaga:

- Egy tetszőlegesen választott tétel J. S. Bach Szólószonátáiból vagy Partitáiból (kivéve: Menüett, Gavotte, Bourrée, Gigue az E-dúr partitából)
- Az első tétel kadenciával W.A. Mozart : G-dúr (K.216), D-dúr (K.218) vagy A-dúr (K.219) hegedűversenyéből.

Zenekari állások:

- Mozart: Varázsfuvola – nyitány 16. ütemtől „B”-ig (Allegro)
- Brahms: II. szimfónia IV. tétel Eleje „B” után 5-ig
- Smetana: Az eladott menyasszony – nyitány Eleje a 32. ütemig
- Bartók: Concerto V. tétel (Fúga) 265-től 317-ig
- Beethoven: I. szimfónia II. tétel Eleje „A”-ig
- Kodály: Galántai táncok 150-es ütem utáni Andante maestoso, 173-ig

Jelentkezés: írásban, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!)

2009. december 1-ig levélben, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábián u. 6/a).

A zenekari szólamok kottái az irodában átvehetők, ill. igényelhetők

H.–Cs.: 9–16 óra között,

P.: 9–12 óra között a 46/323-488-as telefonszámon.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

Bérezés: Kjt. szerint.

Egyéb juttatás: étkezési hozzájárulás

Sikeres próbajáték esetén a munkaszerződés megkötésének a feltétele az érvényes erkölcsi bizonyítvány bemutatása.

Miskolc, 2009. szeptember 30.

Szabó Péter
igazgató

BUDAFOKI DOHNÁNYI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Október 9., péntek, 19.00

Klauzál Ház

Budafoki-bérllet 1

Weber: Oberon – nyitány
Mozart: Fuvola-hárfa verseny K 299
Beethoven: VII. szimfónia
Molnár Krisztina – fuvola
Bábel Klára – hárfa
Vezényel: Hollerung Gábor

Október 10., szombat, 11.00

Klauzál Ház

Junior-bérllet 1

AZ OPERA

Mozart: Don Giovanni – La ci darem la mano, Pezsgőárja
Mozart: Varázsfuvola – Papagena és Papageno duettje
Rossini: A sevillai borbély – Figaro belépője, Rosina áriája
Verdi: Rigoletto – tercett
Bizet: Carmen – Torreádor, Habanera
Cserekyei Andrea – szoprán
Lehőcz Andrea – mezzoszoprán
Massányi Viktor – bariton
Kálmán Péter – basszus
Előad és vezényel:
Hollerung Gábor

Október 10., szombat, 15.00

Klauzál Ház

Zeneértő-bérllet 1

BEMUTATKOZIK A VONÓS CSALÁD

A hegedű, brácsa, gordonka és a nagybőgő
Előad: Zelinka Tamás

Október 14., szerda, 19.30

Zeneakadémia

Vajda János 60 éves – Ünnepi hangverseny a zeneszerző tiszteletére

Last minute tour
Rapszódia
Változatok
Pater noster
Eckhardt Gábor – zongora
Cselőczki Tamás – tenor
MR Énekkar (karigazgató: Somos Csaba)
Budapesti Akadémiai Kórustársaság (karigazgató: Balassa Ildikó)
Vez.: Hollerung Gábor

Október 18., vasárnap, 11.00

Olasz Kultúrintézet

Megérthető-bérllet 1

AZ ÉLET TELJESSÉGE

Hommage á Pernye András
Mozart: Don Giovanni
Kolonits Klára – Donna Anna
Cserekyei Andrea – Zerlina
Lehőcz Andrea – Donna Elvira
Kálmán Péter – Don Giovanni
Bretz Gábor – Leporello
Massányi Viktor – Masetto
Rácz István – Commendatore
Előad és vezényel:
Hollerung Gábor

November 6., péntek, 19.00

Klauzál Ház

Budafoki-bérllet 2

Sosztakovics: Jazz suite

Copland: Rodeo
Gershwin: Rhapsody in Blue
Gershwin dalok
(Kovács László hangszerezésében)
Farkas Zsófia – ének
Fekete-Kovács Kornél – trombita

Hárs Viktor – bőgő

Pusztai Csaba – ütő

Vez.: Kovács László

November 15., vasárnap, 19.30

Olasz Kultúrintézet

Universitas-bérllet 2

Verdi:
Szicíliai vecsernye – nyitány
Sárközy István: Concerto semplice
Muszorgszkij: Egy kiállítás képei
Harsányi Elina – hegedű
Vez.: Kesselyák Gergely

November 21., szombat, 19.30

Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Vox/1

Magyar Szimfonikus Körkép

Gyöngyösi Levente:
I. szimfónia – ősbemutató
Beethoven: IX. szimfónia
Szabóki Tünde – szoprán
Németh Judit – alt
Cselőczki Tamás – tenor
Kálmán Péter – basszus
Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar (karigazgató: Szabó Soma)
Budapesti Akadémiai Kórustársaság (karigazgató: Balassa Ildikó)
MR Énekkar (karigazgató: Somos Csaba)
Budafoki Dohnányi Zenekar
Vez.: Hollerung Gábor

November 28., szombat, 11.00

Klauzál Ház

Junior-bérllet 2

A MAGYAR ZENE

Erkel: Hunyadi – nyitány
Kodály: Galántai táncok
Dohnányi:
Szimfonikus percek – finale
Bartók: Concerto – párok tánca
Előad és vezényel:
Hollerung Gábor

November 28., szombat, 15.00

Klauzál Ház

Zeneértő-bérllet 2

A VIRTUÓZ FAFŰVÓSOK

A fuvola, az oboa, a klarinét és a fagott
Előad: Zelinka Tamás

November 29., vasárnap, 11.00

Olasz Kultúrintézet

Megérthető/2

A TEBOLYULT REND

Hommage á Somogyi László
Bartók: Concerto
Előad és vezényel:
Hollerung Gábor

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TARSASÁG

Október 12., Operaház

Dohnányi-bérllet 2. koncert

Október 13., Operaház

Mahler-bérllet 1. koncert

Hugo Alfvén: Gustav Adolf – Szvit
Edvard Grieg: A-Moll Zongoraverseny Op.16
Antonin Dvořák:
VIII. Szimfónia, G-Dúr Op. 88
Vez.: Johan Arnell
Km.: Bogányi Gergely (Zongora)

November 2., Operaház

Dohnányi-bérllet 3. koncert

Giuseppe Verdi: Requiem
Vez.: Medveczky Ádám

Km.: Bakonyi Anikó, Gál Erika,

Tomás Juhas, Peter Mikulás,

És A Magyar Állami Operaház

Énekkara

Karigazgató: Szabó Sipos Máté

November 9. Operaház

Kodály-bérllet 2. koncert

Mahler: Blumine
Mahler: Zenekari dalok
Mahler:
I. szimfónia, D-dúr („Titán”)
A 120 évvel ezelőtti budapesti ősbemutató emlékére
Vez.: Kovács János
Km.: Szabóki Tünde és Perencz Béla (ének)

November 10. Operaház

Mahler-bérllet 2. koncert

Gustav Mahler: Blumine
Gustav Mahler: Zenekari Dalok
Gustav Mahler:
I. Szimfónia, D-Dúr („Titán”)
(A Budapesti Ősbemutató 120. Évfordulója Emlékére)
Vez.: Kovács János
Km.: Szabóki Tünde és Perencz Béla (Ének)

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Október 11., vasárnap, 10.30

Duna Palota

Ifjúsági-bérllet 1. előadás

Ránki György: Két bors ökröcske
Zenés mese

Október 16., péntek, 19.00

Duna Palota

Téli-bérllet 3. előadás

Mendelssohn:
Ruy Blas nyitány c-moll op.95
Elgar: Enigma op.36
Haydn: 93. D-dúr szimfónia
Vez.: Alan Tongue (anglia)

Október 30., péntek, 19.00

Duna Palota

Téli-bérllet 4. előadás

Mozart: G-dúr szimfónia KV 199
Hummel: Adagio és variációk
Mozart:
C-dúr szimfónia KV 551 (Jupiter)
Km.: Kovács Zsolt (oboa)
Vez.: Deák András

November 13., péntek, 19.00

Duna Palota

Téli-bérllet 5. előadás

Beethoven:
4. B-dúr szimfónia op.60
Haydn: 100. G-dúr szimfónia
Vez.: a zenekar 2009.évi karmesterkurzusának legeredményesebb résztvevői

November 22., vasárnap, 10.30

Duna Palota

Ifjúsági-bérllet 2. előadás

Haydn és kortársai
A korszak legismertebb zeneszerzőinek műveiből válogatunk

November 27., péntek, 19.00

Duna Palota

Téli-bérllet 6. előadás

Rachmaninov:
3. d-moll zongoraverseny op.30
Csajkovszkij:
4. f-moll szimfónia op.36
Km.: Balog József
Vez.: Deák András

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Október 7., 19.00

Richter-terem

A. Dvořák: Két szláv tánc
A. Dvořák:
h-moll gordonkaverseny, op. 104
J. Brahms: a-moll kettősverseny hegedűre és gordonkára, op. 102
J. Brahms: Két magyar tánc
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Baráti Kristóf hegedű, Várdai István cselló

MAGYAR TELEKOM SZIMFONIKUS ZENEKAR

Október 8., csütörtök, 19.30

Művészetek Palotája

Beethoven-Bartók-bérllet

Beethoven:
III. Leonóra-nyitány Op. 72b
Bartók: III. zongoraverseny
Beethoven:
VI. „Pastorale” szimfónia Op. 68
Km.: Ránki Dezső – zongora
Vez.: Keller András

Október 11., vasárnap, 11.00

Telekom Zeneház

Manó-bérllet

Október 18., vasárnap, 19.30

Thália színház

Fischer Annie-bérllet

Haydn:
Scherzando Hob. II. No. 3 D-dúr
Mozart:
D-dúr zongoraverseny K. 451
Mozart: D-dúr rondó K. 382
Haydn: D-dúr „Óra” szimfónia No. 11
Km.: Elisso Virsaladze – zongora
Vez.: Vashegyi György

November 1., vasárnap, 19.30

Művészetek Palotája

Romantikus-bérllet

Brahms: Német Requiem Op. 45
Km.: Purcell Kórus (művészeti vezető: Vashegyi György)
Vez.: Keller András

November 8., vasárnap, 15.00

Telekom Zeneház

Pinokkió-bérllet

November 18., szerda, 19.30

Művészetek Palotája

Beethoven-Bartók-bérllet

Beethoven: Egmont nyitány Op. 84
Bartók: I. zongoraverseny
Beethoven:
Cavatina az Op 130-as B-dúr vonósnyegyesből
Beethoven: I. szimfónia C-dúr Op 21.
Km.: Ránki Dezső – zongora
Vez.: Keller András

November 25., szerda, 19.30

Thália Színház

Bach és a XX. század

Britten: Simple Symphony
Petrovics Emil: Zongoraverseny
Britten: Pelúdium és Fuga
J. S. Bach:
C-dúr szvit No. 1 BWV 1066
Km.: Bogányi Gergely – zongora
Vez.: Takács-Nagy Gábor

November 29. vasárnap 11.00

Telekom Zeneház

Manó-bérllet

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Október 6., kedd, 19.00
Budapesti Operettszínház
Erdélyi Miklós-bérlét
 Mozart: A-dúr zongoraverseny, K. 414
 Mozart: A-dúr zongoraverseny, K. 488
 Bruckner: VII. szimfónia
 Km.: Ránki Dezső
 Vez.: Kollár Imre

Október 10., szombat, 19.00, Vác
Operett Világnapi Gálakoncert
 Km.: Oszvald Marika, Kalocsai Zsuzsa, Bódi Barbara, Peller Károly, Benkó János és a Váci Jeszenszky Balett
 Vez.: Maklár László

Október 20. kedd
 16.30 *Bűgöcsiga*
 – *hangversenysorozat babáknak és mamáknak*
 17.30 *Szeretethang* – *hangversenysorozat várandós kismamáknak*
 Mindkét program a zenekar próbatermében lesz: VIII., Múzeum u. 11.

Október 26., hétfő, 19.00
Budapesti Operettszínház
Erdélyi Miklós-bérlét
 Dvořák: h-moll gordonkaverseny
 Dvořák: IV. szimfónia
 Km.: Várdai István
 Vez.: Peter Tiboris

November 2., hétfő, 19.00
Budapesti Operettszínház
Lukács Miklós-bérlét
 Fauré: Requiem
 Poulenc: Stabat Mater
 Verdi: Quattro pezzi sacri
 Km.: Szabóki Tünde,
 Fokanov Anatolij, Nemzeti Énekkar
 Vez.: Kollár Imre

November 30., hétfő, 19.00
Budapesti Operettszínház
Erdélyi Miklós-bérlét
 Weber: Euryanthe – nyitány
 Bruch: Skót fantázia
 Rimszkij-Korszakov:
 Spanyol capriccio
 Ginastera: Estancia
 Arturo Marquez: Danzon No. 2
 Km.: Baráti Kristóf
 Vez.: Carlos Miguel Prieto

MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Október 5., 19.00
Művészetek Háza, Miskolc
Népszerű-bérlét
 Berlioz: Római karnevál – nyitány
 Hubay: Carmen-fantázia
 Hubay: Románc
 Hubay: Csárdajelenetek No.2
 Borogyin: II. (h-moll) szimfónia
 Hegedű: Szecsdői Ferenc
 Vez.: Kesselyák Gergely

Október 12. 19.00
Művészetek Háza, Miskolc
Szezon-bérlét
 Verdi: Requiem
 Ének: Cserna Ildikó, Meláth

Andrea, Bándi János, Kovács István
 Km.: Nemzeti Énekkar
 Vez.: Kovács László

Október 17., 15.30
Művészetek Háza, Miskolc
„Játsszunk zenét a Szimfonikusokkal!”
 Forgatókönyvíró és műsorvezető:
 Csuka Tímea
 Vez.: Kovács László

Október 29., 19.00
Művészetek Háza, Miskolc
Mester-bérlét
 Haydn: D-dúr szimfónia No.19
 Kovács Zoltán: Versenymű trombitára és harsonára
 Ravel: Couperin sírja
 Debussy: A tenger
 Trombita: Velencei Tamás
 Harsona: Fejér András
 Vez.: Thomas Herzog

November 2., 19.00
Selyemréti templom, Miskolc
 Mozart: Requiem
 Ének: Váradai Zita, Halmi Katalin,
 Xavier Rivadeneira, Hátori Szabolcs
 Km.: Debreceni Kodály Kórus
 Vez.: Kovács László

November 9., 19.00
Művészetek Háza, Miskolc
Népszerű-bérlét
 Liszt: Tasso
 Haydn: C-dúr csellóverseny
 Csajkovszkij: V. (e-moll) szimfónia
 Cselló: Kántor Balázs
 Vez.: Gerard Oskamp

November 23., 19.00
Művészetek Háza, Miskolc
Szezon-bérlét
 Grieg: a-moll zongoraverseny
 R. Strauss: Alpeshimfónia
 Zongora: Jandó Jenő
 Vez.: Gyüdi Sándor

November 26., 19.00
Művészetek Háza, Miskolc
Mester-bérlét – kamarakoncert
 A Miskolci Szimfonikus Zenekar művészeinek kamaraszerű Rolla Jánossal

NEMZETI FILHARMONIKUSOK

Október 5., 19.30
Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Hangszer és pálca – Ferencsik-bérlét
 Haydn: A-dúr szimfónia, No. 87
 Mozart: A-dúr zongoraverseny, K. 414
 Beethoven:
 VII. (A-dúr) szimfónia, op. 92
 Vezényel és zongorán
 közreműködik: Kocsis Zoltán

Október 9. 19.30
Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem,
Ének és szimfónia – Klemperer-bérlét
 Farkas Ferenc:
 Cantus Pannonicus
 Suchon: Fantázia hegedűre és zenekarra, op. 7

Debussy: Gígues
 Rahmanyinov:
 A holtak szigete, op. 29
 Debussy: Rondes de printemps
 Vezényel: Kocsis Zoltán
 Km.: Nemzeti Énekkar,
 Hegedű: Thomas Christian

Október 30., 19.30
Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Hangszer és pálca – Ferencsik-bérlét
 Mozart: G-dúr fuvalaverseny, K. 313
 Mozart: Requiem, K. 626
 Vez.: Ariel Zuckermann
 Km.: Nemzeti Énekkar
 Fuvola: Ariel Zuckermann,
 Szoprán: Celeng Mária
 Mezzoszoprán: Schöck Atala
 Tenor: Szappanos Tibor
 Basszus: Rác István

November 12., 19.30
Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Ének és szimfónia – Klemperer-bérlét
 Haydn: D-dúr szimfónia, No. 93
 Haydn: D-dúr zongoraverseny,
 Hob. XVIII:11
 Bartók: Concerto
 Vez.: Kocsis Zoltán
 Km.: Zongora: Ránki Dezső
 Megjegyzés: A koncertet az E.ON Hungária Zrt. támogatja

ÓBUDAI DANUBIA ZENEKAR

Október 17., szombat, 19.30
Zeneakadémia, Nagyterem
Akadémia-bérlét
 Emlékkoncert Chopin halálának
 160. évfordulóján
 Bellini: Beatrice di Tenda – előjáték és ária
 Chopin: f-moll zongoraverseny
 Chopin: Andante Spianato &
 Grande Polonaise Brillante
 Mendelssohn: I., c-moll szimfónia
 Róser Orsolya – ének
 Szilasi Alex – zongora
 Vez.: Rác Márton

November 17., kedd, 19.30
Zeneakadémia, Nagyterem
Akadémia-bérlét
 Jótékonyági koncert a Salva Vita Alapítvány javára
 „Búcsú” a Zeneakadémiától
 Bach: h-moll mise
 Vez.: José Cura

PANNON FILHARMONIKUSOK

Október 3., szombat 19.00
Pécsi Nemzeti Színház
Zene a zenéért díszhangverseny
 Dvořák: Cseh-szvit op. 39
 Csajkovszkij D-dúr Hegedűverseny
 op. 35
 Elgar Enigma-variációk op. 36
 Km.: Václav Hudeček – hegedű

Október 22., csütörtök, 11.00
ZenePark
Még 1 esély!
 Csajkovszkij: IV. (f-moll) szimfónia,
 op. 36
 Vez.: Kocsis Zoltán

Október 22., csütörtök, 19.30
PTE Romhányi Aula
Kodály/Breitner/Gyermán-bérlét II.
 Kodály-Kocsis: 20 magyar népdal
 Bartók: I. rapszódia
 Csajkovszkij:
 IV. (f-moll) szimfónia, op. 36
 Vez.: Kocsis Zoltán
 Km.: Sümeği Eszter – szoprán,
 Wiedemann Bernadett – alt,
 Fekete Attila – tenor, Kovács István
 – basszus,
 Banda Ádám – hegedű, Vékony
 Ildikó – cimbalom

Október 28., szerda, 19.30
Pécsi Bazilika
Oratórium-bérlét I.
 Mozart: Requiem
 Ave verum corpus, K. 618
 Laudate Dominum, K. 339
 Km.: Eva Liebau – szoprán, Olivera
 Duki – alt, Brickner Szabolcs –
 tenor, Cser Krisztián – basszus,
 Nemzeti Énekkar (karigazgató:
 Antal Mátyás)

November 17., kedd, 19.30
PTE Romhányi Aula
Kodály/Breitner/Gyermán-bérlét III.
 Debreceni Filharmonikus Zenekar
 Tóth Péter: Téli rege
 Elgar: e-moll gordonkaverseny
 Brahms: I. (c-moll) szimfónia
 Km.: Kokas Dóra – gordonka
 Vez.: Kocsár Balázs

November 26., csütörtök, 19.30
Pécsi Nemzeti Színház
Breitner-bérlét IV.
 Bach: Jesus nahm zu sich die
 Zwölfe BWV 22
 O Jesu christ, meus Lebens Licht
 BWV 118
 Herr, gehe nicht ins Gericht
 BWV 105
 F-dúr brandenburgi verseny
 BWV 1047
 O Ewigkeit, du Donnerwort
 BWV 20
 Vez.: Vashegyi György
 Km.: Deák Márta – hegedű, Gárdai
 Viktória – fuvola, Sturcz László –
 oboa, Solymosi Péter – trombita,
 Purcell Kórus
 (karigazgató: Vashegyi György)

SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Október 5., 19.00
Nagykanizsa
 Beethoven: Coriolan-nyitány, op. 62.
 Mozart:
 C-dúr fuvala-hárfa-verseny, K. 299.
 Beethoven:
 V. (Sors) szimfónia, op. 67.
 Km.: Ittész Gergely (fuvola) és
 Polónyi Ágnes (hárfa)
 Vez.: Vásáry Tamás

Október 6., 19.30

Bartók Terem

Vox Humana-bérllet

Beethoven:
Coriolan-nyitány, op. 62.
Mozart: C-dúr fuvola-hárfa-
verseny, K. 299.
Beethoven: V. (Sors) szimfó-
nia, op. 67.
Km.: Ittész Gergely (fuvola) és
Polónyi Ágnes (hárfa)
Vez.: Vásáry Tamás

Október 11., 19.30

Székesegyház

Vox Humana-bérllet

Josquin, Victoria, Guerrero,
Brumel, Crequillon, Héritier,
Mouton művei
Párizsi Notre Dame Kórusa
Vez.: Lionel Sow

Október 19., 19.30

Bartók Terem

„Hollywood Classics”
Filmzenék
Km.: Mahó Andrea,
Détár Enikő,
Rékasi Károly
Vez.: Robert Houlihan

November 6., 19.30

Bartók Terem

Vox Humana-bérllet

Haydn: Teremtés
Nemzeti Énekkar
Vez.: Vashegyi György

November 20., 19.30

Bartók Terem

Szimfónia-bérllet

Mozart: A varázsfuvola –
nyitány, K. 620.
Mozart: Esz-dúr Sinfonia
concertante, K. 364.
Schumann: IV. (d-moll)
szimfónia, op. 120.
Vez.: Gál Tamás

**SZEGEDI SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

Október 6., kedd, 19.30

Színház

Vaszy/1

Brahms: B-dúr zongoraver-
seny, Nr. 2. op. 83
Schumann:
IV. d-moll szimfónia, op. 120

Km.: Jandó Jenő
Vez.: Lukács Ervin

Október 18., vasárnap 11

Színház

Matiné-bérllet 1: Vizek zenéje

Händel: Vízizene – részlet
Smetana: Moldva
Debussy: A tenger – három
szimfonikus vázlat
Vez.: Gyüdi Sándor
A műsort ismerteti: Meszlényi
László

Október 22. csütörtök 19.30

Dóm

Ünnepi bangverseny
Händel: Dettingeni Te Deum
Km.: Vaszy Viktor Kórus,
énekművészek
Vez.: Gyüdi Sándor

November 2. hétfő 19.30

Dóm:

Verdi: Requiem
Km.: Rálik Szilvia – szoprán,
Wiedemann Bernadett – alt,
Wendler Attila – tenor,
Rác István – basszus,
Vaszy Viktor Kórus
Vez.: Gyüdi Sándor

November 9–10–11–12.

Ifjúsági bangversenyek

Ibsen: Peer Gynt – részletek a
drámából
Grieg: Peer Gynt – I–II. szvit
Km.: a Szegedi Nemzeti Szín-
ház prózai tagozatának
művészei,
Vajda Júlia – szoprán
Vez.: Gyüdi Sándor

November 22., vasárnap,

11.00

Színház

Matiné-bérllet 2

Ránki György: Pomádé király
új ruhája
Opera-keresztmetszet
Km.: a Szegedi Nemzeti Szín-
ház énekművészei
Vez.: Pál Tamás
A műsort ismerteti: Meszlényi
László

November 26., csütörtök,

19.00 – T.I.K.

Egyetemi/1

Ibsen: Peer Gynt – részletek a
drámából
Grieg: Peer Gynt – I–II. szvit

Km.: a Szegedi Nemzeti Szín-
ház prózai tagozatának
művészei,
Vajda Júlia – szoprán, ism:
Meszlényi L.
Vez.: Gyüdi Sándor

**SZOLNOKI
SZIMFONIKUS ZENEKAR**

Október 1., hétfő, 19.00

Aba-Novák-bérllet

Brahms-est
Hegedűverseny Op.77
Km.: Liu Song
IV. Szimfónia Op.98
Vez.: Bali József

Október 12., 19.10

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Ifjúsági ea.

Ránki György: Pomádé király
új ruhája
Vez.: Bali J.–Bolyky Z.

Október 21.csütörtök

Belvárosi nagytemplom

„Esti imádság”
Egyházi barokk zenei válo-
gatás
Vez.: Izaki Maszahiro

Október 22. péntek

Szent Orbán templom

„Esti imádság”
Egyházi barokk zenei válo-
gatás
Vez.: Izaki Maszahiro

November 9., hétfő, 19.00

Aba-Novák-bérllet

Liszt-est
Műsor:
Mefisztó-keringő
Faust-szimfónia
Vez.: Bolyky Zoltán

November 10., 13. 8

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Ifjúsági ea.

Ránki György: Pomádé király
új ruhája
Vez.: Bali J.– Bolyky Z

November 16., hétfő

Campus I

Bérlleten kívül

Vez.: Izaki Maszahiro
CINEMAGIC (beavató hang-
verseny főiskolásoknak)

**A MAGYAR SZIMFONIKUS
ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:**

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR
Duna Palota és Kiadó Kulturális Kht.
Próbaterem: 1038 Budapest, Csobánka tér 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Bérlletvásárlás, jegyrendelés:
Bokor Erzsébet 06/20 937-1399
www.dunaszimfonikusok.hu
E-mail: info@dunaszimfonikusok.hu

**Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus
Zenekar Kht.**

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levél cím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1074 Budapest, Rottenbiller u. 16–22.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: info@bdz.hu
www.bdz.hu

Debreceni Filharmonikus Zenekar

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: dfz@dfz.hu
www.dfz.hu

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
E-mail: office@gyfz.hu
www.gyfz.hu

**Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar,
Énekkar és Kottatár Kht.**

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Postacím: 1364 Budapest, Pf. 49
Tel.: 411-6610 • Fax: 411-6699
E-mail: G.Kovacs@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

**Magyar Állami Operaház
Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara**

1061 Budapest, Andrassy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

Magyar Telekom Szimfonikus Zenekar

1094 Budapest, Páva u. 10-12.
Tel.: 215-5770 • Fax: 215-5462
E-mail: btg@tza.hu • http://www.telekomzenekar.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar

3525 Miskolc, Fáblian u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488 • Mobil: 30/219-8497
E-mail: missyo@hu.inter.net • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 5., I. em 4., kapucsgöngy: 26.
Levél cím: 1399 Budapest, Pf. 716
Tel.: (+36-1) 373-0228 • Tel./fax: (+36-1) 269-1178
E-mail: info@danubiazenekar.hu
www.danubiazenekar.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7621 Pécs, Király u. 19.
Tel.: (72) 510-114 • Fax: (72) 213-513
E-mail: info@pannonfilharmonikusok.hu
www.pannonfilharmonikusok.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@savariaorchestra.hu
www.savariaorchestra.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu • www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokszimfonikusok.hu
www.szolnokszimfonikusok.hu

**Zuglói Filharmonia Non-profit Kft. – Szent István
Király Szimfonikus Zenekar**

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;
E-mail: zugloifilharmonia@szenstistvanzene.sulinet.hu
http://www.szentistvanzene.hu

zeneKar

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK
SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

nka

Nemzeti Kulturális Alap

ALAPÍTOTTA: POPA PÉTER

A szerkesztőség címe:

MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
Telefon: 342-8927 - Fax: 322-5446
e-mail: zenekar@mail.datanet.hu
www.aho.com

Felelős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER

Nyomdai kivitelezés: PUBLICITAS
1021 Budapest, Tárogató út 26.
Telefon/fax: 200-7330

e-mail: dtp@publicitas.hu • www.publicitas.hu

Felelős vezető: A Kft. ügyvezetője

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel
szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul.
Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

**MINDEN, AMI
A FÚJÁSHOZ
KELL!**

**MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB
KIPRÓBÁLHATÓ,
ÍGY ÖSSZEHASONLÍTHATÓ
FÚVÓSHANGSZER
VÁLASZTÉKÁVAL VÁRJUK
MUZSIKUS BARÁTAINKAT.**

A világ vezető márkáinak széles skáláját kínáljuk.

Hangszerjavító műhelyeinkben aranykoszorús mesterek több mint 30 éves gyakorlatával irányított munka folyik
- a legmodernebb és tradicionális technikák ötvöztetésével,
eredeti, gyári alkatrészek felhasználásával
- így a garancia magától értetődik.

FON TRADE MUSIC

**RITMUS- ÉS ÜTŐHANGSZEREK
TELJES TÁRHÁZA**

AZ ORFF- HANGSZEREKTŐL A JAZZ- ÉS ROCK
SZERELÉSEKEN ÁT A SZIMFONIKUS HANGSZEREKIG.
Adams, Premier, Ludwig, Paiste, Studio 49, Hardcase

FON TRADE MUSIC

**ÚJDONSÁG A FON-TRADE MUSIC-NÁL !
MOST BEVEZETŐ ÁRON
VONÓS HANGSZEREK ÉS TARTOZÉKAIK**

TANULÓ HEGEDŰ SZETTEK,
HAGYOMÁNYOS ÉS KARBON
ISKOLAI VONÓK MELLETT MESTER VONÓK,
VALAMINT PROFESSZIONÁLIS TOKOK

FON TRADE MUSIC

**FON
TRADE MUSIC**

1081 Budapest, Kiss József utca 14.
Telefon: 210 2790, 06 30 488 6622
fontrade.music@chello.hu
Nytva: munkanapokon
9:00 - 17:30 -ig.

www.fontrademusic.hu